

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 19. JULIJA 1984

ŠTEVILKA: 28 • XXXIII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev ŽKB, je kot predhodnik Železarnja začel izhajati 26. januarja 1937. Železarnja izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija od 15. aprila 1953 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zasluga za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik: Joža Valj - Naslov: Uredništvo Železarnja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščeni prejemniki davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-7.

ZBOR ZDRUŽENEGA DELA O GOSPODARJENJU V ŽELEZARNI V PRVIH PETIH MESECIH LETOS

Predsednik Dante Jasnič sklicuje v torek, 24. julija, 24. sejo družbeno-političnega zbora, predsednika Marjan Drolc in Rina Klinar pa v četrtek, 26. julija, ločeni seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti. Osrednje vprašanje, ki ga bodo delegati obravnavali na seji zbora združenega dela, je analiza gospodarjenja v Železarni Jesenice v prvih petih mesecih letos.

EDEN OD Poudarkov NNP 84-85 JE KREPITEV SAMOUPRAVNEGA DELAVSKEGA IN ŠIRŠEGA DRUŽBENEGA NADZORA

Eden bistvenih poudarkov republiške akcije Nič nas ne sme presenetiti v letih 1984-1985 je, poleg uresničevanja dopolnjene zasnove narodne zaščite, zaščita pred jedrskim, biološkim in kemičnim orožjem, varstvo človekovega delovnega in življenjskega okolja ter nadaljnega uresničevanja stalne in konkretne dejavnosti za izboljšanje prometne varnosti, boljše zaščite pri delu in večje požarne varnosti, krepitev samoupravnega in širšega družbenega nadzora. Seveda pa se mora ob teh bistvenih usmeritvah in poudarkih tudi trajno uresničevati temeljni namen dejavnosti NNP, predvsem nadaljnje in nepretrgano uresničevanje zasnove SLO in družbene samozaščite, poudarjanje njene vsebine in organiziranosti in množično usposabljanje prebivalstva za samozaščito in varnost, oziroma razvijanje varnostne kulture med prebivalstvom. Pri tem gre predvsem za to, da čim več delovnih ljudi in občanov spozna pomen samozaščite in varnosti in da to uveljavljajo tudi pri svojem vsakdanjem delu, mišljenju in ravnanju. K vsemu temu lahko veliko pripomoremo v akciji NNP kot gibanju in obliki delovanja, dejansko pa mora biti sistem splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite sestavni del družbenega sistema socialističnega samoupravljanja, oziroma sestavni del samoupravnih pravic, odgovornosti in dolžnosti delovnih ljudi in občanov ter njihovih delovnih in družbenopolitičnih skupnosti in organizacij.

Njihovih delovnih in družbenopolitičnih skupnosti in organizacij. Med poudarki akcije NNP v letih 1984 in 1985, ki jo v SR Sloveniji usmerja in vodi Socialistična zveza delovnih ljudi, je tudi okrepitev samoupravne delavske kontrole in širšega družbenega nadzora, področja, na katerem tudi v naši železarni doživljamo zastoj, oziroma je potisnjen na obrobje, čeprav bi v sedanjem težkem položaju Železarnje moral biti sestavni del prizadevanj za sanacijo slabih poslovnih rezultatov in doseganja ciljev gospodarske stabilizacije. Pri tem ne gre samo za nedejavnost odborov samoupravne delavske kontrole, prek katerih delavci uresničujejo samoupravno delavsko kontrolo, temveč tudi za neizpolnjevanje njihove neposredne zakonske dolžnosti varstva svojih samoupravnih pravic, kakor tudi za zanemarjanje dolžnosti organov upravljanja, po katerih so delavci upravičeni in dolžni uresničevati samoupravno delavsko kontrolo za uresničevanje in varstvo svojih samoupravnih pravic.

Družbeno samoupravno aktivnost nemalokrat celo v poročilih strokovnih organov obravnavajo dokaj zoženo le kot varstvo družbene lastnine in promocija, osebne in premoženjske varnosti občanov, javni red in mir, prometno varnost in podobno, čeprav bi jo morali razumeti in uveljavljati predvsem kot krepitev samoupravnega položaja delavcev v združenem delu, da bodo čimprej v celoti vplivali na ustvarjanje in razporejanje dohodka in tokove družbene reprodukcije ter varovanja samoupravnih pravic in dolžnosti delavcev, varovanje družbene lastnine in premoženja in drugo. Tako, na primer, pri varstvu ustavnih pravic strokovno poročilo navaja nekaj posameznih primerov, ki so blatili našo družbeno politično ureditev, sistem samoupravljanja in podobno, kar je prav, ne poudarja pa drugih nevarnosti, ki ogrožajo ustavno ureditev in ustavne pravice, kot so nedosledno in prepočasno uresničevanje ter kršenje ustavnega položaja delavcev in občanov, neodgovornost in nedoslednost pri uresničevanju programa gospodarske stabilizacije, neizvrševanje samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov in podobno. Šele taka celovita ocena bi dala realno oceno o politično-varnostnih razmerah v občini.

S tem smo hoteli poudariti, da lagodnost, malomarnost, lenoba, oportunitizem in podobni pojavi, ki nas spremljajo pri uresničevanju ustavnih in drugih zakonskih določil ter sprejetih stališč in sklepov družbenopolitičnih organizacij, pomenijo napad na obstoječi sistem, na samoupravljanje. Premalo je, če o vsem tem le govorimo in pišemo in poudarjamo odgovornost in doslednost. Ustvariti moramo razmere, ko ne bo mogoče biti neodgovoren in ko bomo take pojave hitro in učinkovito odpravljali, razmere, ki bodo kar najbolj zagotavljale odgovorno in pošteno delo vsakogar in vseh skupaj. Take razmere pa bomo ustvarili le, če bodo delovali vsi samoupravni mehanizmi - skupščine, delavski sveti, družbeni in delavski nadzor, družbeni pravobranilci samoupravljanja in drugi. Doseči moramo - in tu imajo najpomembnejšo vlogo predvsem družbenopolitične organizacije - da bomo predpise in dogovorjeno tudi spoštovali.

Da se ne oddaljimo od naslovnega vprašanja, moramo ponovno poudariti, da je samoupravni delavski in širši družbeni nadzor sestavni del vsakega delovanja, seveda tudi samoupravnega in političnega delovanja. Pri nadaljnjem uveljavljanju samoupravnega delavskega nadzora, kot pomembne sestavine družbene samozaščite, bi moral zlasti zavzeto sodelovati sindikat, ki se kot najširša organizacija delavskega razreda po svoji ustavni vlogi mora boriti za tak položaj delavskega razreda, kot ga določa ustava, za uresničevanje socialističnih samoupravnih odnosov in odločilno vlogo delavcev pri upravljanju družbene reprodukcije. V okviru vsebinskega programa akcije NNP 1984-1985 bi morale vse osnovne organizacije sindikata v naši železarni spodbuditi in doseči, da bodo v vseh temeljnih organizacijah združenega dela razčlenili in ocenili stanje pri uveljavljanju samoupravnega delavskega nadzora in politično podprle prizadevanja za izboljšanje razmer. Samoupravni delavski nadzor mora postati sestavni del vsakega samoupravnega delovanja, ki mora prispevati k temu, da bomo pravočasno in organizirano odpravljali razmere in vzroke, ki lahko privedejo do družbeno škodljivih dejanj, h krepitvi samoupravnega položaja delavcev, kot ga opredeljuje ustava in zakon o združenem delu, varovanju delavskih samoupravnih pravic in dolžnosti ter varovanju družbene lastnine in premoženja.

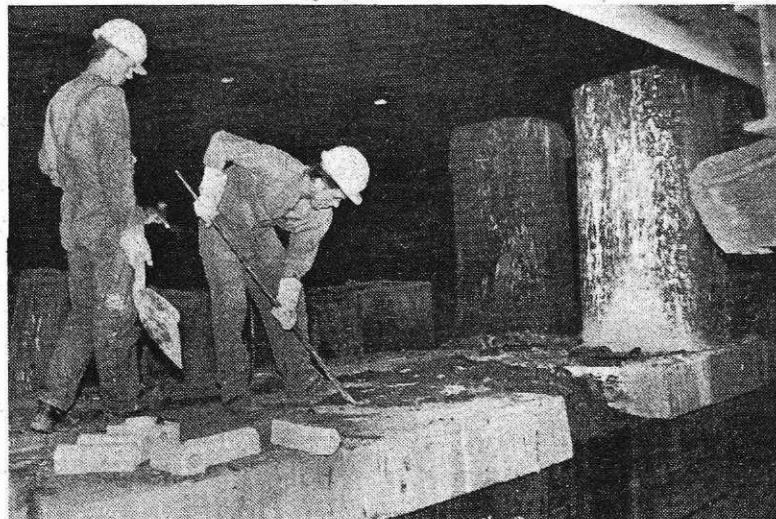
Ker samoupravni delavski nadzor, kot pomemben in sestavni del samoupravljanja in družbene samozaščite, v večini naših temeljnih organizacij ne deluje, ali je potisnjen na obrobje, bodo potrebna velika politična prizadevanja sindikata, da se uveljavi ob sočasnih prizadevanjih za dvig in krepitev varnostne oziroma samozaščitne kulture vseh delavcev.

ŠIRŠA DRUŽBENA AKCIJA PRI REŠEVANJU PROBLEMATIKE ŽELEZARNE

Poslovodni odbor Železarnje daje delegatom v razpravo informacijo o problematiki proizvodnje in finančnem položaju tovarne s predlogom za sanacijo poslovanja v letošnjem letu.

Iz informacije je razvidno, da je Železarna s 420.000 tonami končnih izdelkov, celotnim prihodkom 40 milijard din in 6.300 zaposlenimi delavci največja tovrstna organizacija združenega dela v SR Sloveniji in največja v občini, ki je organizirana v 21 temeljnih organizacijah in tri delovne skupnosti. Njena osnovna

(Nadaljevanje na 6. strani)

Priprava livnega voza v jeklarni (foto I. Kučina)

SKLEP ZBORA ZDRUŽENEGA DELA SKUPŠČINE SRS GLEDE POKRIVANJA IZGUB

Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije je ob obravnavi poročila o obsegu, vzrokih in načinu pokrivanja izgub, izkazanih v zaključnih računih za leto 1983, na podlagi 30. člena poslovnika Zbora združenega dela na seji 11. julija 1984 sprejel naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije sprejema poročilo o obsegu, vzrokih in načinu pokrivanja izgub, izkazanih v zaključnih računih za leto 1983 in uvodno besedo predstavnika Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Zbor ob tem ugotavlja, da se izgube v zadnjih treh letih po obsegu in številu znatno povečujejo. Zlasti je zaskrbljujoče dejstvo, da se pojavljajo izgube v nekaterih organizacijah združenega dela, ki doslej niso imele izgub in da nekatere organizacije

združenega dela, ki so imele izgube že dosedaj, poslujejo tudi v letu 1984 z nezmajšanimi izgubami, kar ob zaostrenih gospodarskih razmerah kaže, da v teh organizacijah niso storili vsega za zmanjšanje in odpravo izgub iz tekočega poslovanja. Obseg in žarišča izgub že resno ogrožajo nadaljnji tehnološki in družbenoekonomski razvoj slovenskega gospodarstva in njegovo strukturo prilagajanje potrebam domačega trga. Na ta način zaostaja tudi celotna dohodkovna učinkovitost združenega dela.

Zato Zbor združenega dela zahteva, da se že nekaj let znana žarišča izgub razčistijo in opredelijo rešitve čimprej, najkasneje pa do konca junija 1985.

2. Zbor nadalje ugotavlja, da so pravočasno pokrile izgube tiste organizacije, ki so, upoštevajoč dosedanje usmeritve Skupščine SR Slovenije glede pokrivanja izgub, pokrile izgube prvenstveno iz sredstev v okviru delovne organizacije in sestavljene organizacije združenega dela ter z združevanjem sredstev v okviru reprodukcijske, dohodkovne in poslovno povezanih organizacij združenega dela ter šele nato zaprosile za solidarnostno pomoč iz sredstev skladov skupnih rezerv družbenopolitičnih skupnosti.

3. Glede na navedene ugotovitve Zbor združenega dela poudarja, da so sklepi Skupščine SR Slovenije, sprejeti ob obravnavi problematike izgub na sejah 28. oktobra 1981, 28. julija 1982, 11. maja 1983 in 21. februarja 1984 še nadalje ustrezna osnova za aktivnosti za odpravo motenj v poslovanju ter za odpravo nastalih izgub. Prav tako je potrebno upoštevati tudi usmeritve, ki so za

(Nadaljevanje na 2. strani)

POSLOVANJE SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE V PRVEM POLLETJU

Ob pripravi prve ocene poslovanja SOZD Slovenske železarnje v prvem polletju 1984. leta še ne razpolagamo s celovito informacijo o uspešnosti poslovanja. Lahko smo zbrali le nekatere osnovne, predvsem količinske podatke, ki vsaj deloma lahko kažejo rezultate našega dela na posameznih področjih. Ti podatki so prikazani v razpredelnici in se nanašajo na proizvodnjo surovega železa, jekla in gotovih izdelkov, na vrednost zunanje prodaje z ločenim prikazom izvoznih vrednosti in osebne dohodke na zaposlenega.

PROIZVODNJA SUROVEGA ŽELEZA IN JEKLA

Proizvodnja surovega železa je dosegla 100.000 ton in zaostaja tako za planom kot lanskemu realizaciji. Pri tem je uspešna proizvodnja sivega grodja, medtem ko zaostaja proizvodnja belega grodja, predvsem kot posledica izpada proizvodnje med remontom plavža št. 2 v jeseniški železarni.

Proizvodnja jekla zaostaja za planom in lanskim dosežkom in znaša 418.000 ton. Vzrok je zlasti v slabi kvaliteti starega železa in pogostejših okvarah na električnih pečeh, medtem ko je občasno pomanjkanje ferolegur vplivalo na asortiment kvalitet. Proizvodnja je v nekaj večjem zaostanku za preteklim letom in za planom v Železarni Jesenice in Železarni Štore.

(Nadaljevanje na 8. strani)

KDO BO KOGA POKLICAL NA ODGOVORNOST?

Uresničevanje ustavnega položaja delavcev in v okviru tega delegatskega sistema, kot oblike organiziranosti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi oziroma občanov tako za izvajanje oblasti, kakor tudi za uravljanje družbenih zadev na temeljih samoupravljanja, je ena temeljnih nalog dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, ki jih sicer tudi ustava v tem pogledu zelo konkretno obvezuje. Kaj nam pa kaže praksa?

Tokrat nas je predvsem zanimalo, kako delujejo delegati temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti naše železarnje v zboru združenega dela. Skupščine obci-

ne Jesenice, v katerem ima Železarna 21 delegatskih mest, od skupnih 53. Pregled prisotnosti in aktivnosti delegatov na petih letošnjih sejah

(Nadaljevanje na 3. strani)

DO KDAJ MILIJONI V ZRAK?

Naš delavec je v zvezi s problematiko plavžnega plina in njegovim izkoristkom poslal naslednji prispevek, na katerega sta posredovala odgovor vodstvo TOZD in energetska gospodarstva. Takole zastavlja vprašanje:

Zadnje čase že kar redno spuščamo ogromne količine plavžnega plina v zrak. Znano je, da plavžni plin nima visoke kalorične vrednosti, da pa vsebuje še znatne količine neizgoretega plina, ki je še močno stru-

pen. Komaj je verjeti, da take količine drage energije ne bi mogli v Železarni koristno izkoristiti. Mislim, da so v Železarni odgovorne osebe, ki bi

(Nadaljevanje na 3. strani)

NA POLOVICI MESECA OBETAVNI REZULTATI

Po podatkih statistične službe smo do 16. julija izdelali 62.284,3 tone skupne proizvodnje, kar je 97,6 % doseženega operativnega programa. Operativni program proizvodnje so presegli v TOZD Plavž (100,3 %), TOZD Jeklarna (106,1 %) in TOZD Elektrode (101,5 %).

V TOZD Plavž so v 16 dneh izdelali 8.288 ton grodja, kar je 100,3 % družbenega plana.

V TOZD Jeklarna so do sredine meseca vili 21.925 ton jekla, kar je 106,1 % družbenega plana.

Do 16. julija smo odpremili 15.992,6 tone gotovih izdelkov in storitev, kar je 91,9 % družbenega plana in 95 % nekoliko znižanega operativnega programa. Plan odpreme so presegli v TOZD Valjarna debele pločevine (105,3 %), TOZD Hladna valjarna Bela (106,6 %), TOZD Žičarna (111,3 %), TOZD Vratni podobji (121,6 %), TOZD Jeklovlek (127,1 %) in TOZD Elektrode (102,9 %).

SANACIJSKI UKREPI NA PODROČJU PORABE ENERGIJE DAJEJO PRVE REZULTATE

Naša železarna je največji porabnik energijskih medijev v Sloveniji. Stroški energije so v zadnjem času tako narasli, da danes predstavljajo že 35 % vseh materialnih stroškov železarnice, pred 15 leti pa so stroški energije predstavljali le 5 % materialnih stroškov. Od celotne količine porabljene energije znaša porabljen električni energija 15 %, 57 % odpade na zemeljski plin in 28 % na kurilna olja. Zemeljski plin se je v zadnjem letu podražil trikrat, vsakokrat za 15–20 %, pa tudi električna energija in mazut sta veliko dražja.

»Skok stroškov energije je tako velik in nekontroliran, da je težko vnaprej določiti plan stroškov,« pravi Franc Bassenese, vodja oddelka PIV v TOZD Energetika, ki nam je tudi odgovoril na nekatera vprašanja s področja porabe energijskih medijev in izvajanja sanacijskih ukrepov, ki so z njihovo uporabo povezani. »Zato je naša temeljna organizacija kot po pravilu iz leta v leto v izgubi. Pred leti, ko so vse temeljne organizacije dobro poslovale, so one pokrivalo izgubo, ki je nastala zaradi razlike med planiranimi in dejanskimi stroški energije. Sedaj tudi proizvodne temeljne organizacije težko poslujejo in teh stroškov ne morejo pokrivati. Samo v prvih štirih mesecih je TOZD Energetika imela 44,5 mio din izgube prav zaradi razlik med planiranimi in dejanskimi cenami energijskih medijev.«

Za racionalnejšo porabo energijskih medijev so bili v TOZD Energetika sprejeti sanacijski ukrepi, ki so dali pozitivne rezultate. S povečanjem porabe plavžnega plina in mazuta namesto zemeljskega plina pri proizvodnji toplotne energije (para, vroča voda) ter z zmanjševanjem vzdrževalnih stroškov so izgubo zmanjšali za 10 mio din. Z rebalansom plana cen energije, kar sicer ni prihranek ampak le manjša prikazana izguba, so izgubo zmanjšali za nadaljnjih 11 mio din.

Sanacijski program na področju varčevanja z energijo zajema notranje ukrepe za zmanjšanje porabe in ukrepe, ki se nanašajo na celotno železarno. Pri izvajanju teh TOZD Energetika nima dosti vpliva. Njihova naloga, je le, da pomagajo pri reševanju problemov, ki nastajajo ob manjši porabi energije in da svetujejo posebno pri novogradnjah uporabo cene energije.

»Sanacijski program v TOZD Energetika prinaša ukrepe za manjšo porabo energije na lastnih agregatih. Samo pri kompresorjih, črpalkah in tehnoloških napravah lahko z optimalnim obratovanjem v lastni TOZD privarčujemo 5 % električne energije. Precej lahko privarčujemo tudi z izboljšanjem kompenzacije jalove električne energije. To je naloga dolgoročnejšega značaja, povezana je z večjimi investicijskimi vlaganji in se dosledno izvaja.

Osnovna naloga TOZD Energetika je zagotoviti zadostne količine kvalitetne energije proizvodnim TOZD. Že 1979. leta, še predno je prišlo do sedanje težkega stanja v železarni, so v TOZD Energetika v vseh svojih oddelkih uvedli ukrepe za varčevanje energije. Eden od teh je bil zmanjšanje porabe hladilne vode na račun povečanja izstopne temperature iz ogrevnih agregatov. Z doslednim izvajanjem tega ukrepa bi obratovalo manj črpalk za hladilno vodo. Tako bi se zmanjšala poraba električne energije, zmanjšala bi se poraba vode in s tem vodni prispevek, vendar nam to zaradi nezainteresiranosti v proizvodnih temeljnih organizacijah ni uspelo. Drugi tak ukrep je bil recirkulacija hladilne vode. Tak ukrep smo v veliki meri že uresničili na jesenskem področju z uvedbo krogotokov v TOZD Jeklar na Plavž. Na Beli nam to ni uspelo zaradi prevelikih investicijskih stroškov, ki bi jih ta ukrep terjal, medtem ko je v projektu za jeklaro 2 v celoti načrtovan.

Z izgradnjo hidroelektrarne Javornik se bo povečala proizvodnja lastne energije, ki bo imela veliko vrednost zlasti v času konične porabe električne energije. Projekt je začela pripravljati naša temeljna organizacija, sedaj je v izvajanju naslednje leto bo z dveletno zamudo realiziran. Vodo iz te HE bomo uporabljali tudi kot tlačno in hladilno vodo za obrate na Javorniku in Beli. Tudi s tem bomo dosegli zmanjšanje obratovanja črpalnih agregatov in boljše preskrbo s kvalitetno hladilno vodo. Poleg tega nameravamo zgraditi tudi novo HE Sava, za kar so pripravljala dela z izdelavo dokumentacije že stekla. HE Sava bo stala pod Mežaklo, na desnem bregu Save za železniškim mostom.

Eden od ukrepov za zmanjšanje izgube je tudi povečanje prodaje viškov tehničnih plinov: kisika, dušika, argona in vodika. Ta ukrep uspešno izpolnjujemo in prodajo iz leta v leto povečujemo.

Naslednji ukrep, ki je tudi povezan z električno energijo, je dosledno vzdrževanje dogovorjenih konic. Tudi ta ukrep vsklajevanja delovanja agregatov, ki porabijo veliko električne energije, da se ne bi prekoračile dogovorjene konice, se uspešno izvaja. Prekoračitev predpisane konične porabe električne energije predstavlja ogromen strošek za železarno.

Rezultat doslednega izvajanja sanacijskih ukrepov je tudi prehod na uporabo plavžnega plina namesto zemeljskega za kurjenje parnih kotlov. V mesecu maju smo pokurili kar za 35 % več plavžnega plina kot sicer in s tem skoraj v celoti nadomestili zemeljski plin.

Plavžni plin se v naši železarni še vedno povsem ne izkorišča. Kljub proizvodnji električne energije na turbo generatorjih in maksimalne uporabe pri segrevanju parnih kotlov nam še vedno veliko tega plina uhaja skozi dimnike. Na nivoju železarne je zato imenovana posebna delovna skupina, ki ima nalogo, da ugotovi možnosti porabe plavžnega plina tudi na drugih agregatih, kar pa bo povezano tudi z velikimi finančnimi vlaganji. Da tega problema še nismo rešili, je vzrok tudi dvom o prihodnosti plavžev. Zaradi tega parni kotli niso bili prirejeni za uporabo plavžnega plina, ampak smo jih predelali le za zemeljski plin.

Tudi večje izkoriščanje električne energije takrat, ko so nižje tarife (sobote, nedelje in prazniki), je boljše. Dobre rezultate smo pri tem dosegli prav v mesecu maju, kar je tudi posledica boljšega medsebojnega dogovarjanja. TOZD Energetika upravlja z več deset kilometri primarnega razhoda nad in pod zemljo za vse vrste energije. Odpravljanje

netesnosti v teh vodih predstavlja velik prihranek energije (ugotavlja se, da pri pitni vodi v mestu Ljubljana predstavlja tako nastala izguba 15 % celotne porabe). V TOZD Energetika kontroliramo tesnost in prilagajamo vzdrževanje tovrstnim popravilom. To se izvaja že od leta 1979, ko je bil sprejet prvi program varčevalnih ukrepov. Opažamo pa, da v proizvodnih TOZD temu problemu ne posvečajo dovolj pozornosti. Netesnosti se pojavljajo predvsem na sekundarnih razvodih zaradi slabega vzdrževanja vodov in zaradi nepravilnega ravnanja z napravami. Dostikrat pa je prisotna tudi malomarnost.

Cena energije raste, od lani se je povečala za 58 % in verjetno bo še naraščala. Poseben problem predstavlja oskrbljenost našega tržišča z vsemi vrstami energijskih medijev. Čeprav v železarni z oskrbljenostjo nimamo težav, se najmanj nekajkrat letno zgodi, da zmanjka predvsem kurilnega olja ali premoga. Še najbolj zanesljiva je oskrba z zemeljskim plinom. Tu se bo dobava še izboljšala s priključitvijo drugega traku daljnovoda za alžirski plin.

V lanskem letu in v začetku letošnjega leta so bile težave tudi z dobavo električne energije zaradi izredno dolgotrajnega sušnega obdobja in zaradi izrednega pomanjkanja električne energije v drugih republikah.

Oskrba železarne z energetskimi mediji poteka zadovoljivo, saj zaradi pomanjkanja energije ni večjih zastojev v proizvodnji. Tudi na trgu je energetskih medijev dovolj, čeprav nas opozarjajo, da moramo zmanjšati porabo mazuta za 40 %. Do zastojev ni prišlo, saj ima železarna v našem prostoru prioriteto in zaradi možnosti uporabe nadomestnih goriv (zemeljski plin, mazut). Lahko se tudi pohvalimo, da imamo znotraj TOZD dovolj proizvodnih kapacitet in rezervnih agregatov. Problem so le parni kotli, kjer je sicer agregatov dovolj, vendar so zastareli in izstrošeni in bo na njih potrebno izvesti večje remonte ali pa načrtovati nove kapacitete.

Delegacija SR Bolgarije na razgovorih v železarni (foto I. Kučina)

SKLEP ZBORA ZDRUŽENEGA DELA SKUPŠČINE SRS GLEDE POKRIVANJA IZGUB

(Nadaljevanje s 1. strani)

pokrivanje izgub opredeljene v protinflacijskem programu. Zbor posebej poudarja, da je potrebno sprejete usmeritve in sklepe dosledneje in še odločneje uresničevati.

4. Zbor predlaga organizacijam združenega dela z nepokrito izgubo, da dosledno izvajajo tiste ukrepe iz sprejetih sanacijskih programov, s katerimi bodo odpravljeni vzroki za nastajanje izgub tudi v prihodnjih letih. Hkrati zbor nalaga organizacijam združenega dela, tako tistim, ki imajo nepokrito izgubo in tistim, ki imajo motnje v poslovanju, da ponovno preverijo svoje sanacijske programe in programe za odpravo motenj in jih po potrebi spremenijo ter uskladijo z materialnimi možnostmi, tako da bodo lahko realna podlaga za odpravljanje vzrokov izgub in bodoče uspešno gospodarjenje.

5. Organizacije združenega dela, ki izkazujejo nepokrite izgube, ugotovljene po zaključnih računih za leto 1983 in izgube po periodičnih obračunih za prvo tromesečje 1984, niso v okviru lastnih možnosti storile dovolj, da bi izgube in motnje v celoti odpravile. Zato zbor poudarja, da morajo te organizacije v najkrajšem času pokriti nepokrite izgube za leto

1983. Pri tem morajo zagotavljati potrebna sredstva za pokrivanje izgub tudi organizacije združenega dela, ki so z združevanjem sredstev reprodukcijsko, dohodkovno in poslovno povezane z organizacijami združenega dela, ki imajo nepokrite izgube. Te aktivnosti se morajo voditi usklajeno in z večjim sodelovanjem vseh družbenih dejavnikov.

6. Zbor združenega dela podpira prizadevanja sklada skupnih rezerv gospodarstva Slovenije in njegovo aktivnost pri pokrivanju izgub. Pri tem zbor poudarja, da je potrebno še nadaljevati z akcijo predčasnega umika sredstev iz sklada, in sicer v povezavi s hkratnim predčasnim umikom sredstev iz občinskih skladov rezerv, z angažiranjem sredstev rezerv organizacij združenega dela in sredstev bank.

7. Iz poročila Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije je razvidno, da bo v sestavljeni organizaciji združenega dela Gorenje – Titovo Velenje izguba iz tekočega poslovanja ob polletju 1984 odpravljena. Zato zbor priporoča delavcem te organizacije, da glede na ugotovljene rezultate poslovanja v letošnjem letu še nadalje odločno izvajajo sprejeti sanacijski program. Zbor poziva tudi ostale dejavnike, ki so vključeni v izvajanje sanacijskega programa, da dosledneje realizirajo svoje naloge.

8. V zvezi z izgubami in njihovim pokrivanjem v IMV Novo mesto zbor poudarja, da naj poslovodni in strokovni delavci te organizacije in samoupravni organi vložijo večje napore za odpravljanje notranjih vzrokov izgub in ponovno celovito ter podrobno ocenijo vzroke za nastale izgube.

Zbor zato nalaga poslovodnim in drugim strokovnim delavcem, da s sodelovanjem poslovne skupnosti slovenske avtomobilske industrije, Gospodarske zbornice Slovenije ter drugih znanstvenimi in finančnimi institucijami ter s svojimi kooperanti temeljito ocenijo celoten koncept sanacije IMV in ga najkasneje do konca leta 1984 predložijo delavcem IMV ter delavcem drugih organizacij združenega dela in finančnim organizacijam, ki naj bi za realizacijo programa združevali sredstva, v obravnavo in sprejem.

V odpravljanje izgub in njihovo sanacijo naj se bolj kot doslej vključijo vse dohodkovno, organizacijsko in poslovno povezane organizacije združenega dela in tudi vse druge zainteresirane organizacije in skupnosti ter občinski skladi skupnih rezerv tistih družbenopolitičnih skupnosti, kjer so temeljne organizacije združenega dela IMV.

9. Gospodarska zbornica Slovenije naj se sproti vključuje v priprave predsanacijskih programov organizacij združenega dela, ki poslujejo z motnjami, analizira naj vzroke teh motenj in predlaga usmeritve za njihovo odpravljanje.

10. Služba družbenega knjigovodstva v SR Sloveniji naj tudi v prihodnje tekoče in dosledno preverja pravilnost izkazovanja poslovnih rezultatov vseh organizacij združenega dela, ki bodo v letu 1984 izkazovale izgube in naj o tem po potrebi obvešča Skupščino SR Slovenije.

11. Zbor združenega dela priporoča Gospodarski zbornici Slovenije, Zvezi sindikatov Slovenije ter Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije, da proučijo potrebo po spremembi zakona o začasnih prepovedi razpoganja z delom družbenih sredstev za izplačevanje osebnih dohodkov letu 1984, ki bo omogočila izplačevanje osebnih dohodkov v skladu z uresničevanjem sanacijskega programa.

12. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj sproti spremlja problematiko organizacij združenega dela, ki poslujejo z izgubami in po potrebi o tem obvešča Skupščino SR Slovenije, če ob obravnavi planskih aktov za leto 1985.

V SINDIKATU PONOVO O CENAH IN INVESTICIJAH

Cene in inflacija sta v zadnjem času dve glavni temi pogovorov, upov in bojazni številnih delavcev, direktorjev, političnih aktivistov in drugih. Oboje pomembno vpliva na družbenoekonomski položaj delavcev v združenem delu, zato ni nič čudnega, če v sindikatu temu namenimo veliko pozornost. Pa ne da bi samo dajali pobude in predloge državnim organom, gre predvsem za to, koliko smo v sindikatu usposobljeni in odločni spopasti se s stroški in cenami ter investicijami in seveda prek tega tudi z inflacijo.

Nov način oblikovanja cen, odločnost da (ponovno) uveljavimo ekonomske kriterije gospodarjenja – vse to začenjamo uvajati v pogojih nestabilnosti tržišča in vseh drugih dokaj nenormalnih okoliščinah, kar bi ob popolni spontanosti delovanja vseh stroškovnih in cenovnih mehanizmov pripeljalo do katastrofalne inflacije. Zato je bila z dogovorjeno politiko cen in projekcije cen za letošni predvidena tako najvišja rast cen, kot tudi dinamika njihovega povečevanja. Gotovo je, da so tudi v projekciji še slabosti, nekatera neustrezna cenovna razmerja in podobno, toda projekcije se je na vsak način treba držati, če hočemo kolikor toliko brzdati inflacijo. V republiških sindikalnih forumih je bila seveda podprta selektivnost uresničevanja politike cen in so bila zavrnjena stališča o enotnih cenah (tako v teritorialnih okvirjih kot v dejavnostih). Pri oblikovanju cen je treba upoštevati specifičnost pogojev pridobivanja dohodka in zatečeno raven cen, toda

projekcija cen je vendarle zgornja meja, pa ne samo to. Ni mogoče kar brez utemeljenih posegov po najvišjih »dovoljenih« povečanjih cen, še posebno, če ni stvarnih dokazil o nujnosti takšnih vprašanj.

Najnovejši podatki kažejo, da je večina predlogov za nove cene presešla okvire projekcije in da večina delavcev v OZD, posebej pa delegati v delavskih svetih, niso bili in niso objektivno seznanjeni z vsemi posledicami tolikšnih povečanj cen lastnih izdelkov in storitev. Ne gre samo za veržne posledice v inflacijski spirali, gre tudi za vednost o povsem konkretnih ekonomskih sankcijah, ki bodo doletele tiste OZD, ki bodo bistveno odstopale od projekcije cen. V zvezi s tem je sindikalna organizacija premalo odločno take informacije zahtevala od poslovodnih organov in strokovnih služb, oziroma tudi sama (prek sindikalnih poverjenikov) ni organom upravljanja pa tudi delavcem posredovala opozorila o problematiki cen in inflacije ter sankcij.

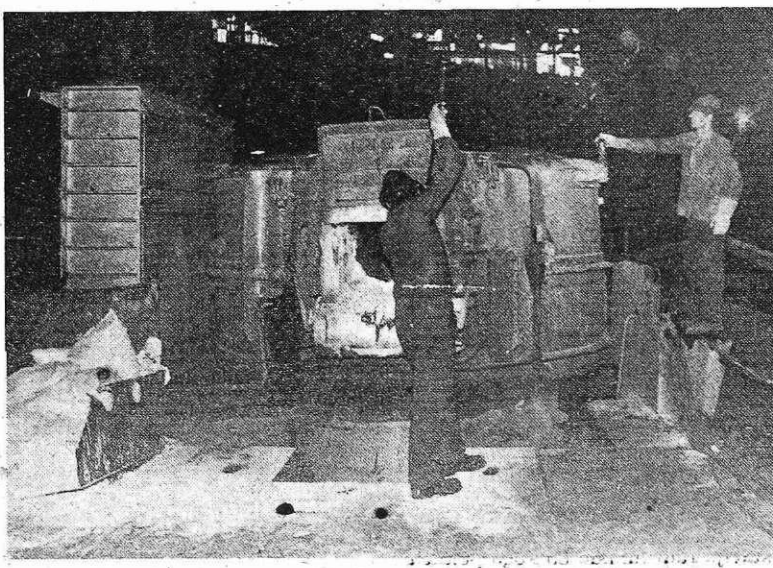
Gotovo to ni lahka naloga, saj sindikalni aktivisti tudi niso vedno dovolj usposobljeni za take razprave. Tu pa lahko pomaga tudi občinski svet pa republiški odbor sindikata dejavnosti.

Tudi na tako imenovane »sive cene« ne gre pozabiti. Dostikrat se v OZD pritožujejo nad »izsiljevalskimi« samoupravnimi sporazumi, ni pa prave pripravljenosti, da bi navedli konkretne podatke, oziroma podpisnike kot kršitelje prijavi. Dela za samoupravno delavsko kontrolo torej ne manjka.

Naslednji problem so investicije. Sindikat ima (zakonsko) možnost dajati mnenja k investicijskim predlogom. Seveda sindikat zanima predvsem, kakšne pogoje dela in osebne dohodke bo prinesla nova investicija. Očitno pa se sindikalne organizacije do sedaj niso kaj dosti ukvarjale s tem, saj smo v preteklosti dosti investirali, pogoji dela se pa čisto kar slabšajo in slabšajo, da o osebnih dohodkih sploh ne govorimo.

Pa še nekaj je pomembno pri investicijah: sindikalna usmeritev je, da imajo v današnjem položaju osebni dohodki prednost pred investicijami. Dogaja pa se, da je organizacija združenega dela v izgubi, pa še vedno investira, kar je popolnoma nesprejemljivo. Nekaj drugega je, če taka investicija pomeni prestrukturiranje in odpravljanje vzrokov izgube. Pri vseh investicijah pa bi bilo poleg bančnih kreditov in lastnih sredstev bolje uporabljati možnost angažiranja sredstev občanov, kar zakon dopušča.

(Informacije republiškega sveta ZSS za obveščanje v združenem delu, 4/VIII – 25. junij)

Pri BBC električni peči (foto I. Kučina)

Dopisujte

DO KDAJ MILIJONI V ZRAK?

(Nadaljevanje s 1. strani)

morale iskati rešitve za čim smotnejšo izrabo energije, saj le-ta predstavlja pomemben strošek za našo delovno organizacijo.

Tudi iz ekološkega stališča bi morali pričeti reševati ta problem, saj poleg močnega zastrupljanja ozračja povzroča, predvsem pri nepravilnem izpuščanju plina, močan šum, ki v širši okolici presega 60 decibelov. S pravilnim izpuščanjem plina na obe »sveči« se ta šum močno zmanjša, vendar odgovornih na plavžu do tega ni mogoče pripraviti. Nekdo od odgovornih na plavžu je celo ugotovil, da se pri izpuščanju na obe »sveči« dela škoda. Ne vem, na kakšni osnovi temelji taka ugotovitev.

Do dokončne rešitve tega problema, to je do koristne izrabe plina, prosimo odgovorne na plavžu za razumevanje oziroma pravilno delo, saj bodo s tem naredili okoliščanom plavžev veliko uslugo.

ODGOVOR VODSTVA TOZD PLAVŽ

Preveč je poudarjanja, da nimamo plavžarji razumevanja in da nočemo pomagati urediti navedenega vprašanja. V letu 1977 je vodstvo TOZD Plavž samoiniciativno v sodelovanju z nemško firmo Rappold izdelalo projekt z vsemi varnostnimi in ekološkimi napravami. S tem je seznanilo vodstvo TOZD Energetika in Železarne, vendar je ostalo tako, kot je sedaj.

Če hočemo problem rešiti, mora TOZD Energetika ukrepati, da bo od vzem normalen. Edina možnost, ki jo imamo plavžarji oziroma vodstvo TOZD Plavž, je, da predlagamo ustavitve plavžev.

Problem odvzema plina je tako star, kot so stari plavži, toda mi ne moremo ukrepati. Ta problem se povezuje tudi s predvideno ustavitvijo plavžev in zato odlašamo z rešitvami, ki bi problem odpravile v dobro tako prebivalstva okoli Železarne kot ekonomike plavžev.

Kar zadeva odpiranje sveč, si kaj prida ne bomo mogli pomagati.

VODSTVO TOZD PLAVŽ

ODGOVOR ENERGETSKEGA GOSPODARSTVA

Pisec prispevka pravilno ugotavlja, da se v zadnjem času spuščajo velike količine plavžnega plina v zrak. Pri tem pa nastaja velika materialna škoda, ker tako izgubljeni plavžni plin predstavlja kar precejšnjo energetsko vrednost, katero moramo nadomeščati z drugimi dragimi viri energije, po drugi strani pa močno onesnažuje bližnjo in daljno okolico plavžev.

Do takšnih pojavov prihaja in bo še prihajalo iz naslednjih vzrokov:

— Po remontu plavža 1 v letu 1981 in plavža 2 leta 1984 se je proizvodnja grodila precej povečala, vzporedno s tem tudi poraba koksa oziroma proizvodnja plavžnega plina.

— Ker že več let nazaj in tudi sedaj še ni znana prihodnost plavžev, tako da se ni vedelo in se še ne ve, koliko časa in v kakšnem obsegu bosta še obratovala, ni bil v tem času in tudi ni predvideno, da bo zgrajen kak objekt (peč ali parni kotli), ki bi uporabljal plavžni plin, oziroma ni bil noben obstoječi objekt usposobljen tako, da bi uporabljal plavžni plin namesto drugih goriv.

— Plavžni plin uporabljajo na plavžu za kaverje in aglomeracijo ter toplarna, kjer ga lahko uporabljajo le na štirih najbolj zastarelih parnih kotlih. Kadar istočasno obratujejo vsi štirje parni kotli s polno obremenitvijo, kar je običajno v zimski sezoni, porabijo skoraj vse razpoložljive količine plavžnega plina in se ga ne izpušča na prosto skozi sveče plavžev.

V poletni sezoni, ko so potrebe po pari manjše, oziroma ko je potrebno na vsakem kotlu izvesti redni letni remont, ki traja več kot en mesec, so na plavžih prisiljeni spuščati plavžni plin skozi sveče, ker se v toplarni zmanjša poraba za tretjino (manjša kotla 1 in 2 sta navadno istočasno v remontu).

— Ravno v času, ko je pričel plavž 2 po remontu redno obratovati (v maju), sta mirovala kotla 1 in 2, v juniju pa kotel 3. Tako se je v tem času skozi sveče plavžev spuščalo na prosto velike količine plavžnega plina.

V prvi polovici julija, ko obratujejo vsi parni kotli, se plavžni plin skozi sveče ne spušča, razen občasno v manjših količinah. Konec julija oziroma v avgustu, ko bo zaradi remonta miroval največji kotel 4, bo ponovno prišlo do spuščanja večjih količin plavžnega plina skozi sveče.

— Po remontu obeh plavžev tesnilne naprave na žrelu plavžev boljše tesnijo kot prej, zato gre pri enakih izgubah plavžnega plina kot prej več

plina skozi sveče kot prej, kar je seveda bolj opazno, saj je bolj viden in povzroča hrup, čeprav je manj varno, ker so sveče skoraj polovico višje od žrela plavžev in se spuščeni plin razredči v širšo okolico.

— Sveče na plavžih so predvsem varnostni element in se odpirajo zaradi obratovnih motenj na plavžih ali okvare na plinovodnem sistemu ali manj kot regulator za reguliranje količine izpuščenega plavžnega plina. Zato z njimi ni mogoče natančno regulirati (fino) ravno takšne količine plina, ki predstavljajo višek. Zato je pri manjših izpuštih res bolje, da se spušča plin le skozi eno svečo, ker bi se sicer spuščale prevelike količine. Posledice bi bile, da bi parni kotli dobili premajhne količine plavžnega plina, kar bi morali nadomestiti z

dragi mazutom ali zemeljskim plinom. Seveda bi bilo zaradi zmanjšanja hrupa bolje, da bi bili pri večjih izpuštih plavžnega plina obe sveči delno odprti, kot pa samo ena popolnoma, kar naj bi plavžarji upoštevali.

— Odgovorni tako na plavžu kot v toplarni (pri parnih kotlih) se po svojih močeh trudijo, da bi čim več plavžnega plina koristno izrabili in zmanjšali izgube, toda kot je iz odgovora razvidno, so pri tem precejšnje omejitve.

— Za učinkovito rešitev tega problema je potrebno poiskati (zgraditi) novega velikega porabnika plavžnega plina (npr. parni kotel), kar pa v bližnji prihodnosti ni predvideno.

ENERGETSKO
GOSPODARSTVO

KDO BO KOGA POKLICAL NA ODGOVORNOST?

(Nadaljevanje s 1. strani)

zboru združenega dela nam pokaže naslednjo sliko:

— za 20. sejo 28. februarja se ni sestala sedem delegacij TOZD in niso določile delegatov za sejo, delegat ene TOZD se je opravičil, delegat ene pa je izostal neopravičeno. Tako so izostali delegati devetih TOZD, ki bi na seji morali zastopati interese 2.631 delavcev ali 42 % vseh zaposlenih v Železarni. Na tej seji je v razpravi sodeloval le en delegat delovne skupnosti, in sicer dvakrat;

— za 21. sejo 26. marca se delegacija nista sestali v eni TOZD in eni delovni skupnosti in nista imenovali delegatov za sejo, delegati treh TOZD pa so bili neopravičeno odsotni. Na tej seji 1.194 delavcev ali 20 % od skupnega števila ni imelo svojih predstavnikov. V razpravi so po dvakrat sodelovali trije delegati, dva iz TOZD in eden iz delovne skupnosti. En delegat je postavil tudi delegatsko vprašanje, drugi pa je dal delegatsko pobudo;

— za 22. sejo 24. aprila se delegacije niso sestale v devetih TOZD, ki so bile na seji brez svojih delegatov, delegata dve TOZD pa sta bila neopravičeno odsotna. Tako je iz Železarne manjkalo enajst delegatov, ki bi morali zastopati 2.664 delavcev, oziroma 43 % vseh zaposlenih v tovarni. V razpravi je sodeloval dvakrat delegat ene delovne skupnosti;

— za 23. sejo 31. maja se niso sestale delegacije v treh TOZD, pa tudi neopravičeno so bili odsotni delegati treh TOZD. Šest odsotnih delegatov bi moralo zastopati interese 2.010 delavcev oziroma svojih volilcev, kar predstavlja 32 % vseh delavcev Železarne. V razpravi so sodelovali trije delegati iz Železarne, in sicer po štirikrat delegata ene TOZD in ene delovne skupnosti in enkrat delegat druge delovne skupnosti, en delegat pa je postavil delegatsko vprašanje, ki se ni nanašalo na Železarno;

— za 24. sejo 28. junija se niso sestale delegacije v petih temeljnih organizacijah, iz dveh pa sta bila delegata opravičeno oziroma neopravičeno odsotna. Tako je bilo na seji sedem TOZD brez svojih delegatov, ki bi morali zastopati 1.967 delavcev ali 31 % vseh zaposlenih. Med sejo so odšli še trije delegati TOZD in delegat delovne skupnosti, ki so s svojo neodgovornostjo, poleg še nekaterih drugih delegatov, onemogočili nadaljnje delo zbora, ker je bil, oziroma postal nesklepčen. V razpravi sta sodelovala delegata iz dveh temeljnih organizacij.

Pregled nam tudi pokaže, da se petkrat oziroma za nobeno sejo ni sestala delegacija v TOZD Elektrode, štirikrat v TOZD Jeklarna, po trikrat v TOZD Valjarna debele pločevine in v Žičarna, razen tega pa je bil delegat zadnje TOZD tudi enkrat neopravičeno odsoten, po dvakrat v TOZD Hladna valjarna Bela, Hladna valjarna Jesenice, Valjarna žice in profilov in Družbena prehrana, razen tega je bil delegat Hladne valjarne Bela dvakrat neopravičeno odsoten, Družbene prehrane enkrat, Hladne valjarne Jesenice pa enkrat opravičeno. Po enkrat se niso sestale delegacije TOZD Transport, poleg ene neopravičene odsotnosti delegata in predčasnega odhoda s seje, TOZD Strojne delavnice in Plavž ter delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve, katere delegat je tudi enkrat predčasno zapustil sejo. Delegat TOZD Valjarna bluming-štekla je bil enkrat opravičeno, enkrat pa neopravičeno odsoten, TOZD Jeklovlek pa enkrat neopravičeno.

Vse to kaže, da v nekaterih temeljnih organizacijah združenega dela sploh ne spremljajo delovanja svojih delegacij oziroma delegatov v zboru združenega dela Skupščine občine Jesenice in da za to nihče nikomur ne odgovarja. Verjetno bi nam podrobna analiza delovanja delegatskega sistema v samoupravnih interesih in drugih skupnosti pokazala enako sliko, če ne še slabše, saj se konference delegacij na nivoju Železarne skoraj redno sestajajo nesklepčne, oziroma z odsotnostjo več kot polovice predstavnikov delegacij. Ker se delegacije ne sestajajo ali zelo formalno delujejo, po ustavi pa bi morale določati temeljna stališča za delo delegatov v skupščinah in za njihovo sodelovanje pri odločanju, utemeljeno lahko trdimo, da tudi niso vzpostavljena potrebna delegatska razmerja oziroma redna povezanost članov delegacij in delegatov z delavci oziroma svojimi volilci. To tudi kaže, da nihče od delegacij oziroma delegatov ne zahteva poročil o njihovem delu temeljnim organizacijam, katerim so za svoje delo odgovorni in kar je njihova ustavna dolžnost.

O odgovornosti za tako stanje se ne moremo prav nič sprenevedati, kajti ustava zelo konkretno opredeljuje, da je organizacija sindikata dolžna, da s svojo dejavnostjo prispeva, da delegacije in delegati kar najbolj odgovorno opravljajo svoje delo. Prek organizacij sindikata delavci tudi predlagajo in določajo kandidate za člane delegacij in prek njih seveda lahko tudi zahtevajo njihov odstop, če ne izvršujejo zaupanih ustavnih pravic in dolžnosti. Toda v tem pogledu smo v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih in v Železarni kot celoti popolnoma zanemarili ustavne naloge. Občutna je vsestranska inertnost, čeprav bi morali prav v sedanjem izredno kritičnem obdobju za našo železarno prek delegatskega sistema in drugih demokratičnih mehanizmov sprostiti in mobilizirati vse ustvarjalne sposobnosti delavcev, ki so sedaj vse preveč v meznem položaju in zato tudi brez potrebnega poleta pri uresničevanju sanacijskih in stabilizacijskih načrtov.

Ob vsem tem se postavlja naslovno vprašanje: kdo bo koga poklical na odgovornost ali celo predlagal za odpoklic oziroma zamenjavo, ali tovarniško vodstvo sindikata vodstva osnovnih organizacij ali obratno, ali občinsko vodstvo sindikata tovarniško vodstvo ali obratno, kajti vsi ti subjekti so povezani odgovorni za tako stanje. In ne nazadnje se ta odgovornost povezuje tudi s poslovnimi organi, od poslovnega odbora Železarne do vodij TOZD in delovnih skupnosti ter drugih najodgovornejših delavcev, ki so ob izboru morali med drugim potrjevati tudi lastnost zavzetega borca za uveljavljanje političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Kdo od teh bo ob prisotnem oportunizmu in birokratizmu toliko pogumen, da bo presegel gordijski voz?

Tega kritičnega stanja prav gotovo ne bi bilo, če bi si v teh organih člani zveze komunistov dosledno prizadevali za uresničitev stališč zadnjih kongresov zveze komunistov in dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in dokumentov, ki jih je sprejel centralni komite v zvezi z njegovim uresničevanjem. Iste vprašanje, ki smo ga navedli, se postavlja tudi tu: kdo bo koga poklical na odgovornost?

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE

OD 23. DO 29. JULIJA

23. julija, SAŠO MANDELJC, vodja TOZD Valjarna bluming-štekla, Jesenice, Tomšičeva 88, tel. št. 82-054;
24. julija, VALENTIN MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Cesta talcev 4/a, tel. št. 83-345;
25. julija, JANEZ BIČEK, vodja TOZD Jeklarna, Jesenice, Udarna 9, tel. št. 83-193;
26. julija, LEON MESARIČ, vodja TOZD Žebljarna, Jesenice, Titova 3, tel. št. 81-216;
27. julija, VITO GRIČAR, vodja TOZD Valjarna debele pločevine, Jesenice, Titova 2, tel. št. 81-279;
28. julija, VINKO ROTAR, vodja TOZD Remontne delavnice, Jesenice, Cesta talcev 8/a, tel. št. 82-792;
29. julija, OSKAR KÜRNER, vodja TKR, Jesenice, Tavčarjeva 9, tel. št. 81-214.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 23. 7.	ALEŠ ROBIČ	MIHA ŠLIBAR
TOREK — 24. 7.	JANEZ JAKŠIČ	MARJAN DROLČ
SREDA — 25. 7.	ALOJZ LEBAR	MARTIN BRUMAT
ČETRTEK — 26. 7.	SAŠO DOLŽAN	IVAN KAVČIČ
PETEK — 27. 7.	EDO KAVČIČ	PRIMOŽ ŽVAB
SOBOTA — 28. 7.	MARJAN TRONTELJ	ANTON KAVČIČ
NEDELJA — 29. 7.	MITJA KERSNIK	IGOR LOGAR

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 23. do 28. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: III. obratna ambulanta — dr. Matej Andolšek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: dr. Ivica Vreš.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel.
V soboto, 28. julija, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel.

ZOBNE AMBULANTE
DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.
Popoldne bo zaradi letnih dopustov zobna ambulanta zaprta, kakor tudi v soboto, 28. julija.

DEŽURSTVO V VATROSTALNI ŽENICA TOZD JESENICE

21. in 22. julija, Tomaž ZALOKAR, Titova 22, Jesenice, tel. 81-213.
Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure v Vatrostalni, telefon 81-743, oziroma telefon Železarne 34-65. V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

ZAPRTA MALA PRODAJA

Mala prodaja obvešča delavce TOZD in delovnih skupnosti Železarne in upokojene, da bo zaradi rednega letnega dopusta zaprta od 30. julija do 25. avgusta.

KADROVSKO GIBANJE V JUNIJU

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI: Terezija HABJANIČ, 1933, Strojne delavnice — 28 let v ŽJ; Jože HRAST, 1924, komercialni sektor — 36 let v ŽJ; Cilka KLINAR, 1932, Valjarna debele pločevine — 32 let v ŽJ; Anka MARTINJAK, 1931, Valjarna debele pločevine — 35 let v ŽJ; Alojzij MEDVED, 1924, Jeklarna — 32 let v ŽJ; Marija MIKELJ, 1925, Žičarna — 28 let v ŽJ; Terezija OBLAK, 1930, OTK — 31 let v ŽJ; Vincenc OŠTIR, 1926, Hladna valjarna Jesenice — 36 let v ŽJ; Janez PREVC, 1930, Vzdrževanje — 34 let v ŽJ; Marjetka PUKL, 1931, komercialni sektor — 29 let v ŽJ; Stanislav PULEC, 1925, Hladna valjarna Jesenice — 33 let v ŽJ; Ivan RABIČ, 1925, Žičarna — 35 let v ŽJ; Viktor RENKO, 1931, Jeklarna — 34 let v ŽJ; Franc STRUGAR, 1922, Strojne delavnice — 39 let v ŽJ; Božo SUDŽUKOVIČ, 1929, Valjarna bluming-štekla — 35 let v ŽJ; Alojz SUNCIC, 1929, Strojne delavnice — 32 let v ŽJ; Stefan ŠČERBIČ, 1928, kadrovski sektor — 32 let v ŽJ; Edvard ŠIFRER, Strojne delavnice — 37 let v ŽJ; Martin SKULJ, 1923, Strojne delavnice — 36 let v ŽJ; Albin TORKAR, 1924, Strojne delavnice — 22 let v ŽJ; Anton TORKAR, 1922, komercialni sektor — 33 let v ŽJ; Jože VILMAN, 1925, Valjarna debele pločevine — 38 let v ŽJ in Matija ZAMIDA, 1930, Valjarna na bluming-štekla — 35 let v ŽJ.

INVALIDSKO UPOKOJENA: Vladimir KERŠTAJN, 1933, Hladna valjarna Jesenice — 29 let v ŽJ in Stanislav MARTINJAK, 1928, Plavž — 36 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi še dolgo uživali težko zaslužen pokoj!

UMRL: Janez PRAPROTNIK, 1949, Energetika — 13 let v ŽJ. Svojemcema naše iskreno sožalje!

	SKUPNOSTI DEL. RAZMERJE				PREKINILI DEL. RAZMERJE				delovna skupnost	plan. št. del. v letu 1984
	iz JLA	delovna skupnost	otlet	SKUPAJ	iz JLA	delovna skupnost	otlet	SKUPAJ		
PLAVŽ	1	2	2	3	1	1	1	2	215	220
JEKLARNA	1	7	8	4	3	2	9	679	723	
IVARNJA								78	86	
VALJ. BL. ST.		4	4	5		2	7	353	380	
VALJ. ŽICE		1	1					159	165	
VALJ. DEB. PL.		2	2			3	3	174	170	
HL. VALJ. BELA	5	3	1	9		2	2	278	279	
HL. VALJ. JES.	1	3		4		3	3	210	216	
ŽIČARNA	1	1	1	3		2	2	231	250	
PROFILARNA		1	1					66	70	
VRAČ. POBE.								56	48	
JERČEVJE	2	1	3	2	2		4	141	148	
ELEKTRODE		1	1					245	255	
ŽEBLJARNA		1	1		1		1	80	95	
STROJ. DEL.	4	1	5	1	1	6	8	309	335	
REMONTNE D.	5	4	9					505	505	
VZDRŽEVANJE	6	3	9			1	1	557	558	
ENERGETIKA		1	1		1	1	2	239	247	
TRANSPORT	1	2	2	5	1		1	377	374	
DS KO-PI		1	1		1	1	3	278	281	
DS K S I	1	3	4	1		1	2	376	350	
DS E T N		1	1			1	1	489	490	
DRUŽB. PREHR.		2	2					168	170	
SKUPAJ	28	11	38	77	15	12	25	53	5263	5433

PROIZVODNJA V OBDOBJU JANUAR—JUNIJ

V obdobju januar—junij 1984 so bili v Železarni doseženi pri skupni in gotovi proizvodnji naslednji rezultati:

Mesec	Gosp. načrt ton	Program, ton	Doseženo, ton	% Gosp. načrt	% program
SKUPNA PROIZVODNJA					
Januar	126.460	124.964	124.033	98,1	99,3
Februar	121.610	121.492	120.490	98,6	99,1
Marec	125.470	124.900	127.830	101,9	102,4
April	119.360	117.665	114.679	96,1	97,5
Maj	128.910	124.488	119.175	92,5	95,7
Junij	115.580	114.126	113.648	98,3	99,6
Skupaj:	737.390	727.635	719.856	97,6	98,9
GOTOVA PROIZVODNJA:					
Januar	30.460	30.414	29.752	97,7	97,8
Februar	31.110	30.052	32.975	101,9	106,0
Marec	32.820	32.770	34.289	104,5	104,6
April	31.930	31.670	31.381	98,3	99,1
Maj	32.110	31.969	30.190	94,0	94,4
Junij	30.690	26.330	30.371	99,0	115,4
Skupaj:	189.120	183.205	188.959	99,9	103,1
STORITVE:					
Januar	2.420	2.680	2.283	94,3	85,2
Februar	2.440	2.230	2.309	94,7	71,5
Marec	2.480	2.490	2.582	104,1	103,7
April	2.440	2.340	2.587	106,0	110,5
Maj	2.370	2.380	3.328	140,4	139,8
Junij	1.450	4.830	3.928	270,9	81,3
Skupaj:	13.600	17.950	16.957	124,7	94,5
Got. proiz. + storitve	202.720	201.155	205.916	101,6	102,4

V letošnjem prvem polletju smo v proizvodnem smislu delali uspešno, saj je bila načrtovana skupna proizvodnja dosežena 97,6 % in gotova proizvodnja brez storitev 99,9 % ter ob upoštevanju storitev 101,6 %. Tudi izpolnjevanje programiranega proizvodnega asortimenta je bilo v prvih treh mesecih zelo dobro, kasneje pa zaradi glavnega remonta plavža št. 2 in pomanjkanja grodja za potrebe SM jeklarne nekoliko slabše. Doba vložka iz tujih virov je bila skupaj s storitvami nekoliko pod za to obdobje načrtovano količino. Drugače pa je s poslovnim rezultatom, na katerega vpliva poleg proizvodnje in asortimenta še vrsta drugih notranjih in predvsem zunanjih dejavnikov.

TOZD PLAVŽ

Do pričetka načrtovanega glavnega remonta plavža št. 2 dne 5. marca sta oba plavža obratovala dobro, samo plavž št. 2 je imel zaradi iztrošene ognjestalne obzidave višjo specifično porabo koksa. V času remonta je imel plavž št. 1 najprej zelo visoko dnevno proizvodnjo, prek 300 ton, kasneje pa se je zaradi remonta čistilcev na napravi za sintranje zmanjšala poraba sintra in se je zaradi slabšega vsipa proizvodnja postopno zniževala. Glavni remont plavža št. 2 se je iz raznih vzrokov terminsko zavlekel in je bil ta plavž ponovno zakurjen 8. maja. Tudi kasneje je bilo še nekaj vzdrževalnih obratovalnih zastojev, ki so vplivali na potek proizvodnje. Zaradi dobrega dela pred remontom pa tudi po remontu, ko se je stanje normaliziralo, sta oba plavža dosegla v prvem polletju 105,0 % načrtovane skupne proizvodnje.

TOZD JEKLARNA

Jeklarne je v prvem polletju 97,1 % izpolnila gospodarski načrt skupne proizvodnje. Pri tem je boljše potekalo delo v SM jeklarni, čeprav so imeli težave s pomanjkanjem grodja. Dosegli so 98,9 % načrtovane skupne proizvodnje. V elektro jeklarni je bila proizvodnja nekoliko slabša in so gospodarski načrt izpolnili 93,6 %. V januarju jim je primanjkovalo sinterdolomita, vrstili so se razni daljši in krajši obratovalni zastoji, podaljšan je bil termin trajanja letnega remonta na ASEA in LECTROMELT peči in odpisana neustrezna proizvodnja.

Na napravi za kontinuirano vlivanje je bilo v prvem polletju vlitih 31.147 ton blumov ali 116,6 % gospodarskega načrta. Najboljša sta bila mesec marec s proizvodnjo 6.159 ton in junij s 5.631 tonami.

TOZD LIVARNA

V livarni so v obdobju januar—junij dosegli 106 % načrtovane skupne proizvodnje, medtem ko so tujim kupcem odpremili 356-ton.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

V tej valjarni so dosegli v letošnjem prvem polletju 94 % načrtovane skupne proizvodnje. V zadnjih mesecih pred glavnim remontom, ki je bil izveden v času od 4. do 16. junija, je bilo zaradi slabega stanja naprav precej obratovalnih zastojev, ki so vplivali na slabši potek valjanja in s tem tudi na nižjo proizvodnjo.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Valjarni žice in profilov sta v prvih treh mesecih letošnjega leta delali zelo dobro, v aprilu nekoliko slabše, zelo slabo pa v maju in juniju. Vzrok za to je bil v izredno povečanih obratovalnih zastojih, pred-

vsem vzdrževalnih, ki so močno vplivali na zmanjšanje proizvodnje. Iz teh razlogov so načrtovano skupno proizvodnjo za prvo polletje izpolnili le 96,6 %.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

V valjarni debele pločevine so v obdobju januar—junij dosegli 96,8 % z gospodarskim načrtom predvidene skupne proizvodnje. Imeli so določene probleme, ki so negativno vplivali na potek proizvodnje.

V januarju jim je primanjkovalo naročil za pločevino debeline pod 20 mm za rezanje na Sack škarijah, medtem ko so bili sektorji preobremenjeni. V februarju so imeli nekaj težav z vložkom zaradi glavnega remonta portalnega žerjaka v adjustaži TOZD Valjarna bluming-štekla, kar je oteževalo delo pri pripravi slabov za to valjarno. V marcu je bila zaradi kvalitetnejšega asortimenta z naročili preobremenjena Custodis peč za toplotno obdelavo pločevine. Več mesecev pa so imeli težave pri rezanju na Sack škarijah zaradi majhnih formatov pločevine, namenjene izvozu.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Valjarna je v tem obdobju obratovala dobro. Z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo so dosegli 107,8 %. Preskrba z vložkom je bila v glavnem dobra, razen v času glavnega remonta v TOZD Valjarna bluming-štekla, ko so imeli nekaj težav.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Glavni problem v tej valjarni so močno izrabljene in stare naprave, zaradi česar so imeli precej obratovalnih zastojev. Za obdobje januar—junij so načrtovano skupno proizvodnjo dosegli 98,8 %.

TOZD ŽIČARNA

V tej temeljni organizaciji so načrtovano skupno proizvodnjo dosegli 90,6 %. Največ težav so imeli z veliko odsotnostjo in pomanjkanjem žičarjev. V zadnjem času imajo težave tudi zaradi slabega stanja lužilne naprave, pa tudi naročil za nekatere vrste žice ni bilo vedno dovolj.

PREGLED ODSOTNOSTI V JUNIJU

	MESEEC JUNIJ 1984				I. POLLETJE 1984			
	boln. ods.	red. let. dop.	ost. ods.	skup. ods.	boln. ods.	red. let. dop.	ost. ods.	skup. ods.
PLAVŽ	6,37	5,73	1,18	13,28	8,26	7,18	1,20	16,64
JEKLARNA	5,16	7,58	1,34	14,08	7,46	8,01	1,08	16,55
LIVARNA	9,02	7,30	2,07	18,39	7,59	7,51	0,84	15,94
VALJARNA BL.ŠT.	6,51	9,68	1,20	17,39	8,08	8,35	0,76	17,19
VALJARNA ŽICE	6,84	4,95	1,12	12,91	6,25	6,84	0,64	13,73
VALJ. DEB. PLOČ.	7,29	10,35	0,66	18,30	7,11	7,46	0,61	15,18
HL. VALJ. BELA	5,08	8,16	1,54	14,78	4,88	7,34	1,36	13,58
HL. VALJ. JES.	7,96	8,90	0,66	17,52	8,04	8,15	0,86	17,05
ŽIČARNA	6,85	10,37	1,64	18,86	7,98	8,72	1,14	17,84
PROFILARNA	6,78	7,97	0,79	15,54	6,61	6,03	0,60	13,24
VRAT. PODBOJI	7,56	6,60	1,63	15,79	8,09	4,47	0,67	13,23
JEKLOVLEK	8,42	8,06	1,27	17,75	6,43	8,07	0,93	15,43
ELEKTRODE	8,73	8,98	1,24	18,95	11,30	7,16	0,86	19,32
ŽEBLJARNA	7,46	7,61	0,41	15,48	9,00	8,12	1,04	18,16
ŠTROJ. DELAVNICE	7,18	9,16	1,11	17,76	6,92	7,44	0,07	15,43
REMONTNE DELAVNICE	5,35	6,71	0,67	12,73	6,18	6,18	0,66	13,02
VZDRŽEVANJE	8,48	6,51	0,91	15,90	8,21	6,53	0,73	15,47
ENERGETIKA	2,73	8,66	1,46	12,85	3,44	6,94	0,86	11,24
TRANSPORT	9,02	9,21	0,98	19,21	9,52	7,66	0,94	18,11
KO - FI	5,44	10,05	0,51	16,00	4,71	7,35	0,53	12,59
K S I	5,31	7,41	1,83	14,55	7,16	6,51	1,65	15,32
E T N	4,02	9,36	0,82	14,20	4,53	6,39	0,98	11,90
DRUŽBENA PREHRANA	10,33	5,92	0,25	16,50	12,26	5,82	0,45	18,53
ŽELEZARNA	6,48	8,13	1,10	15,71	7,22	7,20	0,92	15,34

TOZD PROFILARNA

Gospodarski načrt skupne proizvodnje so dosegli 102,7 %. Občasno so imeli nekaj manjših težav pri preskrbi z vložkom.

TOZD VRATNI PODBOJI

Težave so imeli zaradi pomanjkanja in velike razdrobljenosti naročil. Gospodarski načrt skupne proizvodnje so dosegli 98,5 %.

TOZD JEKLOVLEK

V tej temeljni organizaciji so v obdobju januar—junij dosegli načrtovano skupno proizvodnjo 104,1 %.

TOZD ELEKTRODE

Težave so imeli zaradi občasnih okvar naprav, pomanjkanja vodnega stekla in glinice. Gospodarski načrt skupne proizvodnje so dosegli 103,5 %.

TOZD ŽEBLJARNA

Probleme so imeli zaradi mehaniških okvar žebeljskih strojev, pa tudi zaradi začasne odsotnosti in pomanjkanja delavcev. Iz teh razlogov so gospodarski načrt skupne proizvodnje v prvem polletju dosegli le 95,4 %.

Avgust Karba

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREMA JANUAR—JUNIJ

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
PLAYŽ	72.000	70.000	75.588,7	105,0	108,0	—	—	—	—	—	—
JEKLARNA	246.550	240.800	239.272,7	97,1	99,4	—	—	—	—	—	—
— SM	159.900	154.850	158.177,1	98,9	102,2	—	—	—	—	—	—
— EL	86.650	85.950	81.095,6	93,6	94,4	—	—	—	—	—	—
— ASEA	37.700	37.175	37.340,1	99,1	100,4	—	—	—	—	—	—
— LM	47.900	47.725	42.535,1	88,8	89,1	—	—	—	—	—	—
— BBC	1.050	1.050	1.220,4	116,2	116,2	—	—	—	—	—	—
LIVARNA	960	960	1.018,0	106,0	106,0	300	300	356,5	118,8	118,8	356,5
— jeklo	945	945	1.003,8	106,2	106,2	300	300	356,3	118,8	118,8	356,3
— kovino	15	15	14,2	94,7	94,7	—	—	0,2	—	—	0,2
BLUMING-ŠTEKEL	184.200	184.200	173.094,4	94,0	94,0	26.400	26.400	28.512,9	108,0	108,0	28.757,5
— Bluming	99.400	99.400	92.350,5	92,9	92,9	1.500	1.500	2.292,8	152,9	152,9	2.259,6
— Štekel	67.690	68.480	65.286,3	96,5	95,3	10.650	10.650	12.802,9	120,2	120,2	12.588,2
— Štekel storitve	2.860	2.070	2.019,9	70,6	97,6	—	—	—	—	—	—
— Termična obdelava	14.250	14.250	13.437,7	94,3	94,3	14.250	14.250	13.417,2	94,2	94,2	13.909,7
VALJARNA ŽICE	57.000	55.940	55.035,8	96,6	98,4	12.470	11.020	12.489,1	100,2	113,3	12.500,0
— Valjarna žice	57.000	55.940	55.035,8	96,6	98,4	—	—	—	—	—	—
— Valjarna žice storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VALJARNA DEBELE PLOČEVINE	36.880	36.880	35.696,5	96,8	96,8	31.900	31.900	31.697,0	99,4	99,4	32.335,8
— Valjarna debele pločevine	32.880	32.880	32.426,1	98,6	98,6	—	—	—	—	—	—
— Valjarna debele pločevine storitve	4.000	4.000	3.270,4	81,8	81,8	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA BELA	50.100	50.100	54.002,0	107,8	107,8	41.590	38.100	43.383,6	104,3	113,9	43.249,4
— Hladna valjarna Bela	42.440	38.950	43.728,4	103,0	112,3	—	—	—	—	—	—
— Hladna valjarna Bela storitve	7.660	11.150	10.273,6	134,1	92,1	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA JESENICE	15.250	14.985	15.072,9	98,8	100,6	12.830	11.990	11.039,5	86,0	92,1	10.924,3
— Hladna valjarna Jesenice	14.020	12.885	12.140,6	86,6	94,2	—	—	—	—	—	—
— Hladna valjarna Jesenice storitve	1.230	2.100	2.932,3	238,4	139,6	—	—	—	—	—	—
ŽIČARNA	27.270	26.870	24.718,1	90,6	92,0	18.900	19.000	17.493,0	92,6	92,1	17.267,2
— Žičarna	27.270	26.870	24.713,1	90,6	92,0	—	—	—	—	—	—
— Žičarna storitve	—	—	5,0	—	—	—	—	—	—	—	—
PROFILARNA	10.000	10.000	10.269,4	102,7	102,7	8.390	8.435	9.034,4	107,7	107,1	8.997,1
— HOP	8.805	8.865	9.571,4	108,7	108,0	8.050	8.100	8.698,8	108,1	107,4	8.638,8
— HOP storitve	150	90	88,7	59,1	98,6	—	—	—	—	—	—
— rončele	245	250	165,4	67,5	66,2	245	250	165,5	67,6	66,2	216,1
— rončele storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— diski storitve	580	610	371,7	64,4	60,9	—	—	—	—	—	—
— deli za cestno ograjo	240	185	72,2	30,1	39,0	95	85	170,1	179,1	200,1	172,2
SKLADIŠČE 38	750	750	—	—	—	750	750	—	—	—	—
VRATNI PODBOJI	720	545	709,0	98,5	130,1	720	545	708,8	98,4	130,1	691,4
JEKLOVLEK	11.940	11.940	12.427,5	104,1	104,1	11.840	11.840	12.153,8	102,7	102,7	11.471,4
ELEKTRODE	11.030	11.030	11.413,4	103,5	103,5	9.800	9.800	10.098,2	103,0	103,0	9.994,0
— elektrode + varilna žica	8.920	8.920	8.852,5	99,2	99,2	8.880	8.880	8.827,5	99,4	99,4	8.752,6
— varilna žica storitve	—	—	15,4	—	—	—	—	—	—	—	—
— varilni prašek	420	420	419,2	99,8	99,8	420	420	416,2	99,1	99,1	386,9
— suha el. masa	150	150	151,2	100,8	100,8	150	150	151,2	100,8	100,8	151,2
— ognjevdržni material	1.540	1.540	1.975,1	128,3	128,3	350	350	703,3	200,9	200,9	703,3
ŽEBLJARNA	5.940	5.940	5.664,4	95,4	95,4	5.930	5.930	5.651,6	95,3	95,3	5.597,7
MONTER DRAVOGRAD	6.800	6.695	5.874,0	86,4	87,7	6.800	6.695	5.874,0	86,4	87,7	5.874,0
SKUPAJ:	737.390	727.635	719.856,8	97,6	98,9	188.620	182.705	188.492,4	99,9	103,2	188.016,3
ELEKTRODE ZAGREB	—	—	—	—	—	500	500	467,4	93,5	93,5	467,4
SKUPAJ	—	—	—	—	—	189.120	183.205	188.959,8	99,9	103,1	188.483,7
Storitve	—	—	—	—	—	13.600	17.950	16.957,2	124,7	94,5	16.957,2
SKUPAJ	—	—	—	—	—	202.720	201.155	205.917	101,6	102,4	205.440,9

IZGRADNJA DRUŽBENEGA SISTEMA INFORMIRANJA IN URESNIČEVANJE ZAKONA O DSI V OZD

Izgradnja družbenega sistema informiranja (DSI) in njegovo povezanost s sistemom javnega obveščanja sta bili v stališčih o razvoju in dograjevanju sistema obveščanja v družbenem delu in o vlogi in nalogah organizacij in organov Zveze sindikatov Slovenije eksplicitno omenjena samo mimo grede. Po prejemu stališč so se v Sloveniji pospešeno pričele priprave za sprejem zakona o DSI, v katere se je vključil tudi sindikat, bolj sicer z aktivnostjo v republiških organih kot v osnovnih in občinskih organizacijah.

Po sprejemu zakona vsebinskemu uresničevanju smotrov zakona po razpoložljivih podatkih v OZD in sindikalnih organizacijah ni bila namenjena večja pozornost. Seveda usklajevanje samoupravnih aktov z zakonom ni bila najpomembnejša aktivnost — nasprotno, z republiškim komitejem za informiranje smo se dogovorili, da po sprejemu zakona o javnem obveščanju pripravimo opomnik za celovito normativno ureditev sistema informiranja v OZD. Toda tudi drugim, še pomembnejšim nalogam iz »Programa aktivnosti za izvajanje zakona o družbenem sistemu informiranja«, ki ga je sprejela slovenska skupščina, v organizacijah zveze sindikatov ni bila namenjena ustrezna pozornost, deloma najbrž zaradi zapletenosti oziroma manjšega strokovnega poznavanja problematike in deloma zaradi premajhne vednosti o pomembnosti tega področja za celotno poslovanje in samoupravljanje v OZD.

Seveda pa proučevanje in razpravljanje o organiziranosti in delu informacijskih služb v OZD (izraz, ki ga je uvedel zakon o DSI in se nanaša na službe, ki zbirajo, obdelujejo, dokumentirajo in pripravljajo podatke ter informacije za odločanje) in modernizaciji njihovega poslovanja ni so stvari, pri katerih ne bi prihajalo tako do odporov in zavlačevanja kot tudi do proglašanja tega za izključno strokovni problem.

Eden od večjih problemov na tem področju je, da so v OZD dolga leta poslovne informacijske sisteme, vse službe, ki zbirajo, hranijo in obdelujejo podatke v teh sistemih, vključujoč tudi službe za avtomatsko obdelavo podatkov (računalniški centri) organizirali in razvijali posebej, vse službe za samoupravljanje in informiranje pa posebej, brez vsebinskih in organizacijskih povezav. To je hkrati tudi vzrok pa tudi posledica pojmovanja in ločevanja med »poslovnimi« in »samoupravnimi« informacijami.

Posebej v zadnjem letu dni je v družbi zelo prisotno pisanje in razpravljanje o računalništvu in informatiki ter v okviru tega tudi — posebej v OZD — o računalniško podprtih informacijskih sistemih. Vse te okoliščine objektivno spodbujajo tudi bolj poglobljeno razpravo v sindikatu o tako zastavljenih računalniško podprtih informacijskih sistemih, ki bodo v funkciji celovitega in učinkovitega sistema informiranja in odločanja v OZD.

Nekateri podatki namreč kažejo, da se ponekod v OZD v okviru takih razprav (ki še vedno preveč ostajajo v ožjih strokovnih krogih) preveč pogovarjajo samo o nakupu računalniške opreme, misleč, da bodo samo s tem rešili vse probleme pri organizaciji informacijskih služb in sistemov — kar je seveda velika zmeta. Prav gotovo je v vsaki OZD najprej treba analizirati vse informacijske poti in določiti potrebe vseh potencialnih uporabnikov, šele potem pa odločiti o nakupu najustreznejše informacijske tehnologije.

VABILO BRIGADIRJEM

Vodstvo stalne mladinske delovne brigade Železar vabi vse svoje člane in tudi ostale mladince, ki jim je brigadirsko življenje in delo všeč, da se udeležijo lokalne mladinske delovne akcije, ki bo v petek, 20. julija. Zbor brigadirjev bo na igrišču v Podmežakih ob 15. uri, kjer bo akcija tudi potekala.

Z. K.

Železarski globus

KOLUMBIJA

Ta južnoameriška država ima velike zaloge kakovostnega premoga za koksiranje. Težava je samo v tem, ker zahteva odpiranje novih sodobnih premogovnikov veliko denarja. Vendar so prvi rezultati naporov za povečanje proizvodnje premoga že vidni, saj je bila pred kratkim podpisana pogodba za dobavo milijon ton tega premoga Mehiki. Uporabili ga bodo za proizvodnjo koksja v mehiški integralni železarni Sicasa, ki leži ob obali Pacifiškega oceana in ima ustrezne pristaniške naprave za razkladanje ladij velikih nosilnosti.

Oblikovanje računalniško podprtih informacijskih sistemov v OZD sloni na zajemanju podatkov o poslovnih in drugih dogodkih ter realiziranih vrednostih in na primerjavi teh podatkov z načrtovanimi količinami in vrednostmi: na ta način lahko dokaj hitro odkrivamo odstopanja od načrtovanih ciljev. Za sindikat je gotovo pomembno to, da računalniško podprti informacijski sistemi v načelu omogočajo hitrejši in bolj sistematično zagotavljanje potrebnih podatkov in informacij za poslovne oziroma samoupravne odločitve. Predvsem pa omogočajo tudi kontrolne in opozorilne informacije, kar se v načelu ujema s sindikalnimi prizadevanji za uveljavitev temeljnih listin informacij.

Razlogov, da v praksi zelo pogosto ni tako, pa je več. Najprej gre za to, da je obstoječa računalniško-informacijska tehnologija slabo izkoriščena (kar pa na drugi strani daje možnost manjšim organizacijam, ki same ne morejo nakupiti relativno drage opreme). Kar pa zadeva vsebi-

Sodelavca plastičarja (foto I. Kučina)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Na peti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Hladna valjarna Bela, ki je bila 4. junija, so se dogovorili o organizaciji osmega četverboja med delavci postaje milice Jesenice, Merkurja-TOZD Universal, Elana Begunje in njihove temeljne organizacije. Četverboj so organizirali 16. junija.

Desetim sodelavcem so odobrili po 5.000 din denarne pomoči, Gorski reševalni službi Jesenice so nakazali 2.000 din, zavrnili pa so prošnjo odbora za srečanje strugarjev za denarno podporo ob 30-letnici zaključka šolanja.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Osma seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Družbena prehrana je bila 20. junija. Strinjali so se z osnutkom zakona o javnem obveščanju, odobrili 4.450 din pomoči sodelavki za letovanje njenega otroka v Novigradu in obravnavali bolezensko odsotnost v temeljni organizaciji, ker je nad poverjenjem Železarne. Ugotovili so, da je največ bolezenske odsotnosti za tri do štiri dni in zaradi poročniških dopustov.

TOZD TRANSPORT

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Transport, ki so se sestali na sedmi seji v četrtek, 21. junija, so brez pripomb potrdili osnutek zakona o javnem obveščanju in tudi ukrepe za odpravo vzrokov izgub v prvem četrtletju 1984.

Sodelavcu so odobrili brezplačno letovanje na morju, vožnjo pa si naj plača sam. Referent za šport je tudi kupil že nagrade za tekmovalce, kupili pa bodo tudi deset dresov.

Za piknike bodo prispevali po 40 din na osebo, dvanajstim sodelavcem pa so odobrili tudi denarno pomoč.

TOZD VRATNI PODBOJI

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Vratni podboji so na peti redni seji, ki je bila sklicana 28. junija, brez pripomb sprejeli stabilizacijske ukrepe v ob-

ne, računalnike uporabljajo pretežno za posodobitev knjigovodstva, računovodstva in evidenc, manj ali skoraj nič pa za programirano odločanje in dolgoročno planiranje.

Vzrokov za to je več: od pomanjkanja strokovno usposobljenih kadrov, do tega, da vsi potencialni uporabniki računalniških storitev (tudi zaradi slabe organizacije poslovanja), niso opredelili svojih potreb in želja. Tako v OZD včasih celo zelo natančno spremljajo proces proizvodnje — podatki in informacije o tem pa z zamudo prihajajo do delavcev, ali pa delegatov v delavskih svetih, včasih pa tudi ne.

To pa zato, ker zbrane podatke in informacije dobivajo od ustreznih služb predvsem poslovodni organi in delavci s posebnimi pooblastili, ki opravljajo selekcijo. Službe in sektorji, ki se v OZD ukvarjajo z avtomatsko obdelavo podatkov, pa so izključno vezani na poslovodne organe in so v glavnem popolnoma nepovezani s službami za samoupravljanje in informiranje, niti niso pod kontrolo samoupravnih organov — delavskih svetov in odborov za informiranje.

(Informacije republiškega sveta ZSS za obveščanje v združenem delu 4/VIII — 25. junija 1984)

čini Jesenice in pregledali uresničevanje ukrepov sanacijskega programa za maj. Ugotovili so, da je bilo za maj dovolj naročil in da so bile proizvodne zmogljivosti enakomerno obremenjene, da so dobili dovolj vložka in da so zmanjšali porabo energije. Le delno pa so uresničili ukrepa o zožitvi proizvodnih programov in o izdelavi sestavljenega podboja.

Na osnutek zakona o javnem obveščanju niso imeli pripomb. Gorski reševalni službi Jesenice so ob njenem jubileju nakazali 1.000 din, sodelavca so predlagali za odlikovanje, vodjo TOZD, predsednika izvršnega odbora in predsednika komisije za splošni ljudski odpor pa so zadolžili za pripravo obrambnega načrta temeljne organizacije.

Zaradi nezainteresiranosti in nedelavnosti bodo sedanega referenta za šport razrešili dolžnosti in imenovali novega.

TOZD ELEKTRODE

Peta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Elektrode je bila 5. julija.

Na zahtevo razpisne komisije za imenovanje vodje TOZD so podali mnenje o družbenopolitičnem delu dveh kandidatov. Zaradi nedelavnosti nekaterih vodij delegacij za SIS so jih zamenjali in potrdili nove.

Seznani so se tudi z informacijo o doseženih proizvodnih rezultatih v prvem polletju in o težavah pri proizvodnji v juliju zaradi slabe kvalitete VP in EO žice.

Pojavile so se tudi težave zaradi prevleke števila nadur v juniju, saj bodo plačane nadure le do limita 30 nadur. Delavci menijo, da bi se vse nadure morale šteti v pokojninsko osnovo, saj jih v TOZD upravlja jo le za najnujnejša dela: v rezalnici, da odpravijo ozko grlo pri razrezu žice, ker že več let ne morejo kupiti novih rezalnih strojev, pri pripravi elektrodnih mas za Zagreb — izvoz in v oddelku priprave ognjestalnih materialov. Ta problem se mora zelo hitro rešiti.

Na počitniško delo so sprejeli sedemnajst delavcev, čeprav v TOZD trenutno ni dovolj dela in tako niso polno zaposleni. Delavke so zelo zaskrbljene, kako se jim bo to poznalo pri osebnih dohodkih.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

EPIDEMIOLOGIJA V VOJNI IN MIRU

Pri mrzlici LASSA so spremembe predvsem v jetrih, ta so od vseh organov najbolj prizadeta, čeprav so vedno okvarjeni tudi drugi organi, kajti osrednja okvara je v kapilarah. Spremembe v jetrih spominjajo na spremembe, ki jih povzroči v jetrih rumena mrzlica in v celicah, kjer so jetra razpadla, najdemo značilna Councilmanova telesca kot pri rumeni mrzlici. V jetrnih celicah je mogoče videti številne virusne delce. Zdi se, da so spremembe v jetrnih celicah vsaj deloma tudi posledica imunskega odziva bolnika, pri tem se okvarijo zaradi navzočnosti virionov celične membrane. Poudariti je treba, da samo jetrne okvare ne bi mogle pojasniti vseh znamenj te hude bolezni.

Pri boleznih, ki jo povzroča virus MARBURG, so našli spremembe v možganih, predvsem drobne krvavitve in oteklino. Med vsemi okvarami se zdijo okvare na možganih najbolj izrazite, kajti ta bolezen je očitno tudi encefalitis — vnetje možganov. Spremembe na jetrih spominjajo nekoliko na spremembe, ki nastanejo na jetrih pri bolnikih, ki so umrli za mrzlico LASSA.

V jetrnih celicah so našli vključke, ki pa niso podobni Councilmanovim vključkom, temveč so skupine virionov. Podobne spremembe so našli tudi pri bolnikih, umrlih zaradi infekcije z virusom EBOLA.

V zمرno toplem podnebbju je več bolezni, ki so podobne tem ekotičnim boleznim. Predvsem sta to malarija in tifus, ki se pogosto začneta počasi z znamenji influence, pozneje pa se javljajo hujša znamenja. Tudi druge nalezljive bolezni jeter so podobne: virusni hepatitis in leptospiroze. Med tropskimi boleznimi je veliko podobnih. Takšne so rumena mrzlica, nekatere virusne bolezni, ki jih prenašajo členonožci, pa tudi kuga in pegavica.

Opisane hemoragične mrzlice so nenavadno nevarne za laboratorijske delavce. Zato so potrebni najstrožji ukrepi pri jemanju krvi za preiskavo takih bolnikov. Svetujejo posebno varnostna oblačila, maske in drugo za zavarovanje osebja, ki ima opravka z bolnikom.

Pri bolnikih so virus dokazali največkrat v jetrnem tkivu z elektronskim mikroskopom ali z imunofluorescenčnimi testi. Virus pa so vedno našli v krvi bolnikov, v njihovem serumu, brisih iz žrela in nosa pa tudi v seču. Virus so večkrat našli tudi v tekočini izlivov v poprsnični ali trebušni votlini. Pri raztelesenju so preiskovali tudi organe in v njih skoraj vedno našli virus. V organih umrlih bolnikov so virus našli skoraj z vsemi metodami za spoznavo virusnih infekcij.

Od leta 1969 naprej se je virus LASSA pojavljal v Afriki v manjših epidemijah, ki so trajale malo časa in so bile krajevne. Takšne epidemije so bile v Nigeriji v krajih Jos, Omiša in Vom, v Liberiji, pa tudi v Sierra Leone. Bolnikov ni bilo nikjer več kot nekaj ducatov, smrtnost pa je bila od 33 do 67 odstotkov. V teh naravnih žariščih bolezni so našli protitelesa na splošno pri 2 do 8 % ljudi, ki so zvečine preboleli blago infekcije brez bolezenskih znamenj. V teh območjih Afrike je LASSA mrzlica endemična in navadno se inficirajo osebe, ki obiščejo družino, v kateri imajo več bolnikov. S serološkimi preiskavami so ugotovili, da je infekcija razširjena tudi v drugih afriških državah: v Kamerunu, na Slonokoščeni obali, v Centralnoafriški republiki, Gvineji, Zgornji Volti, Maliju in Senegal.

S podgane Mastomys natalensis, ki je napol hišna podgana, so osamili več sevov virusa LASSA v Sierra Leone in v Mozambiku. Zato menijo, da je ta afriški glodalec naravni rezervoar infekcije tudi za človeka. Ta podgana je razširjena po vsej afriški celini južno od Sahare, to pa precej povečuje možno endemično območje za to infekcijo.

Podgane izločajo virus v seču in človek se posredno inficira preko onesaženih hrane in s prahom. Virus LASSA se prenaša tudi s človeka na človeka preko krvi, z bolnikovimi izločki, z inficiranimi kapljicami ali s prahom v zraku.

V epidemijah, ki jih je povzročil virus MARBURG v laboratorijih v Nemčiji in Jugoslaviji leta 1967, je zbolelo 25 laboratorijskih delavcev. Vsi so se inficirali pri raztelesenju opic ali pri pripravljanju celičnih kultur iz ledvic opic, ki so jih uvozili iz Ugande. Od teh bolnikov jih je umrlo sedem. V bolnišnicah je zbolelo pet negovalk, ki so bile v tesnem stiku z bolniki. Nikoli niso ugotovili, kako so se inficirale. Eden od bolnikov je 24 dni po infekciji inficiral svojo ženo, skoraj zanesljivo s semensko tekočino, kajti v tej so pozneje našli virus. Pri seroloških preiskavah v Ugandi se ni uspelo najti naravnega rezervoarja tega virusa in nikdar niso ugotovili, od kod se inficirajo opice.

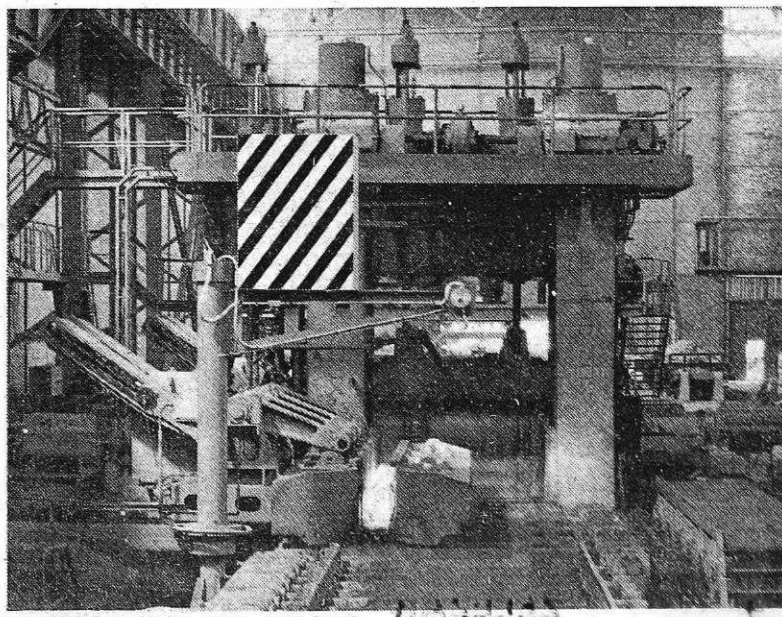
Po osemletnem mirovanju se je virus MARBURG leta 1975 nenadoma pojavil vnovič, tokrat v Južni Afriki. Mlad Avstralec se je inficiral med potovanjem z avtostopom iz Johannesburga v Rodezijo in umrl po vrnitvi v Johannesburg. Zbolela je tudi njegova soprotnica, pozneje še sestra, ki ju je v bolnišnici negovala.

Ali so to novi virusi? To ni verjetno, kajti pri virusu LASSA in tudi pri virusu MARBURG so epidemije vedno nastale v izrednih in nenavadnih okoliščinah. Vemo tudi, da je virus LASSA obstajal v naravi že pred epidemijo iz leta 1969.

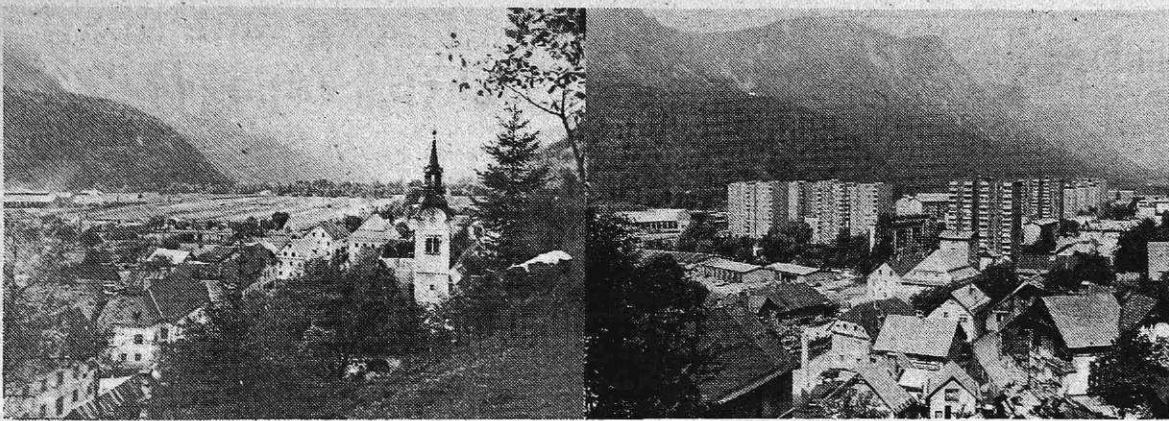
AIDS SE NI POJAVIL V JUGOSLAVIJI

AIDS, nova, za zdaj še nepojasnjena bolezen, ki se je pojavila predvsem med homoseksualci v ZDA in se od tam širila tudi po Evropi — se zaenkrat še ni pojavila pri nas. Zvezni komite za zdravstvo, ki ga vodi dr. Litvinjenko, zagotavlja, da AIDS naših zdravstvenih delavcev ne bo presenetil.

Nasvet za splošno rabo pa bi bil takle: Ob vsakem slabem počutju še ni treba pomisliti, da gre za AIDS. V primerjavi s številnimi drugimi boleznimi, ki se pojavljajo v svetu in pri nas, je ta še vedno zelo redka ali kar izjemna.

Valjarna bluming

Jesenice včeraj in danes (foto I. Kučina)

ZBOR ZDRUŽENEGA DELA O GOSPODARJENJU V ŽELEZARNI V PRVIH PETIH MESECIH LETOS

(Nadaljevanje s 1. strani)

programska opredelitev je proizvodnja in metalurška predelava jekla, ki ga izdeluje po dveh postopkih, in sicer okrog 180.000 ton letno v elektrobločnih pečeh in okrog 320.000 ton po zastarelem Siemens-Martinovem postopku, ki zaradi zastarelosti in visokih specifičnih porab energije predstavlja velik dohodkovni problem, ker so lastne cene jekla zaradi navedenih vzrokov za več kot 20 % višje kot lastne cene enakih jekel, izdelanih v elektrobločnih pečeh.

Dohodkovne težave so se začele ekstremno zaostrovati v zadnjem tromesečju lanskega leta in se še v povečanem obsegu nadaljujejo tudi letos. Izguba v lanskem zadnjem tromesečju je znašala 400 milij. din, v letošnjem prvem tromesečju pa se je povečala na 1.000 milij. din in do konca maja na 1.452 milij. din, za prvo polletje pa je ocenjena na 1.900 milij. din.

Analiza poslovanja je pokazala naslednje vzroke slabih rezultatov:

- nesorazmerje med povečanjem cen glavnih surovin, transporta in energije v odnosu na cene izdelkov črne metalurgije,

- zastareli in zaradi visoke porabe energije ter dragega vložka in vzdrževanja dohodkovno močno negativen postopek izdelovanja jekla v SM pečeh,

- neustrezna oskrba zaradi pomanjkanja deviz.

Kljub zamrznitvi so se cene posameznih surovin in energije v letu 1984 še naprej dvigale, kar je samo na področju porabe energije pomenilo povečanje stroškov za 60 % v odnosu na zadnje tromesečje leta 1983. Poslovodni odbor navaja, da so morali vrsto surovin na domačem trgu preplačevati, čeprav bi jih ob boljšem deviznem položaju lahko uvozili po nižjih cenah. Na to je precej vplivalo zapiranje trga surovin v republiške meje.

Cene izdelkov Železarne se oblikujejo po enotnem sistemu za črno metalurgijo. Poleg nizkih osnovnih cen je prisotna tudi neusklajenost cen med toplo valjanimi in hladno predelanimi izdelki, predvsem v škodo kvaliteten in plemenitih hladno valjanih trakov in pločevine iz proizvodnega programa Železarne. Kot primer informacija navaja, da imajo dinamo in nerjavni trakovi že pri startu prenizko vrednotenje glede na stroške in realno tržno vrednost. Tudi nekateri izdelki, ki so v pristojnosti republiške skupnosti za cene

(žebli, elektrode, podboji), so v letu 1983 v Sloveniji imeli bistveno nižje cene kot v ostalih republikah. Poleg vsega tega v Železarni že več let poudarjajo, da z jeklom, izdelanim po SM postopku, niso konkurenčni, k temu pa se je pridružilo še hitrejša naraščanje cen energije in osnovnih surovin, kot cen jekla, kar je razliko še povečalo.

Zaradi vsega tega in zaradi nedo slednega združevanja deviz za tekoče poslovanje znašajo devizni dolgovi Železarne 37,3 milij. din, od tega je 11,7 milij. dolarjev že zapadlih. Tega dolga, navaja informacija poslovodnega odbora, Železarne sama ne bo mogla plačati. Isto velja tudi za tečajne razlike kot posledico deviznih dolgov, ki znašajo 2.000 milijonov v letu 1983 in 2.500 milijonov v letu 1984, ki jih Železarne ne bo zmogla pokriti s tekočim poslovanjem, niti ne v naslednjih letih.

Poslovodni odbor v svojem poročilu ugotavlja, da Železarne relativno dobro izpolnjuje svoje izvozne obveznosti, v lanskem letu in prvem tromesečju letos pa ni dosegla svojih planiranih ciljev glede združevanja deviznih sredstev. Kljub podpisane mu in veljavnemu samoupravnemu sporazumu s kupci izdelkov Železarne, le-ti niso izpolnili svojih obvez, kar je osnovni vzrok deviznega neravnovesja Železarne. Dolg kupcev izdelkov Železarne od leta 1982 dalje znaša 42 milij. dolarjev. Ob vsem tem v poročilu poudarjajo, da ostale jugoslovanske železarne niso obremenjene s tovrstnimi tečajnimi razlikami, kar v končni fazi pomeni, da strošek teh tečajnih razlik ni prisoten v njihovi strukturi lastnega jekla.

Ob vseh teh problemih, navajajo v poročilu, bi bilo stanje v Železarni še slabše, če ne bi z internimi akcijskimi programi in ukrepi deloma zavrti negativne smeri poslovanja. Analize kažejo, da so v Železarni v lanskem letu pri proizvodnji jekla in jeklenih izdelkov zaradi internih ukrepov prihranili 322 milij. din, za letos pa načrtujejo več kot 600 milij. din prihrankov. Poleg tega so v lanskem letu z inovacijami ustvarili 158 milij. gospodarskih koristi, v prvem tromesečju letos pa 35 milij. dinarjev.

Poslovodni odbor v poročilu ugotavlja, da so akcijski ukrepi v letošnjem letu postavljeni na zdrave temelje, vendar pa jih brez dodatnih naložb za zmanjšanje zastarelosti ne bodo mogli nadaljevati v nedogled, ker so bile s podobnimi akcijami v preteklosti izkoriščene že skoraj vse možnosti.

Delavci TOZD in delovnih skupnosti Železarne so tudi z odrekanjem pri osebni porabi prispevali k saniranju gospodarskega položaja tovarne, saj je delež osebnih dohodkov v strukturi lastne cene padel od 11 % v letu 1977 na 7 % v letu 1983.

Železarne v petih mesecih izkazuje izgubo 1.452 milij. din, čeprav so v tem času odpremili, skupaj s storitvami prevallanja, 168.514 ton izdelkov, kar je 3.554 ton ali 2,2 % več, kot je bilo načrtovano, ker so se navedena neskladja nadaljevala tudi v drugem tromesečju letošnjega leta. V mesecu maju je na poslabšanje rezultata vplival tudi generalni remont valjarne bluming.

Skladno s predvidenim gibanjem rasti cen industrijskih izdelkov v letu 1984 so se cene izdelkov črne metalurgije povečale s 1. julijem za 29 %, kar bo pri realizaciji prineslo 3.810 milij. din pozitivnega učinka. Ker pa se bodo po istem principu po višale tudi cene surovin in energije ter storitev, bo to imelo negativen učinek v stroških Železarne v višini 3.030 milij. din. Zaradi vpliva tečaja dinarja ter gibanja splošnih obrestnih mer bo pozitivni učinek manjši še za 280 milij. din. Če se bodo cene gibale v skladu s smernicami, navaja informacija, bo poslovanje Železarne v drugi polovici leta pozitivno, ne bo pa sanirana izguba iz prvega polletja. To pa seveda narekuje širša akcija pri reševanju problematike

Železarne, v kateri morajo biti udeleženi porabniki jekla, banke in družbeno-politične skupnosti. Za sanacijo poslovanja v letu 1984 predlagajo naslednje pokrivanje izgube prvega polletja letos v višini 1.900 milij. din:

- pozitivni učinki poslovanja v drugem polletju naj bi skupaj prispevali 1.100 milij. din, od tega neto učinek povečanja cen 500 milij. din in notranji ukrepi 600 milij. din,

- zunanji ukrepi 800 milij. din, od tega s pokrivanjem tečajnih razlik podpisnikov samoupravnega sporazuma in bank 400 milij. din in s sredstvi občinskih in republiških rezerv 400 milij. din.

Glede na to, da ima Železarne zaradi izgub in dolgoročnih obveznosti velike težave z likvidnostjo, poslovodni odbor predlaga tudi oprostitev dela plačila družbenih obveznosti iz naslova akumulacije, ustvarjene v preteklih letih v višini 300 milij. din, da bi Železarne ohranila sposobnost za izvajanje najnujnejših investicij.

Informacija navaja, da so delavci TOZD in delovnih skupnosti Železarne že ob ugotovljeni izgubi po prvem tromesečju sprejeli notranje ukrepe za sanacijo poslovanja. Ti ukrepi vsebujejo proizvodnjo, energijo in vzdrževanje s poudarkom na zmanjševanju porab in optimalnem izkoriščanju proizvodnih naprav. V prvem polletju sta bila uspešno izvedena remonta na plavžu in v valjarni bluming, povečana pa bo tudi proizvodnja na napravah za kontinuirano vlijanje gredic in izvenpečni tehnologiji v jeklarni. To so le glavni poudarki, medtem ko imajo v posameznih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih zelo podrobne programe, ki jih tudi že izvajajo.

Zahteven in obsežen program proizvodnje jeklenih izdelkov, navaja informacija poslovodnega odbora, v marsičem povzroča večje stroške proizvodnje in zmanjšuje produktivnost. Zato bodo v Železarni ožili asortiment in iz prodaje izločali tiste izdelke, ki stroškovno proizvodnje ne pokrivajo.

Ob stalnem in natančnem izvajanju sprejetih internih akcijskih ukrepov pa v Železarni morajo doseči še:

1. Tekoče usklajevanje rasti cen jeklenih proizvodov z rastjo cen surovin energije in storitev.

2. Reševati devizno problematiko v naslednjih smereh:

- a) doseči možnost oziroma pravico nakupa deviz na deviznem trgu,

- b) za črno metalurgijo v SR Sloveniji socializirati odplačilo deviznih anuitet in pokritje tečajnih razlik,

- c) rešiti vprašanje tekega deviznega debalansa, ki ga ima Železarne ter legalizirati združevanje deviznih sredstev tako, da bo združevanje nemoteno potekalo.

3. Zaradi bistveno slabših pogojev poslovanja, katerega vzrok je zastarel proizvodni postopek, zagotoviti širšo družbeno podporo za pričetek izgradnje jeklarne 2 in s tem sanacijo tekoče proizvodnje.

Delegati vseh treh zborov bodo na ločenih sejah obravnavali še naslednja vprašanja:

OPRAVLJENE AKTIVNOSTI V PRIPRAVI PLANOV RAZVOJA

Izvršni svet Skupščine občine Jesenice posreduje delegatom poročilo o opravljenih aktivnostih v zvezi s pripravo dolgoročnega plana občine Jesenice za obdobje 1986—1995 in za nekatera področja do leta 2000 ter družbenega plana občine za obdobje 1986—1990. Vsi trije zbori so že 26. marca sprejeli ustrezen odlok o pripravi teh dokumentov, na sejah 31. maja pa tudi osnutek smernic za oblikovanje družbenih planov, na osnovi katerih naj bi se razvila razprava in priprave planov pri vseh nosilcih planiranja. Izvršni svet je tudi imenoval strokovno skupino, za pravo planov za občino.

Ob vsem tem pa ugotavlja, da na osnutek smernic do 30. junija, ko je bila sklenjena javna razprava, od nosilcev planiranja ni bila dana nobena pripomba, razen tistih, ki so bile podane na sejah zborov skupščine ob sprejemanju osnutka. To, poudarja Izvršni svet, kaže na neodgovoren odnos samoupravnih organizacij in skupnosti v občini do priprave planov. To tudi onemogoča pripravo realnih in kvalitetnih planskih dokumentov. Še posebno bi vsi nosilci planiranja morali sodelovati pri oblikovanju smernic, ki vsebujejo izhodišča in skupne cilje dolgoročnega družbenega razvoja občine. Glede na vse to Izvršni svet predlaga delegatom, da se rok za javno razpravo podaljša tako, da bi bil predlog smernic predložen v obravnavo in sprejem zborom Skupščine občine Jesenice v mesecu oktobru.

OBČINSKA PRIZNANJA

»1. AVGUSTA« ZA LETO 1984

Na osnovi občinskega odloka in razpisa odbor za izbor nagrajencev in podelitev občinskih priznanj »1. avgust« delegatom vseh treh zborov na osnovi izbora predlaga v potrditev podelitev dveh kolektivnih in treh individualnih priznanj »1. avgust« za leto 1984.

PRIZNAVALNINE UDELEŽENCEV NOV

Izvršni svet daje delegatom v obravnavo in sprejem predlog družbenega dogovora o priznavalninih udeležencem NOV, ki ga zaradi boljšega poenotenja sprejemajo vse slovenske občine, poleg republiške konference SZDL, republiškega odbora ZZB NOV in Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Osnutek dogovora so delegati vseh treh zborov obravnavali na februarjski seji in ga sprejeli v predloženem besedilu z opozorilom na problematiko financiranja iz občinskega proračuna. Med tem časom je tudi odbor udeležencev družbenega dogovora obravnaval številne pripombe in sprejel tri spremembe, ki so že vgrajene v predlog, o katerem bodo razpravljali delegati in ga po razpravi tudi sprejemali.

S predlaganim družbenim dogovorom udeleženci določajo upravičenje do občinskih priznawalnin, vrste občinskih priznawalnin, skupne osnove in merila za podeljevanje in financiranje občinskih priznawalnin. Upravičenci do občinskih priznawalnin so udeleženci narodnoosvobodilne vojne z dogovorom določenim vstopom v narodnoosvobodilni boj, borci za severno mejo v letih 1918 in 1919 in slovenski vojni dobrovoljci iz vojn 1912 do 1918.

Nov družbeni dogovor bo povzročil le delno večjo obremenitev občinskega proračuna, ker bodo korekcije, ki pomenijo določeno širjenje pravic, opravljene v skladu z razpoložljivimi sredstvi.

ODLOK O PRIZNAVALNINAH IN DRUGIH OBLIKAH DRUŽBENE POMOČI UDELEŽENCEM NOV

Tudi o osnutku tega odloka so delegati vseh treh zborov razpravljali na februarjski seji in ga sprejeli, predlog, ki ga bodo po razpravi tudi sprejemali, pa je pripravljen na osnovi družbenega dogovora o priznavalninih udeležencem NOV. Predlog odloka poleg priznawalnin opredeljuje tudi druge oblike družbene pomoči, kot so: pomoč oskrbovancem v domovih oskrbovancev, pomoč pri šolanju otrok, pomoč za desetdnevno okrevanje in zdravstveno preventivo, pomoč za desetdnevni oddih, zdravstveno varstvo in sosedsko pomoč.

SREČANJE BORCEV NOV ŽELEZARJEV 1. SEPTEMBRA

V četrtek, 12. julija, je bila v Ljubljani seja koordinacijskega odbora ZB NOV SOZD Slovenske železarne. Najprej so pregledali uresničitev sklepov, ki so jih sprejeli na prvi seji in se dogovorili o srečanju borcev NOV — delavcev delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne.

Na seji so sklenili, da bo srečanje borcev NOV železarjev 1. septembra z začetkom slovesnosti ob 11. uri. O kraju srečanja, v poštvi naj bi prišla Mežakla ali Planina pod Golico, se bodo še dogovorili. Predvidevajo, da bo na srečanje prišlo okrog 650 udeležencev, borcev NOV železarjev, njihovih svojcev, predstavnikov upokojencev in gostov. O številu udeležencev iz posameznih delovnih organizacij se bodo še dogovorili. Za tehnično pripravo in izvedbo srečanja bo poskrbel sindikat Železarne Jesenice.

V vseh delovnih organizacijah

SPREMEMBA ODLOKA O SAMOPRISPEVKU

Vsi trije zbori bodo obravnavali predlog odloka o spremembi odloka o uvedbi samoprispevka za financiranje dograditve in adaptacije osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli in adaptacije osnovne šole 16. december v Mojstrani. Spremembe so potrebne, ker so bili ob uvedbi samoprispevka mejni zneski, ki so veljali kot olajšava, skoraj enaki. Ti zneski pa se sedaj bistveno razlikujejo in zato nastajajo prevelike razlike med upravičenci. V tem času je bil tudi valoriziran katastrski dohodek in zato v sedanjem odloku naveden znesek ni več realen.

Sedaj veljavni znesek zajamčenega osebnega dohodka znaša 9.530 din, pokojnine z varstvenim dodatkom pa 8.376,73 din. Po predlogu naj bi ta zneska veljala tudi za uveljavitev olajšave za vzdrževane družinske člane. V sedaj veljavnem odloku je določeno, da velja kot olajšava za vzdrževane družinske člane znesek, ki ne presega 65 % zajamčenega osebnega dohodka, tako izračunan znesek pa znaša le 6.194,50 din. Ker je bil s predpisom valoriziran katastrski dohodek, je za poprečni dohodek revaloriziran tudi sedaj veljavni znesek (1.000 din krat 4,5 %).

S predlaganimi spremembami bodo lahko občani, ki prejemajo nizke osebne dohodke oziroma pokojnine in preživljajo družinske člane, uveljavili oprostitev plačevanja samoprispevka in si s tem izboljšali svoj gnetni položaj. Hkrati pa bo s tem uresničen del programa za razbremenitev plačevanja družbenih obveznosti.

SPREMEMBA ODLOKA O DOLOČITVI ŠTEVILA SODNIKOV SPOŠNEGA SODIŠČA ZDRUŽENEGA DELA V KRANJU

Glede na število obravnavanih zadev v splošnem sodišču združenega dela v Kranju in v primerjavi zasedbami na drugih enakih sodiščih je nujno in upravičeno v kranjskem sodišču zaposliti še enega poklicnega sodnika. To utemeljujejo tudi s tem, da so doslej nepoklicni sodniki veliko pomagali pri ažurnem reševanju zadev, v zadnjem času pa so čedalje bolj obremenjeni s svojim delom in si težko rezervirajo proste dneve za delo na sodišču v Kranju. Doslej je na sodišču združenega dela v Kranju poleg poklicnega predsednika deloval še en poklicni sodnik, po novem predlogu pa naj bi delovala dva poklicna sodnika. Pri tem ne gre za bistveno večjo finančno obremenitev, ker predvidevajo spremembo sedanjega mesta strokovnega sodelavca v poklicnega sodnika, torej gre le za približno razliko v osebnem dohodku v višini 4.400 din mesečno.

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti bosta na ločenih sejah obravnavala še:

- predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o nadomestilu za uporabo stavbnih zemljišč,

- predlog odloka o spremembah odloka o cenah za geodetske storitve v občini,

- predlog odloka o podstanovalskih razmerjih in

- predlog odloka o spremembah odloka o komunalnih taksah.

Delegatom zbora združenega dela so v razpravo in potrditev predloženi še: samoupravni sporazum o ustanovitvi samoupravne komunalne skupnosti občine Jesenice in statut te skupnosti ter statut Energetske skupnosti Gorenjske.

Vsi trije zbori imajo na dnevnem redu tudi potrjevanje zapisnika zadnje seje, volitve in imenovanja ter delegatska vprašanja in pobude.

ČESTITAMO

Zdravko HANŽEK, sodelavec kadrovskega sektorja je zaključil šolanje na Višji tehniški varnostni šoli in si pridobil strokovni naslov VAR-
NOSTNI INŽENIR.

Darja BERNIK s CPSI je zaključila šolanje na Upravno administrativni šoli in si pridobila naziv UPRAVNO ADMINISTRATIVNI TEHNIK.

Anton BOHAK iz TOZD Plavž je uspešno zaključil enoletno politično šolo pri CK ZKS.

Sodelavca iz poklicne gasilske in reševalne službe Ivan DRAGIČEVIČ in Matjaž KORBAR pa sta po uspešno zaključenem programu specializacije na izobraževalnem centru za notranje zadeve v Ljubljani dosegla izobrazbo za poglc GASILEC.

Sodelavcem čestitamo k njihovem uspehu in jim želimo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

PRED PRIHODNJO SEJO SKUPŠČINE SRS

V zborih Skupščine SR Slovenije, ki bodo zasedali 25. julija, je na dnevnem redu poročilo o uresničevanju politike družbenoekonomskega razvoja SR Slovenije v letu 1984 s prvo oceno možnosti razvoja v letu 1985.

Za obravnavo te problematike je podana ocena razpoložljivih sredstev za naložbe v gospodarstvu združenega dela v SR Sloveniji z oceno večjih investicijskih potreb. V gradivu je informacija o investicijski sposobnosti slovenskega gospodarstva v obdobju 1984—1990. Te analize določajo, ob načelu upoštevanja sočasne planiranja, tudi osnovo za pripravo dogovora o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986—1990. Med predvidenimi investicijskimi odločitvami v letih 1984—1985 ni do sedaj znanih namer v naslednjem srednjeročnem obdobju in upoštevanje smernice dolgoročnega plana in smeri kriterijev za izboljšanje gospodarske strukture. Navedene so ocene in strukture investicij v osnovna sredstva gospodarstva po posameznih področjih. Predvidena je ocena sredstev, ki so v posameznih obdobjih potrebna za vlaganje že v predhodnih obdobjih začete investicije ter ostanek sredstev za nove investicije. Iz planskega obdobja 1981—1985 bo prenešeno v naslednje plansko obdobje 1986—1990 nekaj investicij, ki so v teku.

Problematika, ki jo to gradivo obravnava, je za Jesenice in Gorenjsko posebej pomembna, saj obravnava že znane projekte z našega območja, ki so zajeti že v dogovoru o temeljnih plana za obdobje 1981—1985. To je elektrojeklarna na Jesenicah in večje investicije, za katere naj bi bila koriščena investicijska sredstva v obdobju 1984—1990. Tak projekt je predor pod Karavankami in druge pomembne naložbe s področja elektroenergije, kot so elektrarne na Savi in Muri v skupni moči 574 MW. Nato naložbe za infrastrukturo prometa in zvez (železnica, cesta, letališča, ptt), to so poleg projektov, kot je modernizacija proizvodnje primarnega aluminija, investicija v Gorenju in IMV, ki so podane po vrednosti, dinamiki in strukturi v tabelarnem prikazu.

K uresničevanju srednjeročnih razvojnih usmeritev 1981—1985 in razvoja v letu 1984 s prvimi ocenami potreb in možnosti v letu 1985 spadajo tudi devizna nesorazmerja in negativne tečajne razlike, ki so se napočile v bankah Slovenije in pokrivanje izgub v gospodarstvu. Devizna nesorazmerja in negativne tečajne razlike so veliko breme tudi na Gorenjskem, predvsem v Iskri in Savi iz Kranja in Železarni Jesenice.

Odziv akumulacije od bruto oblikovanih sredstev bo v prihodnje, kljub predvidenemu nižjemu prispevku za pospeševanje hitrejšega razvoja manj razvitih socialističnih republik in SAP Kosova, še vedno okoli 12 %. Seveda pa bodo v obdobju 1986—1990 bilančni izračuni še pregledani, dopolnjeni in v posameznih postavkah tudi spremenjeni, zlasti ko bodo na razpolago celovitejša analiza razvojnih možnosti in okvir celotne Jugoslavije in ko bodo jasni mehanizmi ekonomskega sistema v luči izvajanja prve faze dolgoročnega stabilizacijskega programa.

Tudi sedanje ocene investicijskih stroškov so narejene na osnovi cen

iz leta 1983. Na izvajanje celotne investicijske politike bo v prihodnjih letih zlasti odločilno vplivalo izvajanje zakona o zagotavljanju obratnih sredstev. Ker investicije, ki so že programirane v združenem delu, angažirajo več sredstev, kot je po ocenah razpoložljivih v združenem delu, so odločitve težke. Potrebna so združevanja in skupne odločitve, predvsem za večje naložbe, kot je, na primer, jeklarne v Železarni Jesenice. Zato je ta odločitev prepuščena združenemu delu, še posebno, ker se bo nekaterim rečem potrebno odpovedati.

Delegati v republiški skupščini bodo imeli težavno delo, običajno zagovarja vsak svoje področje, vendar se je potrebno dogovoriti na osnovi argumentov glede nadaljnje usmeritve gospodarstva v SR Sloveniji. Na Gorenjskem so poleg investicij, ki so decidirano navedene v materialu, še druge, ki so zanimive na izvoznem področju in so bile na zadnjem kreditnem odboru temeljne banke obravnavane in je za njih odobren kredit. Te so v Železarni Jesenice, Iskri-Telematika, Iskri-Železniki, Savi-Best, BPT Tržič in Jelovici Skofja Loka.

Gre za realne možnosti, zato morajo biti delegati za obravnavo seznanjeni oziroma pripravljeni tudi o

tem, v kolikšni meri se je združeno delo za posamezne investicije že odločilo in v kakšni fazi so priprave ene ali druge naložbe. Na primer, kot za jeklarne na Jesenicah, ko se je združeno delo odločalo s tem, da je prek konzorcija Temeljnih bank Slovenije odobrilo kredit in je del članic prevzel tudi ta del kredita. Ali koliko organizacij se je z združevanjem po samoupravnem sporazumu in z garancijami odločilo za sovlaganje v nadaljnji razvoj črne metalurgije. Prav tako tudi za soudeležbo in vračanje kreditov ter drugih dogovorov z dobavitelji opreme in izvajalci del, da so nekatere faze pogodb že sklenjene in podobno.

Glede odločitve za predor pod Karavankami je s poročilom o gradnji objektov z meddržavnim sporazumom in pogodb na področju cestne infrastrukture povedano, iz kakšnih virov bodo sredstva pridobljena. Tudi tu obstoja neka realna možnost, saj gre za kredite mednarodne evropske investicijske banke pod dokaj ugodnimi pogoji. Pomembno je le to, ali smo tako pridobljeni devizni kredit sposobni koristiti za nadaljnji izvozni program, s katerim bi lahko na osnovi priliva tak kredit vračali, saj gradbene dela sama po sebi ne bodo potrebovala deviznih sredstev. Celotna potrebna sredstva znašajo 21 milijard din, od tega je 70 milijonov dolarjev zunanjih kreditov.

S. N.

11. SEJA SKUPŠČINE SKUPNOSTI SOCIALNEGA VARSTVA

Delegati skupščine Skupnosti socialnega skrbstva Jesenice so v sredo, 27. junija, razpravljali o problematiki skupne porabe v občini Jesenice in možnosti za rešitev težkega položaja, o osnutku smernic za pripravo dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana občine Jesenice, sprejeli sklep o pripravi srednjeročnih in dolgoročnih planskih dokumentov za področje socialnega skrbstva v občini in samoupravni sporazum o uresničevanju socialnovarstvenih pravic.

Ob obravnavi problematike skupne porabe v jeseniški občini so delegati podprli predlagane ukrepe na področju socialnega skrbstva in menili, da je uvedba enotne skupne evidence prejemnikov socialnovarstvenih pomoči nujna. Tako bi bila zagotovljena večja kontrola nad prejemniki družbenih pomoči.

S sprejemom samoupravnega sporazuma o socialnovarstvenih pravicah bo nastavitve družinskih kartonov, ki so nepogrešljivi del izvajanja omenjenega sporazuma, omogočila vpogled v dejanski socialni položaj občanov in upravičenost do dodelitve socialnovarstvene pomoči. Skupna evidenca brez veljavnega sporazuma bi predstavljala le golo zbiranje podatkov.

V nadaljevanju seje so delegati brez pripomb sprejeli osnutek smernic za pripravo dolgoročnih in srednjeročnih planskih dokumentov občine Jesenice, prav tako ni bilo pripomb k predlaganemu sklepu o pripravi planskih dokumentov za področje socialnega skrbstva.

Samoupravni sporazum o uresničevanju socialnovarstvenih pravic je bil sprejet s pripombo, da je treba

sporazum čimprej začeti izvajati. 69. člen sprejetega sporazuma določa, da bodo skupnosti začele uporabljati osnove in merila za uveljavljanje socialnovarstvenih pomoči najkasneje 1. maja 1985. Do tega roka bo uvedena tudi skupna evidenca.

Izvajanje sporazuma bo zahtevala naloga ne samo za strokovne službe skupnosti, ki dodeljujejo socialnovarstvene pomoči, temveč tudi za organizacije združenega dela, krajevne skupnosti in hišne svete, saj bo njihovo realno mnenje odločilno vplivalo na ugotavljanje dejanskega socialnega stanja ogroženih družin. Sporazum natančno določa tudi obveznosti plačevanja prispevkov za vezancev k stroškom oskrbnih npr. v socialnih zavodih oziroma drugih oskrbnih stroškov.

Pred začetkom izvajanja sporazuma bo strokovna služba organizirala več posvetov s krajevnimi skupnostmi in organizacijami združenega dela, kjer bodo nosilci posameznih funkcij dobili natančna navodila. Le tako bo začetek izvajanja sporazuma učinkovit in bo dejansko predstavljal novost v vodenju socialne politike.

9. SEJA SKUPŠČINE SKUPNOSTI OTROŠKEGA VARSTVA

Delegati skupščine Skupnosti otroškega varstva Jesenice so se sestali v četrtek, 28. junija. Osrednji točki dnevnega reda sta bili sprejem samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic in problematika skupne porabe v občini Jesenice in možnosti za rešitev težkega položaja na področju družbenih dejavnosti.

Samoupravni sporazum o socialnovarstvenih pravicah in njihovem uresničevanju so delegati skupščine skupnosti otroškega varstva soglasno sprejeli s pripombo, da je treba čimprej izdelati enotno evidenco prejemnikov socialnovarstvenih pomoči v jeseniški občini, da bo možno sporazum učinkovito izvajati takoj, ko bo začel veljati.

Ob obravnavi problematike skupne porabe v jeseniški občini so delegati ugotovili, da predlog ukrepov na področju otroškega varstva ne rešuje nastalih težav, ampak pomeni le prelaganje bremen. Zmanjšanje sredstev za vzdrževanje igrišč ni smotno, ker so že sedaj temu namenjena minimalna sredstva in bi bile posledice nastale škode hujše od prihranka.

Tudi okrnjeno izvajanje 80-urnega programa za petletne otroke ni dopustno, saj je šele letos dobro zažvelo. Tako so delegati sprejeli sklep, da se vzdrževanje igrišč in 80-urni program izvajata neokrnjeno, razen v skrajnem primeru.

V zvezi s težkim položajem skupne porabe v jeseniški občini so delegati skupnosti otroškega varstva da-

li pobudo, da izvršni svet preveri začasno prijavljenost občanov, kakšne so možnosti ukrepanja in kako se izvaja omejen rok začasnega bivanja v občini.

V nadaljevanju seje so delegati razpravljali o osnutku smernic za pripravo dolgoročnih in srednjeročnih planskih dokumentov občine Jesenice in ugotovili, da je v srednjeročnih planih treba upoštevati tudi smernico iz dolgoročnega plana, in sicer, da je treba oblike organizacije dela prilagoditi delovnemu času.

V zvezi s problematiko sklepčnosti skupščin v zadnjem obdobju so delegati razpravljali o pobudi delegacij Železarni Jesenice, da bi izvajalci otroškega varstva v času sej skupščin interesnih skupnosti organizirali brezplačno varstvo otrok. Večina izgovorov je namreč, da delegati ne morejo na seje, ker nimajo varstva. Izvajalci so bili mnenja, da je to izvedljivo že sedaj v popoldanskih skupinah. Če bi s tem povečali sklepčnosti skupščin, bodo izvajalci o tem še razpravljali.

Strokovna delavka
Anja Bregant

ODGOVORI NA VPRAŠANJA SAMOUPRAVNIH DELOVNIH SKUPIN

Telesnokulturna skupnost Jesenice oziroma strokovni delavec skupnih služb SIS je v zvezi z vprašanji samoupravnih delovnih skupin poslal naslednje odgovore:

1. Kdo so vrhunski športniki v občini Jesenice?

Skladno z zvezno kategorizacijo izdela Zveza telesnokulturnih organizacij Slovenije vsako leto spisek športnikov, ki so se glede na dosežene rezultate v pretekli sezoni uvrstili med športnike zveznega, mednarodnega ali perspektivnega razreda.

2. Zakaj sta potrebni dve hokejski moštvi na Jesenicah?

Obstoj dveh hokejskih moštev na Jesenicah je stvar tradicije, dosednjega koncepta dela v jeseniškem hokeju in odsev bistveno ugodnejših materialnih pogojev za to vrsto športa v preteklosti. V sedanjih gospodarskih razmerah in ob upoštevanju tekmovalnih in kadrovskih rezultatov je nujno treba pretresti razloge za nadaljevanje oziroma reduciranje programa razvoja hokeja na Jesenicah, saj vse večjih stroškov jeseniškega hokeja ne zmoro, dodatni viri (TOZD) pa bodo v dani gospodarski situaciji počasi usahnil.

3. Koliko je bilo lani porabljenih sredstev v posameznih športnih društvih v občini?

V DELEGATU št. 5. (marec 1984) je v gradivu za sedmo sejo TKS Jesenice objavljeno tudi poročilo o realizaciji finančnega načrta TKS za leto 1983. Seveda govori poročilo le o sredstvih, ki so jih delovni ljudje in občani združevali za telesno kulturo v okviru svobodne menjave dela. Po-

datkov o dodatno zbranih finančnih sredstvih in drugih oblikah pomoči s strani TOZD in drugih organizacij ni, vemo pa, da so velika. Ob dejstvu, da bodo izredni viri za financiranje telesnokulturnih dejavnosti verjetno usahili, kaže treznejše razmišljanje o možnostih in pogojih dela za jeseniški šport v okviru sistemsko zbranih sredstev.

Železarski globus

JAPONSKA

Za letošnje gospodarsko leto (1. aprila 1984—31. marec 1985) predvideva združenje japonskih železarn, v primerjavi s predhodnim letom, za 4,1 % večjo prodajo jekla, in sicer preračunano na surovo jeklo v količini 71,15 milijona ton. Na ta način bi naj prodaja prvič po gospodarskem letu 1981 ponovno preseгла količino 70 milijonov ton. Predvidevajo predvsem povečano prodajo železarskih izdelkov industriji avtomobilov in gospodinskih aparatov ter strojegradnji. To naj bi bil tudi dober znak za ponovno oživljanje gospodarske konjunkturo na Japonskem, pa tudi v ostalem svetu.

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON

MATEMATIKA V MEZOPOTAMIJI

V Mezopotamiji, deželi med rekama Eufrat in Tigris v današnjem Iraku, so pred več kot 3000 leti pred našim štetjem prvi odtisnili ljudje v glinaste plošče znake za številke. V tem obdobju so Sumeri ustanovili v sotočju obeh rek prva mesta države. Monumentalni templji, ki je najstarejši ohranjen v mestu Uruk, niso bili samo državna ali verska središča, temveč tudi gospodarska. Iz tepteljev so upravljali cvetoče gospodarstvo in organizirali namakanje polj ter razdeljevanje žetve.

Eno najpomembnejših pomožnih sredstev teh upravnih središč so bili najprej računski kamni, majhne glinaste slike, ki so s svojo različno obliko ustrezale raznim področjem, oziroma namenom. Določeni računski kamni so bili za goveda, drugi za ovce in podobno. Spremembe pri številu živali v čredah ali pri količini žita v silosu templja so označili na računskih kamnih in tako so imeli pregled nad izdatki ter dohodki. Pri tem ni bilo potrebno znanje matematike, niti pri delu s temi računskimi kamni ni bilo potrebno seštevati ali odštevati, kajti nanje so nanašali samo opredmeten zapis dogajanja. V času razcveta sumerske kulture so uporabljali te računске kamne okoli 5000 let na celotnem mezopotamskem področju.

V četrtem tisočletju pred našim štetjem so pričeli računске kamne vtiskati na glinaste plošče. Najstarejše takšne plošče so našli v današnjem Iranu, mestih Uruk in Elam. Tako so nastala znamenja za pisavo in številke, ki so se naglo razširila.

Vendar prva številčna znamenja še niso predstavljala števil v današnjem pomenu. Kot računski kamni so tudi ta predstavljala določena področja predmetov. Bili so različni sistemi številčnih znamenj, katerih struktura je bila določena z enotami količin prešteti predmetov. Tako so stala številčna znamenja poleg oznak za žetev in površino. Njihova medsebojna razmerja če so sploh obstojala, so bila, na primer, postavljena s

količino žita, ki ga je mogoče pridelati na polju z določeno površino.

Pri raziskavah o razvoju merilnih sistemov so proučili tudi protoliterarna besedila iz druge polovice 4. tisočletja. Ker pa pisava teh besedil, ki so bila predhodnica kasnejšega klinopisa, delno še ni razjasnjena, računajo, da bodo pojasnili njihovo vsebino s pomočjo številčnih znamenj. Z obračunom žita za peko kruha in izdelavo piva je nastala možnost za razjasnitev njihove vsebine z ugotavljanjem na glinasti plošči uporabljenih merilnih enot.

Posebno zanimanje vlada danes za nastanek šestdesetiškega številčnega sistema, ki ima za osnovo številko 60 in je dokončno nastal v tako imenovanem starobabilonskem obdobju. Kdaj natančno je nastal številčni sistem, ki v svoji osnovi ustreza današnjemu, zaenkrat še ni znano. Nedvomno pa je mogoče dokazati uporabo šestdesetiškega sistema v nekem besedilu iz obdobja tretje dinastije mesta Ur, ki je obstajala pred starobabilonskim obdobjem. Te raziskave so zdaj dopolnili z računalniško analizo prek 2000 glinastih plošč, ki so jih izkopal nemške ekspedicije pred 50 leti. Ta besedila sedaj raziskujejo v računalniškem centru zahodnonemškega instituta Max Planck, predvsem različne številčne sisteme.

Številčna znamenja, ki so jih našli na prvih besedilih, so bila v začetku samo pomožno sredstvo za seštevanje in odštevaje in to v ozki povezavi z računskimi kamni. Postopen razvoj množenja in deljenja se je verjetno raztegnil na časovno obdobje pred 1000 let. Danes ni mogoče odgovoriti na vprašanje, kdaj sta se množenje in deljenje pojavila kot samostojni računski operaciji.

Po nastopu starobabilonskega obdobja (po letu 2000 pred našim štetjem) je nastalo v ožjem pomenu besede veliko številno matematičnih tekstov. Pisci — babilonski izobraženci, so se ukvarjali v tem času s problemi, ki so bili daleč od mogoče uporabe. Razvila se je neke vrste spretnost, s katero so želeli pi-

sarji povzdigniti svoj poklicni ugled. Sposobni so bili reševati probleme, ki so ustrezali današnjim enačbam druge stopnje. Velika uganka babilonske matematike pa je, na kakšen način so odkrili rešitve takšnih matematičnih operacij.

Najprej nepregledna babilonska akrobatika s številskimi postane bolj razumljiva, če jo povežemo z geometrijskimi pojmi. Zato ni bila peščica grških matematikov tista, ki je odkrila matematiko kot znanost. Pred grškimi matematičnimi uspehi je bil tisočletni razvoj. Vendar Babilonci skoraj nikoli niso razvili metode ali pravila, ki so jih uporabljali pri računanju. Vse so prikazali na konkretnih številčnih primerih. Obstojajo tudi jasne primerjave med matematičnim in pravnim mišljenjem v tistih časih. Znani Codex Hammurapi izraža, na primer, svoje pravne maksime na konkretnih primerih. Vendar ni dvoma, da je bilo obsežno matematično znanje Babiloncev rezultat sistematičnega študija in ne pojav naključja. Vtis, da so babilonski matematiki naključno odkrili nekatera matematična pravila in da so njihove osnove utemeljili šele Grki, je lahko nastal samo zato, ker zelo malo vemo o razvoju matematičnega mišljenja v tej civilizaciji. V zvezi s tem je treba poznati tudi vlogo jezika, posebno še možnost definicije posameznih pojavov. Na ta način je uspelo Grkom ustvariti neke vrste znanosti, ki je našim današnjim predstavam bližja kot babilonska matematika. Vendar je bila le ta dejanska bogatejša kot grška.

Pri razlaganju babilonske matematike obstaja na drugi strani nevarnost, da preveč povežemo sodobno matematiko s starimi teksti in pri tem ne spoštujemo samobitnosti. Šele ustrezna rekonstrukcija matematičnih metod Babiloncev, ki bi preprečila anahronizme in ostala čim bližje računskim metodam, ki so jih uporabljali, bi lahko bila pravična do njihovih velikih matematičnih uspehov.

POSLOVANJE SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

PROIZVODNJA KONČNIH IZDELKOV

Proizvodnja končnih izdelkov je vključeno s storitvami, ki jih ima predvsem Železarna Jesenice, znašala 395.000 ton, kar je bistveno več, kot je znašala proizvodnja končnih izdelkov lani. Proizvodnja je okrog 2 % pod planom. Vse delovne organizacije z izjemo Plamena Kropa so dosegle ali celo precej presegle lanske količine proizvodnje, kar velja zlasti za Železarno Jesenice, Železarno Štore in Žično. Z izjemo Železarni Ravne in Žične Celje so vse ostale delovne organizacije blizu plana ali celo nad njim.

Vrednost prodaje je bistveno porasla, kar je delno posledica večjih količin proizvodnje in manjših sprememb v asortimentu, v pretežni meri pa posledica sprememb v cenah. Tako je realizacija železarn večja za 67 %, predelovalcev pa za 54 %. Če zanemarimo vpliv asortimenta, potem so se naše prodajne cene železarskih izdelkov povečale za okrog 50–55 %, cene izdelkov predelave pa za okrog 45–50 %. Vrednost prodaje je nižja od planirane, kar velja v večji meri za železarno, ki so upoštevale v celoti predlagano povišanje prodajnih cen v izhodiščih za plan. Izstopa Plamen Kropa, ki je presegel planirano vrednost prodaje, kar pa je posledica predvsem planiranja manjšega povečanja prodajnih cen v juliju. Ocenjujemo, da bo do konca leta planirana vrednost prodaje dosežena v vseh delovnih organizacijah, v nekaterih pa tudi presežena.

IZVOZ

V prvem polletju smo izvozili 78.355 ton izdelkov ali okrog 20 % proizvodnje; od tega 70.727 na konvertibilno tržišče. Izvoz je za 25 % višji kot v enakem razdobju lani, konvertibilni izvoz pa za 13 %. Predvsem je bil večji klirinški izvoz. V konvertibilnem izvozu je v primerjavi z lanskim letom zaostala predvsem Žična, pa tudi izvoz Verige je nižji, zato so predelovalci izvozili manj kot lani na konvertibilni trg, bistveno več pa na klirinškem. Železarna pa so svoj izvoz povečale tako na eno kot drugo tržišče. Dobre izvozne rezultate v primerjavi s planom in z lanskim letom so dosegle zlasti Železarna Jesenice, Železarna Ravne, Plamen in Tovil.

Vrednostno pa je stanje nekaj drugačno. Ob 25 % povečanju izvoza smo znižali vrednost izvoza za 3 %. Konvertibilni količinski izvoz je bil večji za 13 %, vrednostni pa za 21 %. Podatki kažejo, da je uspešnost konvertibilnega izvoza porasla, medtem ko je vrednost klirinškega izvoza padla. Kljub temu vrednost izvoza še zaostaja za planom, kar pomeni, da smo izvažali boljši asortiment in/ali ob višjih cenah, ki pa je bil še vseeno slabši od planiranega.

AKTIVNOSTI ZA SPREMEMBE CEN IZDELKOV ČRNE METALURGIJE

Zadnje povečanje cen jekla je bilo 24. decembra 1983, in sicer z linearnim dvigom 21 % za vse asortimente. Rezultati poslovanja v letošnjem prvem tromesečju v železarnah zgornjo kažejo, da kljub povišanju cen naših izdelkov ni bilo moč zaustaviti slabšanja ekonomskega položaja. Istočasno povečevanje cen energije, osnovnih surovin in storitev je kot večkrat doslej prekoračilo učinke, ki jih je dala podražitev naših izdelkov.

V času nastajanja odloka o pogojih in načinih oblikovanja cen za letošnje leto so iz navedenega razloga aktivno sodelovale tako železarne v okviru Splošnega združenja črne metalurgije, kakor tudi porabniki jekla, zlasti tisti v največji grupaciji kovinske predelave.

V končni fazi je Zvezni izvršni svet sprejel projekcijo gibanja cen za leto 1984 in v njej predvidel črni metalurgiji nekje nadpovprečno stopnjo dovoljenega dviga cen za 38 % do konca leta. Ta projekcija je bila osnova za nadaljnje sporazumevanje o konkretnih cenah v okviru obstoječih samoupravnih sporazumov, ki jih ima sklenjene črna metalurgija in predelovalni kompleks.

Pri usklajevanju stališč in oblikovanju skupnih dokumentov pa se je ponovno izkazalo, da so med proizvajalci jekla in porabniki globoke korenine nezaupanja in da bo potrebno sporazum postopno pripravljati. Predelovalci jekla, združeni v Splošno združenje kovinsko predelovalne industrije, v štirih koordinacijskih odborih, ki zajemajo pretežni del naše proizvodnje jekla, namreč zahtevajo, da se sočasno s cenami rešuje tudi vprašanje uskladitve razvoja obeh panog ter bilansiranje oskrbe izvoza ter uvoza jekla na sploh. Vztrajanje na takšnem stališču je pripeljalo do reševanja problematike v predsedstvu Gospodarske zbornice Jugoslavije, ki je v ta namen imenovala tri delovne skupine po pet članov z vsake strani in v katerih so tudi naši predstavniki. Na doslej sklicanih skupnih sestankih je bil rezultat tak, da se v prvi fazi

OSEBNI DOHODKI ZAPOSLENEGA

Osebnih dohodkov na zaposlenega so se ocenjeni. Zato so ugotovitve, da so OD za 38 % večji kot lani, še približne. Železarne so skoraj sorazmerno povečale osebne dohodke, v enaki meri tudi Tovil, medtem ko so ostali predelovalci v večji meri povečali osebne dohodke, vendar deloma zaradi nizke ravni OD lani.

ZAKLJUČEK

Proizvodni rezultati kažejo, da je bilo poslovanje uspešno, kar velja

ZDRUŽEVANJE DEVIZ IN OSKRBA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Združevanje deviz kupcev za dobave ostaja tudi v letu 1984 eden glavnih virov deviznega financiranja uvoza in oskrbe. Novi devizni zakon je otežil sodelovanje na tem področju, saj do danes še ni izdelana hačna tehnika prenosov deviz, pa tudi predpisi se menjajo iz dneva v dan, kar samo zapleta sodelovanje.

Devizno tržišče in z njim zvezane pravice do nakupa deviz za proizvajalce surovin na osnovi družbeno priznanih repropotreb so še vedno le meglen obljube. Kljub vsem oviram so kupci železarskih izdelkov v prvih šestih mesecih letos združili za okrog 17 milij. dolarjev ali 81 % zneska iz leta 1983. Združevanje teče lažje v obliki uvoza, ali najemanja blagovnih kreditov s strani kupcev, kot pa v obliki nakazil na devizni račun. Tudi za drugo polletje pričakujemo podobno situacijo, tako da bi kupci v letošnjem letu združili okrog 35 milij. dolarjev, v glavnem v obliki uvoza surovin.

Zunanjetrgovinska menjava SOZD Slovenske železarne je potekala v prvih petih mesecih leta 1984 pod dinamično, predvideno v letnem načrtu. Pri tem predvsem zaostajajo uvoz in klirinški izvoz, nad lansko realizacijo pa je konvertibilni izvoz. Ta je za 14 % višji. Taka gibanja neugodno vplivajo tudi na možnosti oskrbe in deviznega financiranja uvoza. Povečujejo se naši dolгови do dobaviteljev v inozemstvu in vedno težje zagotavljamo vse potrebne surovine za nemoteno obratovanje.

Na osnovi dogovorov na TIM nabave in z dobavitelji, ter glede na možne virov financiranja je sestavljen pregled oskrbe za drugo polletje. Kratke opise posameznih surovin kaže naslednje podatke:

Železova ruda — dobave iz Ljubljane zaostajajo za letnim načrtom, realizacija bo odvisna predvsem od možnosti Železarne Jesenice, da združuje z rudnikom po 2 dolarja na tona za rezervne dele.

Dogovorjen je program prihoda ladij za tretje tromesečje: za Jesenice okrog 90.000 ton in Štore okrog 25.000 ton. Odprto je še vprašanje plačila prevozov v višini 772.000 do-

zlasti za proizvodnjo končnih izdelkov. Z izvozom smo lahko nekaj manj zadovoljni. Vrednost prodaje je sicer močno porasla; vendar nekatere druge analize kažejo, da so se v večji meri povečale nabavne cene, s tem pa materialni stroški, tako da povečanje le teh presega povečanje vrednosti prodaje. Zato bodo vrednosti dohodka, amortizacije, OD itd. realno padle, kar bo verjetno pokazala analiza celotnega poslovanja tako posameznih DO kot SOZD.

larjev. Najavljen je tudi program ladij za četrto tromesečje, s katerim bi si zagotovili potrebno zimsko zalogo.

Jekleni odpadki — povečane dobave z domačega tržišča tečejo po predvidevanjih. Povzročajo pa velike težave v jeklarnah zaradi slabše kvalitete domačih odpadkov. Zmanjšana je nasipna teža in povečana vsebnost bakra, tako da se je v vseh treh jeklarnah povečal delež zgrešenih šarž. Težave bodo skušali omiliti z večjim dodajanjem belega surovega železa. Iz uvoza pričakujemo po bilanci v tretjem kvartalu okrog 50.000 ton. Dobave iz Bolgarije in ČSSR tečejo, iz SSSR pa bomo dobili 28.000 ton. Pričakujemo, da bo zaloga jeklenih odpadkov 30. septembra na nivoju 35.000 ton, kar je nekoliko več kot konec prvega polletja in manj kot 1. januarja 1984.

Belo surovo železo — konec meseca maja je prispela prva pošiljka okrog 10.000 ton iz Bolgarije. V mesecu avgustu pričakujemo naslednjo ladijo, v oktobru pa tretjo. Z Bolgarij imamo podpisano pogodbo za 36.000 ton belega surovega železa in 5.000 ton sivga surovega železa.

Grafitne elektrode — oskrba v začetku tretjega kvartala je zagotovljena z dobavami od Stega. Za avgust pa pričakujemo prve dobave iz blagovnih kreditov (Iskra-Marubeni). Odprto je vprašanje možnosti dobav po malobernih sporazumih iz Italije, ker trenutno banka zaradi preko-račenga limita ne sprejema prijav. Zato je oskrba Štor in delno Jesenic v začetku avgusta vprašljiva.

Uvožene ferozlitine — v mesecu juniju smo realizirali s pomočjo kupcev in njihovih blagovnih kreditov uvoz dodatnih količin plemenitih zlitin, ki pokrivajo del potreb tretjega tromesečja. Za ostale količine je bila 19. junija licitacija za izbiro najugodnejšega ponudnika. Glavino količin smo že prejeli v Narodni banki s pomočjo termenske pogodbe in v teh dneh odpiramo akreditiv. Tako je zagotovljena fizična dobava uvoznih zlitin za tretje tromesečje, problem financiranja pa smo odložili. Od Raznoimporta smo dobili skupaj z Metalko tri vagone niklja, tako da je ob upoštevanju zaloga zagotovljen tudi nikelj.

Domače ferozlitine — po dobri oskrbi v prvem polletju, predvsem zaradi dogovorov o namenskem posojilu elektroenergije, bo v tretjem tromesečju oskrba kritična. Še vedno ni dosežen dogovor o cenah. Te na zunanjih trgih za masovne zlitine rastejo, povečuje se tudi povpraševanje. Zato imajo jugoslovanski proizvajalci možnost izvoza večjih količin. Koordinacijski odbor v okviru splošnega združenja črne metalurgije je 21. junija v Beogradu uskladal stališče proizvajalcev in kupcev za kromove in silicijeve zlitine. Z mehanizmom, ki ga uvaja predlog, naj bi se cene oblikovale na osnovi kotacij v Metal Bulletinu. Dosežene cene v drugem tromesečju naj bi veljale do konca leta. Glede na efektivno plačane cene v prvem polletju pomeni to za tretje tromesečje zvišanje cen od 10 do 15 %. Pri manganskih zlitinah stališče še ni usklajeno, ker so kotacije na mednarodnih trgih zaradi viška kapacitet zelo nizke. Zato proizvajalci predlagajo kotacijo ameriškega tržišča, s čimer se v SOZD Slovenske železarne strinjamo.

Izvršni odbor Splošnega združenja črne metalurgije mora potrditi dogovor koordinacije, potem se bomo lahko pričeli s posameznimi dobavitelji konkretnije dogovarjati glede dobav, vprašljivo pa je, kakšne količine bomo lahko dobili po dogovorjenih cenah in kako bodo teklo dobave. Iz izkušenj vemo, da proizvajalci neradi realizirajo dogovore, po katerih na domačem trgu za izdelke dosežejo nižje cene, kot so trenutne izvozne.

Skupne službe SOZD SŽ

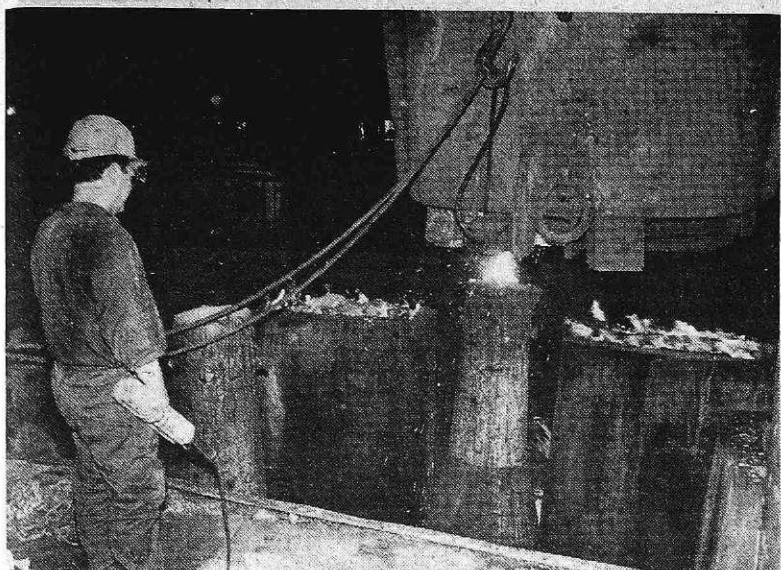
DRUGA SEJA DELAVSKEGA SVETA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Predsednik Janez Pikon v torek, 24. julija, v sejni sobi Verige v Lescah sklicuje drugo sejo delavskega sveta SOZD Slovenske železarne. Poleg potrjevanja zapisnika prve seje in poročila o izvrševanju sklepov delegatom v razpravo in opredeljevanje predloga:

- poslovanje SOZD Slovenske železarne v prvem polletju (poročilo v celoti objavljamo v današnji številki),
- problematika poslovanja v Železarni Jesenice (enaka informacija, kot jo bodo obravnavali delegati delavskega sveta, je bila posredovana tudi zboru združenega dela Skupščine občine Jesenice in je v sestavku o seji v današnji številki tudi v celoti objavljena),
- obravnavanje investicijskih programov, in sicer za obnovo strojne opreme za proizvodnjo verig za rudarstvo v Verigi Lesce in razširitev pretovarjanja in skladiščenja jeklenih odpadkov v pristanišču Koper,
- sklepanje o pripravi srednjeročnega plana SOZD Slovenske železarne za obdobje 1986–1990,
- informacija o izvajanju samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za realizacijo programa razvoja rudarsko metalurške proizvodnje v RMK Zenica (poročilo v celoti objavljamo),
- poročilo o aktivnostih v zvezi z organizacijo srečanja železarjev in
- tekoče zadeve (imenovanje delegata v izvršni odbor sekcije za Avstrijo pri Gospodarski zbornici Jugoslavije; imenovanje delegatov za zbor udeležencev po samoupravnem sporazumu o ustanovitvi interesne skupnosti za razvoj sosedskega gospodarskega sodelovanja z Avstrijo oziroma Italijo; odobritev višine prispevka skladno s prevečnim pokroviteljstvom SOZD SŽ nad razvijanjem in ohranjanjem tradicij Prešernove brigade; informacija o nakupu dodatnih delovnih prostorov za potrebe poslovnih aktivnosti na ravni SOZD SŽ in sprejem načrta dela delavskega sveta SOZD SŽ do konca leta 1984).

NEKATERI PODATKI O POSLOVANJU SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE V PRVEM POLLETJU

Opis	DO	Realizacija I. pol. 1983	Plan I. pol. 1984	Realizacija I. pol. 1984-4:3 5:3 5:4	Indeksi
1	2	3	4	5	6
Proizvodnja surovega železa (tone)	Jesenice Štore Skupaj	88 390 17 709 106 099	84 000 22 500 106 500	75 589 24 534 100 123	95 86 90 127 140 110 101 95 94
Proizvodnja jekla (tona)	Jesenice Ravne Štore Skupaj	249 884 108 666 67 539 426 089	245 000 115 675 66 579 427 254	239 273 113 870 64 740 417 863	98 96 98 107 105 99 99 96 97 101 98 98
Blagovna proizvodnja (tona) (vključene tudi storitve)	Jesenice Ravne Štore ŽELEZARNE Plamen Tovil Veriga Žična PREDELOVALCI S K U P A J	183 200 69 362 85 199 337 761 4 439 1 185 6 438 5 905 17 967 355 728	212 725 76 324 93 756 382 805 4 250 1 164 6 724 9 576 21 714 404 519	208 916 71 282 95 314 375 512 4 279 1 199 6 628 7 044 19 150 394 662	117 114 98 110 103 93 110 112 102 114 111 98 96 96 101 99 101 103 105 103 96 163 119 73 121 107 85 114 111 98
Vrednost prodaje (000 din)	Jesenice Ravne Štore ŽELEZARNE Plamen Tovil Veriga Žična PREDELOVALCI S K U P A J	8 945 061 5 495 642 4 142 501 18 583 204 455 418 192 290 824 874 427 024 1 899 606 20 482 810	18 097 126 9 988 000 7 694 016 30 779 142 626 456 315 998 1 468 549 838 848 3 234 851 39 013 993	15 064 561 8 613 253 7 310 565 30 988 389 648 112 280 075 1 329 678 662 786 2 926 651 33 915 040	203 168 63 182 157 86 186 176 95 193 167 87 138 142 103 165 155 87 178 161 90 193 157 81 171 154 90 191 166 87
Izvoz (tone)	Jesenice Ravne Štore ŽELEZARNE Plamen Tovil Veriga Žična PREDELOVALCI S K U P A J	28 176 14 652 16 583 59 411 826 42 1 392 783 3 043 62 454	36 700 17 959 20 235 74 894 1 314 226 2 273 4 045 7 858 82 752	37 412 18 320 18 414 74 146 1 340 288 1 570 1 011 4 209 78 355	131 133 102 123 125 102 122 111 91 126 125 99 159 162 102 538 686 127 164 113 66 517 129 25 259 138 54 133 125 95
Izvoz - konvertibilna (tona)	Jesenice Ravne Štore ŽELEZARNE Plamen Tovil Veriga Žična PREDELOVALCI S K U P A J	28 176 14 652 16 583 59 411 826 42 1 392 783 3 043 62 454	28 200 17 079 19 581 64 860 866 226 1 739 45 2 875 67 736	32 323 17 848 18 160 68 331 1 008 285 1 053 50 2 396 70 727	100 115 115 117 122 104 118 109 93 110 115 105 105 122 116 538 679 126 125 76 60 6 6 111 95 79 83 109 113 104
Izvoz - vrednost (v 000 \$)	Jesenice Ravne Štore ŽELEZARNE Plamen Tovil Veriga Žična PREDELOVALCI S K U P A J	13 737 15 783 10 508 40 028 1 065 64 1 856 267 3 252 43 280	18 381 15 619 12 286 46 286 940 130 2 940 1 155 5 165 51 451	15 738 12 315 10 457 38 510 911 227 2 155 331 3 624 42 134	134 115 86 99 78 79 117 99 85 116 96 83 89 85 97 204 355 175 159 116 73 433 124 29 159 111 70 119 97 82
Izvoz - vrednost / konvertibilna (000 \$)	Jesenice Ravne Štore ŽELEZARNE Plamen Tovil Veriga Žična PREDELOVALCI S K U P A J	8 226 8 484 8 326 25 036 1 065 64 1 856 267 3 252 43 280	11 956 10 844 10 701 33 501 940 130 2 940 1 155 5 165 51 451	10 921 9 430 9 928 30 279 553 218 1 311 53 2 135 32 414	146 133 91 128 111 87 129 119 93 134 121 90 99 101 102 237 396 168 190 113 60 159 241 151 163 120 74 136 121 89
Ocena OD/zap. (din)	Jesenice Ravne Štore ŽELEZARNE Plamen Tovil Veriga Žična PREDELOVALCI SLOVENSKE ŽELEZARNE	17 186 17 174 17 597 17 320 14 960 16 024 14 787 14 546 15 080 16 970	27 231 25 400 25 000 26 069 22 580 23 898 22 639 20 659 22 301 25 588	23 500 23 100 24 200 23 600 22 400 22 000 22 700 21 600 22 300 23 400	158 137 86 148 134 91 142 137 97 150 136 90 151 150 99 149 137 92 151 153 102 142 148 105 148 148 100 151 138 91

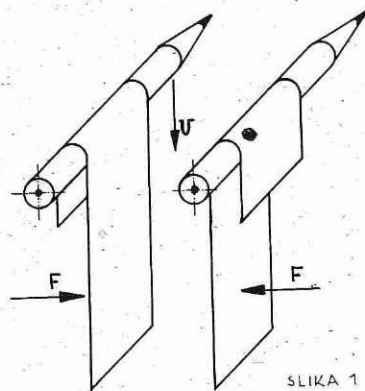
Vlivanje jekla (foto I. Kučina)

ŠE NEKAJ MISLI O ŠKODLJIVEM DELOVANJU VETRA

Februarski vihar je na Gorenjskem povzročil ogromno škodo. Njegovo rušilno delovanje v gozdovih in precej teoretičnih osnov je v ŽELEZARJU opisal že Rudolf Arh, dne 7. julija letos. Naslednji opis govori o škodi na stavbah.

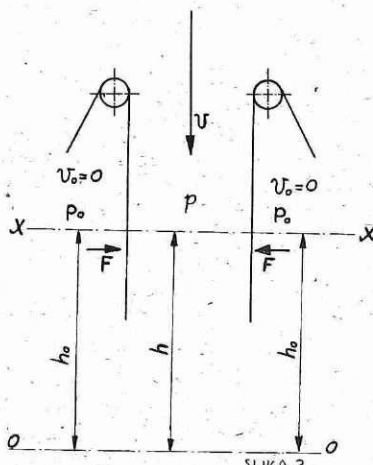
Osnutek tega članka je bil napisan že pred usodnim 10. februarjem letos. Po rušilnem viharju je za dokončno pripravo zaradi odprave posledic zmanjkalo časa. Upam, da tudi danes ni prepozno, če napišem nekaj izkušenj, ki so se nabirale osem let.

Pričnimo z zelo enostavnim šolskim fizikalnim poizkusom. Vzemimo dva papirnata trakova in ju namestimo na dva svinčnika, kot kaže slika 1. Če pihnemo pravokotno na svinčnika med obema papirjema, se ta dva ne razmakneta, pač pa se približata. Kdor poizkusa ne pozna, se bo pri tem začudil.

SLIKA 1

Pojav pojasnjuje Bernoulli-jeva enačba. Na drugi sliki opazujemo stanje na osi X-X. Med obema papirjema pri hitrosti zraka »v« in višini »h« je tlak »p«. Na obeh straneh v okolici je normalni tlak mirujočega zraka ($v_0 = 0$) in višina »h«, ki je enaka višini »h«. Tlak »p« je na primer: $p_0 = 10336 \text{ kp/m}^2 = 101362 \text{ Pa}$ ali 1013,62 milibarov.

SLIKA 2

V Bernoulli-jevi enačbi

$$h_0 + \frac{p_0}{\gamma} + \frac{v_0^2}{2g} = h + \frac{p}{\gamma} + \frac{v^2}{2g} \quad 1$$

sta višini enaki, hitrost »v« pa ima vrednost »0«. Zato je tlak »p«:

$$p = p_0 - \frac{\gamma \cdot v^2}{2g} \quad 2$$

Očitno je tlak »p« nižji kot tlak »p₀«. Pri atmosferskem tlaku $p_0 = 10336 \text{ kp/m}^2 = 101362 \text{ Pa}$, gostoti zraka $\rho = 1,2928 \text{ kg/m}^3$ in hitrosti $v = 10 \text{ ms}^{-1}$ znaša tlak »p«:

$$\text{Specifična teža zraka je: } \gamma = \rho \cdot g = 1,2928 \cdot 9,80665 = 12,678 \text{ N/m}^3 \text{ ali } \gamma = 1,2928 \text{ kp/m}^3$$

$$p = p_0 - \frac{\gamma \cdot v^2}{2g} = 101362 - \frac{12,678 \cdot 10^2}{2 \cdot 9,80665} = 101297 \text{ Pa, oziroma:}$$

$$p = 10336 - \frac{1,2928 \cdot 10^2}{2 \cdot 9,80665} = 10329,4 \text{ kp/m}^2$$

Zaradi hitrosti zraka $v = 10 \text{ m/s}$ se je tlak znižal za:

$$\Delta p = \frac{\gamma \cdot v^2}{2g} \quad 3$$

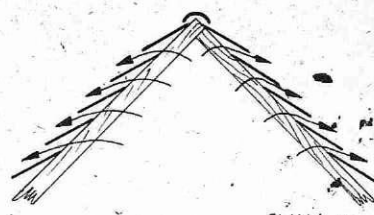
$$\Delta p = \frac{12,678 \cdot 10^2}{2 \cdot 9,80665} = 65 \text{ Pa ali: } \Delta p = \frac{1,2928 \cdot 10^2}{2 \cdot 9,80665} = 6,6 \text{ kp/m}^2$$

Obrazec 3 je uporaben tudi za opazovanje vetra nad strehami. Ker v podstrešnih prostorih zrak miruje, nad streho pa se giblje; nastaja podtlak, ki ima (če je zaradi velike hitrosti vetra, dovolj velik) lahko hude posledice.

Po tabeli sledi, da je za opeko z maso 36 kg/m² nevaren veter s hitrostjo med 80 in 90 km/h; dočim je opeka z maso 57 kg/m² varna do hitrosti 106 km/h. Seveda pa moramo upoštevati, da streha ni zrakotesna. Med opekami so špranje, skozi katere se skušata tlaka izenačiti, tako da iz podstrešnih prostorov uhaja zrak na prosto (slika 3).

V naslednji razpredelnici so vrednosti podtlaka Δp (v kp/m²) pri različnih hitrostih vetra:

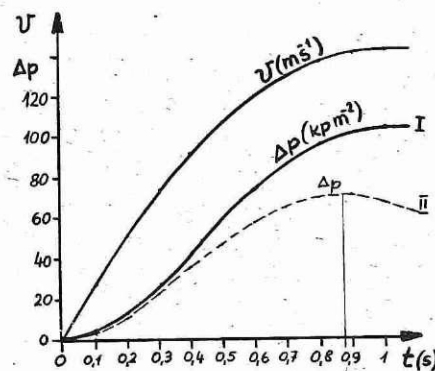
v (km/h)	Δp (kp/m ²)
10	0,51
20	2,04
30	4,59
40	8,16
50	12,75
60	18,36
70	24,99
80	32,64
90	41,31
100	51,00
110	61,71
120	73,44
130	86,19
140	99,96
150	114,75

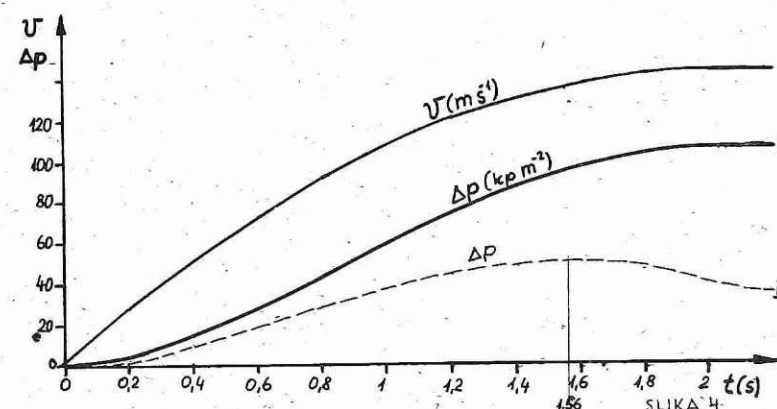
SLIKA 3

Zaradi izenačevanja tlakov se tlak v podstrešju zmanjša in Δp ne ustreza več vrednostim v tabeli. Ker imajo zračne mase vstrajnost, ne preidejo iz mirovanja v gibanje v trenutku, pač pa je za pospeševanje potreben določen čas. Na sliki 4 narašča hitrost vetra od $v = 0 \text{ km/h}$ do $v = 144 \text{ km/h}$ v različnih časih. Sliki 4a in 4b upoštevata prepustnost strehe zaradi špranj s skupnim presekom $A = 0,05 \text{ m}^2$ in koeficientom $\varphi = 0,4$. Prostornina podstrešja je $V = 125 \text{ m}^3$. Količina zraka, ki v eni sekundi uide na prosto, je:

$$Q = A \cdot \varphi \cdot \sqrt{\frac{p \cdot 2 \cdot g}{\gamma}} \quad 4$$

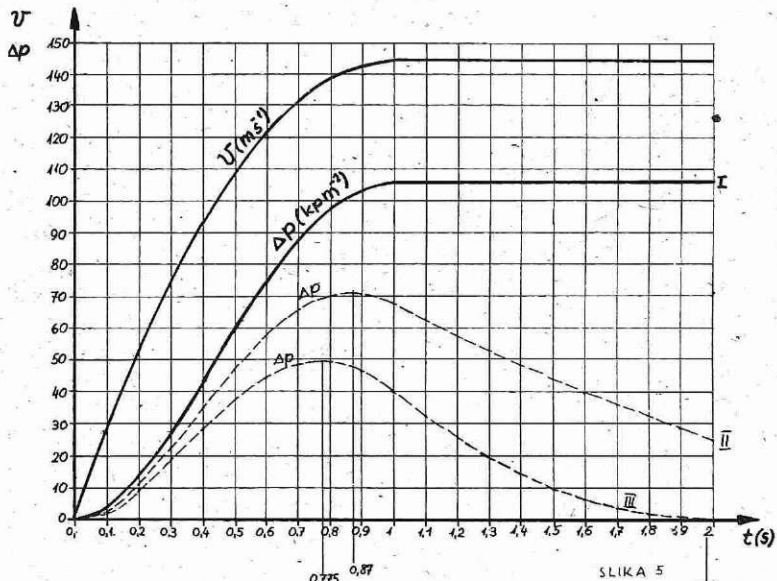
b)

SLIKA 4

Na sliki 4a narašča hitrost od 0 km/h do 144 km/h eno sekundo. Po preteku ene sekunde predpostavljamo, da se hitrost vetra ne spreminja in ostane konstantna (144 km/h). Če zrak ne bi uhajal skozi streho, bi srk naraščal po krivulji I in bi dosegel pri največji hitrosti (144 km/h) vrednost 106 kp/m². Zaradi netesne strehe ima srk največjo vrednost po času $t = 0,87 \text{ s}$, kjer ob hitrosti

142 km/h znaša 71 kp/m². Slika 4b kaže počasnejši sunek, ki traja dve sekundi. Največjo vrednost Δp najdemo po $t = 1,56 \text{ s}$, ko je $\Delta p = 49 \text{ kp/m}^2$. Iz tega sledi, da so počasni sunki manj nevarni, kot pa kratki. Tako za opeko s težo 57 kg/m² dvosekundno naraščanje hitrosti do 144 km/h ni nevarno; dočim je pri kratkem sunku (1 s) maksimalni Δp večji od teže (krivulja II).

SLIKA 5

Slika 5 dopolnjuje sliko kratkega sunka. Čeprav po preteku ene sekunde ostane hitrost $v = 144 \text{ km/h}$, se Δp stalno znižuje, dokler po $t = 3,5 \text{ s}$ ne doseže vrednosti $\Delta p = 0$. Poleg krivulje hitrosti ter krivulj tlakov I in II je narisana še krivulja III. Ta krivulja je najnižja in doseže svoj maksimum $\Delta p = 49 \text{ kp/m}^2$ po času $t = 0,775 \text{ s}$. Po tej krivulji se spreminja srk ob dvojni prepustnosti strehe, torej ob podvojenem preseku špranj. Namesto 0,05 m² je zračnost $A = 0,1 \text{ m}^2$.

To povečano zračnost lahko dosežemo z ev. rezervno tuljavo v dimniku. Potrebno je samo odpreti vratica in podtlak v podstrešju se bo povečal.

Jaka Soklič

(Nadaljevanje)

O IZVAJANJU SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA MED RMK ZENICA IN SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za realizacijo programa razvoja rudarsko metalurške proizvodnje v RMK Zenica je bil podpisan v Ljubljani aprila 1982. Letošnje leto je torej že tretje, v katerem medsebojne blagovne tokove ocenjujemo tudi v primerjavi z določili v tem samoupravnem sporazumu.

Skupni koordinacijski odbor, ki po določilih 23. člena spremlja izvrševanje samoupravnega sporazuma in rešuje tekočo problematiko, je imel do sedaj osem sej, vsakoletno pa se sestane tudi razširjena poslovodna odbora obeh sestavljenih organiza-

cij. Zadnji tak sestanek je bil v Zenici 6. julija letos.

Pregled izvrševanja mesebojne oskrbe kaže, da pomembno zaostajajo količine za v samoupravnem sporazumu določenimi vrednostmi.

DOBAVE RMK ZENICE SLOVENSKIM ŽELEZARNAM

	ruda t	surovo železo belo	surovo železo sivo	valjana žica t	vlečena žica t
Dobave po SaS	160.000	50.000 (20.000)		30.000	10.000
1982	153.193	7.356*	460	10.821	8.244
1983	116.026	6.319**	697	10.697	6.792
1984 I. poll.	41.838	2.940	95	2.680	3.070

* vključena tudi predelava uvožene rude za Železarno Jesenice

** čista predelava uvožene rude za Železarno Jesenice

SOZD Slovenske železarne naj bi RMK Zenici dobavile 20.000 ton pločevine, hladno valjanih trakov in palničnega jekla, dobavile pa so naslednje količine:

leto (v tonah)	jeklo	sivo surovo železo
1981	3.538	—
1982	4.478	460
1983	4.224	491
1984—I. poll.	2.660	130

V 16. členu samoupravnega sporazuma je sprejeta tudi obveza, da SOZD Slovenske železarne oskrbi kupce v BiH letno s 40.000 tonami valjanega jekla v različnih dimenzijah, oblikah in stopnjah predelave, kar bi skupno z obvezami do RMK Zenice pomenilo letno 60.000 ton naših izdelkov. V zadnjih letih pa se je dobava SOZD Slovenske železarne kupcem v SR BiH gibala takole:

Leto	Dobave SZ za domači trg t	Dobave za SR BiH t	% 1:2
1977	665.988	23.855	3,58
1978	707.117	25.616	3,62
1979	679.317	25.989	3,82
1980	649.354	23.917	3,68
1981	627.615	23.109	3,68
1982	575.683	22.214	3,85
1983	564.105	23.999	4,25

Pričakovani blagovni tokovi še niso doseženi. Delno je razlog v tem, da smo v SOZD Slovenske železarne morali v večji meri kot pred sprejetjem samoupravnega sporazuma usmeriti proizvodnjo v izvoz, delno pa tudi zaradi prepočasnega investiranja, ki onemogoča dvig proizvodnje jekla v naših železarnah.

Dobave RMK Zenice za SOZD Slovenske železarne prav tako zaostajajo predvsem zaradi prepočasnega in-

vestiranja v rudnik Omarska ter odloženih remontov, oziroma rekonstrukcije aglomeracije in plavžev v Zenici. Dobava valjane žice je po trditvah predstavnikov Zenice nekoliko manjša tudi zaradi naše manjše dobave jekla za RMK Zenico.

Kot posledico manjših blagovnih tokov je SOZD Slovenske železarne tudi znižala ob poračunih prispevek finančnih sredstev za razvoj RMK Zenice. Tako je do sedaj vplačala:

	iz sredstev za pospešeni razvoj manj razvitih republik (FNP)	iz lastnih sredstev
25. 5. 1982	85.000.000 din	
29. 6. 1982		50.000.000 din (akontacija)
15. 3. 1983	495.000.000 din	
18. 3. 1983	20.275.011,70 din	
25. 11. 1983		100.000.000 din (akontacija)
15. 3. 1984		26.000.000 din (poračun)
	600.275.011,70 din	176.000.000 din

Po dinamiki bi ob polnih blagovnih tokovih morali že do 30. junija 1984 vplačati 350.000.000 din lastnih sredstev.

Samoupravni sporazum bomo lahko le postopoma uveljavljali, če ga bomo dopolnili v naslednjih smereh:

— ustvarjati moramo višjo stopnjo zaupanja v medsebojno sodelovanje in dolgoročno izmenjavo izdelkov,

pri čemer lahko po letih tudi stopnjevemo količine,

— vložena sredstva bomo zaradi izredno visoke inflacije morali usklajevati bolj dinamično in dogovorjeno vsoto lahko zadržimo le, če bodo zahtevane dolgoročno dobavljene količine surovin manjše,

— pomemben delež pri oceni delovanja tega sporazuma je odvisen od naših dobav ostalim kupcem v obeh republikah,

Skupne službe SOZD SZ

IBIZA — LJUBKI BELI OTOK SREDOZEMLJA

POGLED NAZAJ — KONEC POPOTOVALNIH RAZVAD

Tudi mesto Ibiza je pravo prometno moravljšče. Človek se mora čuditi, od kod toliko taksijev, osebnih avtomobilov in avtobusov na otoku, pa na ulicah tega razmeroma majhnega mesta.

Za ogled semi si določil le eno dopoldne, čeprav bi tudi v dveh dneh ne obhodil vseh mestnih zanimivosti. Ugotovil sem, da so pijake in okrepčila — okusne kisle ribice, prekajena lososovina ali polnjena zemlja s sirom, zunaj mestnega središča skoraj dvakrat cenejše kot v mestu!

Izbira je povsod izredno bogata. Takšne kalamare, velike in sočne, kot jih prodajajo v Ibizi, še živ dan nisem videl! Za malico zadostujejo že trije obročki kalamar. Zelo vabljive so tudi dobrote v slaščičarnah, predvsem sladoled, ki sicer v Španiji ne dosega kakovosti italijanskega. Mojo pozornost je pritegnila osnovna šola, častitljiva stara siva zgradba kot kakšna kaznilnica, ograjena z navadno železno ograjo. Ta odbija joči objekt stoji prav na najožjem središču starega mesta, kar je pravzaprav čudno, saj bi prej šodil v novi del izven turističnega vrveža. V odmoru se iz šolske stavbe vsuje množica otrok. Izgleda, da je šola štirinajstletna, saj punčke in fantki, ki imajo ločene razrede niso starejši od 10 do 12 let. Vsi so oblečeni enako v sive črtaste haljice, v katerih zgledajo kot majhni zaporniki. Šola je bržčas cerkvena? Med odmorom se dečki razposajeno podijo po ulicah, deklice pa se igrajo razne otroške igrice. Vsi skupaj pa dajejo sila otožen vtis, najbrž prav zaradi njihovih sivih haljic.

O mestu razen povedanega, skoraj ni kaj dodati. Lahko se samo čudiš, kaj vse so takorekoč iz nič naredili meščani in otočani iz nekoč verjetno redko komu znanih zanemarnih pristanišč. Enostavno ne veš, ali bi podlegel jugoslovanski zavisti, ker so se Španci tako dobro znašli, ali pa bi jih pohvalil, ker pobašejo največ tujih turistov, tudi tistih, ki bi bili lahko potencialni gostje našega jadranskega območja?

Na Ibizi, Mallorci, Minorci ter na sredozemskih in atlantskih obalah Španija privablja takorekoč najboljše turiste. Španija je nedvomno kljub današnjim razmeroma težkim gospodarskim razmeram, ki jih močno čuti, še vedno turistična velesila. Pri nas si upamo komaj zamisliti borih milijardo dolarjev turističnega priliva, ko Španci z gotovostjo lahko računajo nad osem milijard. Torej osemkrat več! Španijo obišče letno nad 42 milijonov turistov! In to ne tretjerazrednih, s katerimi imamo večidel opravka pri nas, marveč tistih najbolj zahtevnih in najbolj bogatih od Američanov, Francozov, Angležev, Skandinavcev in Nemcev do Arabcev, Japoncev in Južnih Amerikancev. Res pa je tudi, da ima Španija v primerjavi z drugimi turističnimi državami na Sredozemskem morju, razen odličnih sončnih plaž in urejene infrastrukture, še druge objektivne prednosti, saj je

prava kulturno zgodovinska zakladnica. Predvsem pa ima veliko oporo v vladni politiki, ki se ne odraža zgolj v moralni in politični podpori, marveč in predvsem v dejanjih. Zasebniki, ki se ukvarjajo s turizmom, dobijo zelo ugodne kredite. Vlada sama tudi plačuje turistično propagando, ki je kot kažejo rezultati izredno učinkovita. Turistična dejavnost je glavna briga domala vsakega državljanca. Vsak Španec se tako ali drugače trudi, kar človek občuti že na letališču ali na mejah, kjer te sprejmajo prijazni cariniki. Celo okrutni teroristi Ete so razumevali, če lahko rečemo omejitvam njihovih bombnih akcij v času sezone na celotnem španskem ozemlju.

IZLETNIŠKI KRAJI

Na Ibizi je veliko zanimivih območij in naselij, ki se v zadnjih letih zaradi povečanega števila turistov nenehno razvijajo v turistične kraje ali izletniške točke. V notranjosti otoka so področja, ki so po krajinskih izgledih kot nalašč za snemanje kavbojskih in drugih pustolovskih filmov. To s pridom izkoriščajo velike filmske družbe. Naj omenim samo področje pri pristaniščem mestecu Santa Eulalia del Rio v podnožju enega od redkih »vršacov« 218 metrov visokega hriba Ribas, ki je služil za osrednje panoramsko ozadje ameriškega vefilma Cansas City. Nič čudnega torej, če se je s filmarji nateplo na Ibizo še vse drugo, kar sodi zraven. Santa Eulalia priporočajo kot idealno mesto za počitek in sprostitve. Tisto o ljubkem kotičku, kjer lahko človek uživa v miru, vsaj v zadnjem času ne velja več, ker je vse več turistov in motorizacije in vse manj miru. Mestec je dovolj zanimivo, predvsem pa njegov narodni park »Puig de Missa«, odkoder je prelep pogled po otoku na zelene borove gaje, lepo obdelana polja in romantična bela naselja z vaškimi cerkvami. V okolici je najrodovit-

nejša zemlja na otoku, tu pa teče tudi edina reka na vseh Balearskih otokih. Ime reke je isto kot mesteca Santa Eulalia.

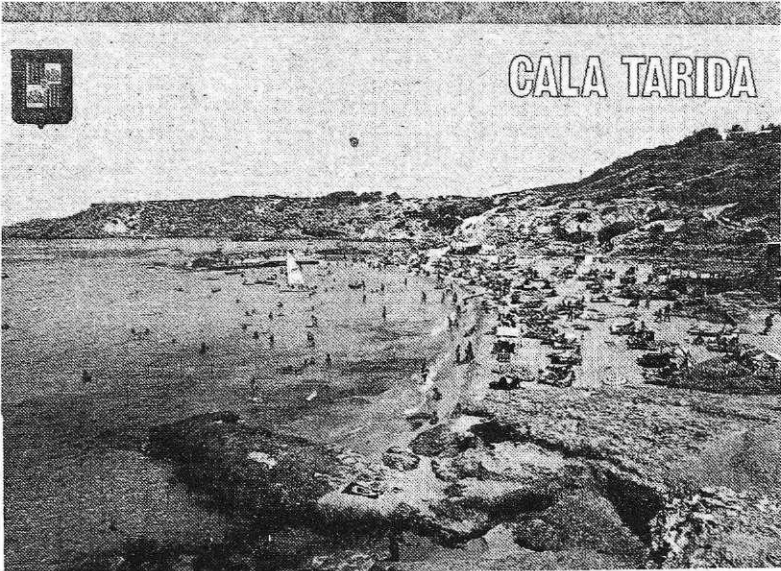
Po novi, kot bi jo z ravnilom potegnili, ravni cesti na sever je pet km oddaljeno naselje, pravzaprav naseljena plaža Es Cana. Na obeh straneh ceste rastejo cvetoča oleandrova grmičevja, naprej pa se širijo nasadi oljk, plodne njive, vmes pa številni mandljevi in figovci. Predno prispemo v Es Cana je ob obali pravi botanični vrt bujnega sredozemskega rastlinja Niu Blau, ki je vabljiv kraj za umetnike in fotografe. V samem naselju Es Cana se je v zadnjih letih uveljavil po vsem otoku znameniti hipijevski sejem. »Otroci cvetja« iz raznih, predvsem zahodnoevropskih držav, na primitivnih stojnicah ali pa na tleh pogrnjenih kocih razstavljajo vsemogočo ropotijo, ki jo sami izdelujejo. Od obleke, kap in klobukov, do sandal, pasov, raznih obeskov, verižic, usnjenih, kovanih in lesenih spominkov.

Plaža, kjer je že na desetine novih hotelov, je zares lepa, prevsem zaradi peščenega obrežja in turkizno zelene barve čistega morja. Ne bo dolgo, ko bo Es Cana, če bo šlo tako naprej, prehitela San Antonio Bad.

Ljubiteljem divje romantike in samote pripočajo plažo na nasprotni južni strani Santa Eulalie, imenovano Cala Longa. Ta predel je zaraščen z bujno vegetacijo in skritimi skalnatimi zalivčki, ki ugajajo predvsem mladim zaljubljencom, ali pa osamljencem, ki se želijo v takšnem okolju posvetiti meditiranju. Pravi, da tu duri ribičem tu okoli dobro prijemajo ribe.

Iz San Antonija ali Ibize organizirajo največ izletov, razen v našete kraje, tudi na skrajni sever otoka v Partinatx, kjer so ob čudoviti peščeni plaži v globokem zalivu šele pred dvema leti zgradili več sodobnih hotelov. Sicer pa so drugi kopališki objekti — navadne barake pokrite s trstiko. Kljub temu pa je v improvizirani murini že cela flotila turističnih jacht. Tik ob zalivu na skalnati pečini, daleč v morje segajočega rtiča, štrli kvišku mogočni svetilnik — najsevernejši na otoku. Na topografski karti Ibize, ki hkrati služi kot turistični prospekt lahko naštejete kar ducat podobnih majhnih naselij s plažami, ki imajo vse predime Cala ali Cabo ali pa Punta. Iz tega sem zaključil, da je »cala« v stvari zaliv, »cabo« polotok, »punta« pa najbrž rtič.

Nadaljevanje prihodnjic

PASJA ZGODBA

V predmestju pri Klausovih sem dobil stanovanje. Imeli so lepo novo hišo in krasen velik vrt. Imeli so tudi psa, ki se je vedno sukal okoli mojih nog. Čudno se mi zdi, da me imajo psi tako radi. No, moram reči, da me je imel tudi gospodar Jože Klaus zelo rad in tudi njegova žena Lidija. Kmalu smo postali prijatelji. Otrka sta bila pa sploh nora name. Ja kar lepo življenje sem imel pri Klausovih in sem na gospodinjo, ki mi je cvrla jajčka kmalu pozabil. No, ne pozabil, pogrešal jo nisem več. Grem pa vsak mesec na njen grob in ji prižgem svečo. Še Klausova mulca sem peljal s seboj in jima povedal kako dobra ženska je bila. Več oče, vsaj to srečo imam, da se z gospodinjo in gospodarji, pri katerih stanujem, dobro razumem. Tudi to je nekaj vredno.

Nekega toplega poletnega večera smo sedeli zunaj, pili vino in se pogovarjali: Klaus, sosed Balant in jaz. Spokojen večer je bil, vendar je to spokojnost včasih pretrgal lajež Balantove psice Dorije, ki je imela na terasi lično pasjo utico. Ko le ni nehala lajati, se je Balant poslovil in kmalu sva ga zaslišala na terasi kjer je miril psico Dorijo. Res je Dorija kmalu nehala lajati in spet je nastala spokojnost večera, kar je očito ganilo Klauza. Prinesel je še eno steklenico vina. Natočil je meni in sebi, nekaj časa molčal, potem se je pa nenadoma nasmehnil in mi začel pripovedovati zelo zanimivo zgodbo.

Tale Balantova psica, čeprav je čistokrvna in ima rodovnik, najraje laja zvečer ko gremo spat. Mene lajež ni motil in me ne moti. Motil pa je mojo ženo Lidijo. No moram reči, da jo sedaj lajež več ne moti. Kako sem pa to dosegel, ti bom pa še povedal.

Večer za večerom me je Lidija nagovarjala naj rečem sosedu, naj psa odvadi lajanja ali naj ga pa odstrani — to se pravi ubije. Seveda nisem Balantu rekel nič. Mislim sem, da bo nekega večera Lidijo že minilo. Toda že naslednjega večera je bil ogenj v strehi. Pripravljalo se je k dežju in Dorija je presunljivo tulila v gluho temo. Lidija je kar naenkrat planila iz postelje in zakričala:

»Tega ne prenesem več! Tega prekletega lajanja in tulje-

Komandant oddelka je bil Berličan oberstfeldmajster Rieke, namestnik pa oberfeldmajster Hendling z Dunaja, šef biroja oberfeldmajster Zizzmann, gizdalinski Prus, in potem cela vrsta trupfirerjev, hauptformanov, oberformanov in formanov. Ni jih bilo moč spoznati prvih štirinajst dni. Le po krutosti so jih bivši dijaki najprej spravili v preglednost. Samo dva sta bila, ki bi jima skoraj zaupal, da sta tudi človeka, to je bil trupfirer Werner, ki je imel trop VI pod seboj, in oberfeldmajster Hendling, za katerega se je kar prve dni zašušljalo med učiteljskimi, da je po civilnem poklicu srednješolski učitelj. Vse drugo pa je bilo skupek nevarnih zverj, pikfiki, sudetski folksdojčeri, lotirinski renegati in neke južnoštajerske zmesi. Vojaški stroj je deloval v vseh podrobnostih. Nihče ni več tistega pomiloval, ki je moral kazensko eksercirati.

Arbajcman štev. 3 trop VII se mu je že tako uteplo v pamet, da bi se tudi sredi noči avtomatično tako predstavil, če bi ga kdo nadrejenih butnil s slamnatega pograda. Elegično mu je zaplalo srce, če se je kradoma zazrl v svoje dnevnikove zapiske, polne kratik in intimnih šifer. Takšen je bil prvi mesec skozi mrz in še enkrat mrz:

15. 1. 45: Po 12 km maršu skozi gluho noč in snežni metez smo okoli polnoči na cilju. Sam sem brez Karla, brez klavirja, brez vsega, samo sanje so še in spomini...

17. 1.: Ne bi želel, da me Charlota vidi v takih capah. Vse je staro in preveliko, kar se reče uniforma. Vsak dan pišem. Domov in Kranjčanom in kamor se še zatečem v mislih.

18. 1.: Vstajamo že pred peto. Sneg je treba kidati. Vas je zametlo. Tako si še prej lačen. Ko bi vaščani saj pomije dajali.

20. 1.: Komaj smo odkidali vas, je spet nov snež. Ni konjev za pluzenje, ne avta, samo naše roke in težke lopate. Vedno nove kazni, ker spimo kot ubiti, da ne slišimo prvega živzga, drugi pa je že kazniv.

21. 1.: Vedno ista »rogengrütze« juha. V glavnem voda. Neslana. Kaj bo, če poidejo dobrote, ki sem jih prinesel iz domovine?

23. 1.: Prenašamo velikanske omare v izpraznjenem RAD-Maidenlagerju v 5 km oddaljenem Feistritzu pri Beierdorfu. Novi zavaljen hauptforman, menda student teologije, nas priganja in je krut. Kakšnega boga pa bo oznanjeval, če preživi vojno? Tistega nemškega, ki je hotel, da železo raste za bojovite moške?

VALENTIN POLANŠEK

1-26

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

24. 1.: Redno dobivam pošto od Charlotte. S kratico mi piše »Charlo«. Razne razglednice mi pošilja tako vmes. V pismih je vedno bolj zgovorna. Pisala je, da mirne duše lahko čakava, kajti prihodnjo pomlad bo vsega konec.

25. 1.: Naš hauptforman Werner je dober. Doslej nas še nikdar ni kaznoval. Na lep, uviden način pove, mi pa mu skušamo še boljše narediti, kar zeli. Tako je bil že naš trop pohvaljen. Zato nas pa drugi dihurji ogrožajo. Kakšen jezik se govori tukaj pri RAD, da me je še na stranišču sram. Samo psovanje, poniževanje, zmerjanje in traktiranje. Vse kriči. Normalno tudi sanjamo ne več. Sredi spanja plane zdaj ta pokonci, zdaj ta. Nekaterim se že skoraj blede. Zlasti neizkušeni tuji fantje, ki so v našem tropu, so bedaki. Zaradi njih napak pa nastradamu še mi. Eden za vse, vsi za enega!

26. 1.: Krajman, jaz in dva zanikrna kmetavzarja 24 ur na straži. Onadva se v prostih minutah prekašata v spolzkih spolnih baharijah. Dežurni nedostopen diseldorfer. Klavna hajot figura. Žlobdraste juhe malce več na stražni sobi. Ponoči je hudič s parolami.

27. 1.: Neverjetno, šele ob sedmih vstanemo. Velika ceremonija z zaprisebo. Piber je skrivnosten informator. Iz časopisov ali kod dobiva najnovejše vojaške novice: 20. jan. 45: Madžarska nova vlada podpiše v Moskvi premirje: 22. 1.: Rdeča armija zasede Allenstein, ko je pred dnevi padla Varšava.

31. 1.: Že tretji dan sibirsko zunaj. Snežni metez, da nas pripravljajo le po tropnih sobah in v jedilnici. Teoretičen pouk s strojnico, ročno granato, panceraust, trening za boj nož na nož. Kakor grozljive spake delujemo. Ali sploh v nas bje še srce?

1. 2. 45: Beno piše iz Kranja, da je v šoli vedno bolj dolgočasno. Od doma pride pošta. Kdo je le pisal za mamo in babico? Tuja pisava. A pogumna. Sporočajo, da »imajo vedno več vigrdnih ptic v gosteh«. Charlotta spet poslala kartne odrezke. Jih imam, da bi lahko pogostil celoten trop. Zakaj nam ne dajo izhoda?

8. 2.: Obisk visoke živine, pravi se mu generalarbajcifer. Imena ne vem. Od daleč je bil videti dobro rejen, od blizu vidim, da ga je le malo v uniformi in da mu zeva z obraza goli strah.

9. 2.: Ostro streljanje. Francosko »poleno« ti skoraj ramo odtrga. Mitraljezi s svedrasto češko strojnico so zvečer videti, kot bi jih nekdo do smrti pretepel. Panceraust pride v kratkem v resnici na vrsto. Že dolgo nisem več slišal v naši baraki šale ali toplejše besede. Smehljaje smo menda pustili zunaj v mrazu.

11. 2.: Spet straža. Menda bivše učiteljskineke za kaj takega laže uporabljajo, ker si vsaj dolgovozne »standortmeldunge« zapomnijo. Vsak novi forman ali oberforman ali hauptforman, s katerim imas nenaden opravke, te z užitkom zafrkava kot civilerarja, kakor da si neke vrste folksedding.

(Dalje prihodnjic)

PETER PAVLOVEC

24

ČLOVEK IMA TAKOJ KAMEN V ROKI

»Kako si upaš tako govoriti? Ven sem rekla!»

»Zakaj pa ne bi govoril. Elza ni gnoj in tudi jaz nisem gnoj. Sama sva se morala boriti za to kar imava, tako kot ti in oče. Nobene miloščine ni bilo!»

Po teh besedah je znotraj zavladala tihota. Občutil sem jo s čudnim občutkom v želodcu. Skoraj mi je šlo na bruhanje. Ta tihota je bila zlovesča, zločinska. Nisem se odmaknil od vrat, kajti zdelo se mi je, da se iz te tihote lahko iztrga krik. Te tihote me je bilo groza. Pričakoval sem krik. Toda krika ni bilo, le Boris je komaj slišno rekel:

»Mama grem.«

Potem je spet zavladala tihota. Sedaj nisem več pričakoval krika.

»Pojdi Boris in oglesi se še kaj. Pa otroke pripelji. Rada bi jih videla. Elzo tudi pripelji. Bomo že kako uredili. Premislila bom Boris? Veš tako sama sem!»

Pa je le bil krik oče in to krik osamljenosti. To so bile zadnje besede moje gospodinje, ki sem jih slišal. Zjutraj so jo našli mrtvo prav v tisti kuhinji. Zadelo jo je kap.

Odseliti sem se moral. Ničveč štirih jajčk in štirih kosov kruha oče. Pa lep pozdrav. Sedaj grem spet neki spremembi v življenju nasproti. Bo že kako. Človek mora vedno upati kljub kamenju.

Izvršni svet OS Radovljica je na 90. seji 10. julija obravnaval osnutek sprememb in dopolnil družbenega plana občine Radovljica — prostorski del za obdobje 1981—1985 in ga predlagal v razpravo občinski skupščini. Na dnevnem redu je bila razprava in sprejem odredbe o povečanju cen kanalsčine in odvoza smeti, mnenje k poročilu o ukrepih v kmetijstvu na območju občine, ki so bili objavljeni v Obzorniku št. 5, sklep o spremembi cen za geodetske storitve, predlog sklepa odbora podpisnikov družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanja s sredstvi solidarnosti za odpravo posledic naravnih nesreč v SRS — konkretno zaradi suše v občini Sentjur pri Celju. Obravnavali so nekaj premoženjsko-pravnih oz. lokacijskih zadev in dali mnenje k ponovni kandidaturi za individualnega poslovnodnega organa v Planumu TOZD Smučarski center Kolba v Bohinju.

Na 9. seji predsedstva OK SZDL Radovljica 6. junija so sodelovali člani predsedstev vseh občinskih družbenopolitičnih organizacij. Obravnavali so gradivo za 24. sejo družbenopolitičnega zbora občinske skupščine. Predvsem so izmenjali stališča in mnenja o sedanjem gospodarskem in družbenopolitičnem stanju v občini. Podrobno so razčlenili možnosti za organiziran pristop k odpravljanju sedanjih gospodarskih težav, pa tudi o omejitvah življenjskega standarda, ki se opazno znižuje. Posebna pozornost je veljala razmeram v zdravstvu, šolstvu in zaposlovanju. Stališča so sprejeli kot enotna delegacija za družbenopolitični zbor skupščine občine.

Na 22. seji predsedstva občinskega sveta ZSS Radovljica 6. julija so obravnavali predložene spremembe in dopolnitve prostorskega dela družbenega plana občine Radovljica za čas od 1981—1985. Sprejeli so stališča do sklepov in gradiv za 24. sejo zbora združenega dela OS Radovljica. Obravnavali so tudi stališča republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije k predlogu smernic za oblikovanje dolgoročnega plana SR Slovenije.

Od 6. do 9. julija so se zvrstile na Bledu, v Bohinjski Bistrici, Kropi in v Radovljici javne obravnave sprememb in dopolnitev družbenega plana občine Radovljica za obdobje 1981—1985 — prostorski del. Po rokovniku Izvršnega sveta in DPO so v vseh krajih sodelovali delegati za SIS in občinske zbore in vodstev DPO v občini.

V nedeljo, 8. julija, dopoldne je bila v Radovljici slovesnost ob odhodu na zvezno delovno akcijo mladinske delovne brigade občine Radovljica »Stane Žagar«. V brigadi je 40 mladincev in mladink, od teh 11 iz pobratene občine Svilašnjac. Brigada bo delala na akciji »Bujština 84« pod poveljstvom Janka Bončine do 5. avgusta.

Na prvi seji novoimenovane komisije Skupščine občine Radovljica za sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi skupnostmi in tujino so za predsednika izvolili Ernesta Noča iz Iskre Otoče. Na predlog skupnosti slovenskih občin so obravnavali možnosti za vspostavitve sodelovanja z zahodnonemškimi zdraviliškimi in turističnimi mestom Bad Vilbel. Menili so, naj se o predlogu najprej izjasni predsedstvo OK SZDL, glede

na dosedanje že močno razvejane stike z nekaterimi občinami in mesti doma in v tujini. Sprejeli so programske usmeritve sodelovanja s pobratenimi občinami in se dogovorili o povabilu delegacij, teh občin na proslavo občinskega praznika 4. avgusta.

Po presoji koordinacijskega odbora za planiranje in stabilizacijo pri predsedstvu OK SZDL Radovljica bo radovljiško gospodarstvo v letu 1984 težko doseglo 15 % večji izvoz zaradi zastarele opreme, slabe oskrbe s surovinami in uvoznih omejitev. Zato so člani odbora na majskem zasedanju predložili OK SZDL, da se usmerijo vsi napori v čimhitrejšo posodobitev tehnološke opreme, v spodbujanje manjših izvoznikov k večjem izvozu, v preprečevanju izvoza surovin, potrebnih za lastno proizvodnjo in v prodajo višje oblike predelave izdelkov.

Komisija republiškega komiteja za vzgojo, izobraževanje in telesno kulturo SRS je v juniju opravila pregled dejavnosti Delavske univerze Radovljica in ugotovila, da izpolnjuje zakonske pogoje za verifikacijo te ustanove za izvajanje vzgojno-izobraževalnih nalog usmerjenega srednjega šolstva.

Na zadnjem sestanku štaba za odpravo škode februarskega neurja v gorenjskih gozdovih, so konec junija na Bledu ugotovili, da je bilo poškodovanih samo na območju GG Bled okoli 147.500 kubičnih metrov dreves. Do konca junija je bilo obdelano že okoli 82 % lesa. Bolj kot v družbenem sektorju so se izkazali zasebni lastniki gozdov, ki so obdelali že nad 85 % lesa.

Na junijskih sejah skupščin vseh SIS družbenih dejavnosti občine Radovljica so delegati razrešili dolžnost začasnega vodje delovne skupnosti skupnih strokovnih služb SIS v ustanavljanju Vasilija Komana, ki je opravljal to nalogo od 24. 10. 1983. Sočasno so skupščine imenovala za vodjo te delovne skupnosti Jožeta Rebca iz Radovljice, ki je prevzel naloge s 1. julijem 1984.

Konec junija je bilo v centru za obrambno usposabljanje na Bohinjski Beli vsakoletno urjenje mladih prostovoljcev in prostovoljk teritorialne obrambe vseh gorenjskih občin. Med 200 udeleženci je bilo tudi 50 deklet, ki so povsem enakopravno opravljale in tudi uspešno zaključile usposabljanje. Razen vojaških obveznosti so mladi prostovoljci imeli tudi dosti kulturnega in športnega razvedrila.

V kampu Šobec je v začetku sezone kazalo kar dobro. Junija so našli za dobro polovico več gostov kot lani, od aprila pa do konca junija pa je bilo za 28 % več gostov, četudi je konec junija pokvarilo hladno in deževno vreme. Poprečno je v juniju prenočevalo okoli 400 gostov, prava sezona pa se je pričela šele julija. Letos so poskrbeli za več zabave in razvedrila gostov, za informacije o prireditvah na Bledu in v Radovljici ter obnovili naprave za šport in rekreacijo. Zgradili so lične vodnjake za umivanje in pitno vodo.

Obzornik Indok centra občine Radovljica v 5. številki objavlja gradivo za 24. ločene seje vseh treh zborov skupščine občine Radovljica. Razen tega so objavljene tudi ugotovitve, usmeritve in sklepi OK SZDL Radovljica o delovanju delegatskega sistema v občini.

V 6. številki Obzornika Indok centra občine Radovljica, ki je izšla 3. julija, je objavljen predlog odloka o registraciji

plovnih objektov in o varstvenih ukrepih na Blejskem in Bohinjskem jezeru, poročilo o uresničevanju sklepov 23. seje zborov OS Radovljica ter stališča in mnenja odborov OS Radovljica o gradivih za 24. ločene seje vseh zborov OS Radovljica.

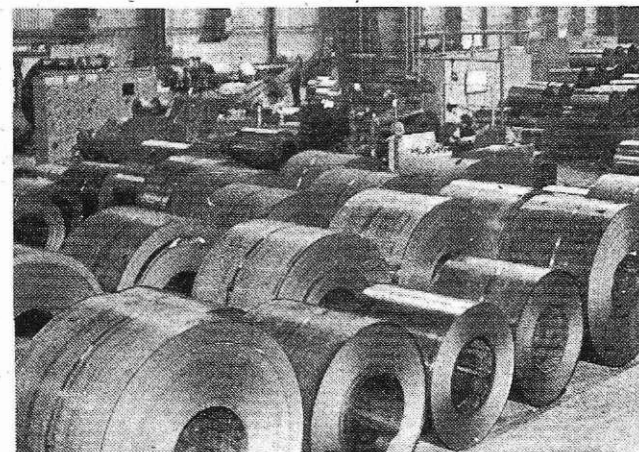
V gozdni šoli Zveze tabornikov Slovenije v Bohinju so od 10. do 20. julija organizirali teoretični in praktični tečaj za taborniške novinarje in oblikovalce glasil. Dogovorili so se o organiziranju dopisniške mreže, ob zaključku pa izdali glasilo »Bohinjski sirček«.

Tudi letos je Elan Begunje, tokrat prvič skupaj z Alpino Žiri, povabil 12 jugoslovanskih, tri švedske in prav toliko švicarskih alpskih smučarjev, ki tekmujejo z Elanovimi smučmi in Alpinimi čevlji na poletni tabor. Začel se je s smučanjem na plazu pod Prisojnikom, nadaljeval z vzponom na Mojstrovko, ogledom tovarne Elan ter zaključil na morju pri Poreču.

Od 5. do 7. julija je bilo v gosteh v radovljiški občini 52 članov Slovenskega športnokulturnega društva »Bled« z Essna s spremestvom. Pretežno so bili to mladi plesalci folklorne skupine, ki so nastopili 7. julija na tradicionalnem pikniku za izseljence v Škofji Loki. Med bivanjem pri nas so si ogledali lepote naših krajev. V Ribnem so jim člani domače folklorne skupine pokazali nekaj gorenjskih plesov.

V okviru letos začete sodelovanja z občino Apatin v SAP Vojvodini so 3. in 4. julija gostovali v tem mestu člani folklorne skupine KPD Veriga in godba na pihala DPD Svoboda Lesce. Zaradi slabega vremena niso mogli nastopiti na prostem, kot so organizatorji želeli, ampak v razmeroma majhni dvorani. Predstavniki kulturnih društev Jedinstvo iz Apatina in KPD Veriga Lesce so se dogovorili tudi o nadaljnjem sodelovanju.

V italijanskem Neaplju so junija podelili najvišjo sredozemsko nagrado za avantgardno umetnost akademskemu slikarju Leopoldu Oblaku z Bleda, ki že dalj časa živi in ustvarja v ŽR Nemčiji. Kljub temu ima stalne stike z domačim krajem in ljudmi. To visoko priznanje, ki so ga deležni najvidnejši evropski umetniki, je prejel za sodobne likovne dosežke. Natečaj je potekal pod pokroviteljstvom predsednika evropskega parlamenta.

Hladno valjani trakovi

ZA KOLIKO ZAOSTAJA SRS ZA RAZVITIMI EVROPSKIMI DRŽAVAMI

Skupina delegatov za gospodarsko področje 14. okoliš Skupščine občine Radovljica je postavila naslednji delegatski vprašanji:

1. Ugotavljamo, da SR Slovenija zaostaja v razvoju za razvitimi evropskimi državami.

Zanima nas, za koliko se je povečalo število zaposlenih na področju razvoja in za koliko se je povečala administracija v zadnjih petih letih?

2. Po vseh resolucijah o politiki družbenoekonomskega razvoja v letu 1984 bodo sredstva za skupno in splošno porabo v rasti zaostajala za rastjo dohodka.

Zanima nas, kako se giblje skupna in splošna poraba v SR Sloveniji in Jugoslaviji v prvih treh mesecih letošnjega leta?

Odgovor na delegatski vprašanji skupine delegatov iz Radovljice je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije poslal v pisni obliki.

Skupina delegatov, ki delegira v Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije za gospodarsko področje 14. okoliša — Radovljica, ugotavlja, da SR Slovenija zaostaja v razvoju za razvitimi evropskimi državami. Zato jih zanima, za koliko se je povečalo število zaposlenih na področju razvoja in za koliko se je povečala administracija v zadnjih petih letih.

Delegati pravilno povezujejo naše zaostajanje v razvoju z gibanjem števila ljudi, ki se ukvarjajo z razvojno in administrativno dejavnostjo. Velike težave pa se pojavijo pri kvantifikaciji odgovora.

Težave izvirajo iz dejstva, da se veliko ljudi lahko hkrati, zaporedoma ali pa občasno ukvarja z različnimi deli, administrativno-strokovnimi deli in z deli v neposredni materialni in nematerialni proizvodnji. Dodatno pa jih povzročata še terminološka neusklajenost, predvsem pa dejstvo, da tehnično delitev dela in tehnološko strukturo združenega dela, ki ju delovni ljudje oblikujejo z lastnimi odločitvami o razvojnih nalogah, opazujemo zelo pomanjkljivo. Statistični prikazi populacije zaposlenih po organizacijski razporeditvi ali po izobrazbi, oziroma poklicih, dajo le osnove za približno oceno

njevanje števila ljudi, ki delajo pretežno na področju razvoja, in ljudi, ki delajo pretežno na področju administrativno-strokovnih dejavnosti.

Zavod SRS za statistiko je za potrebe poročila o uresničevanju zakona o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih, obravnavala ga je Skupščina SR Slovenije novembra 1983, na osnovi podatkov iz popisa prebivalstva v letu 1981 izdelal prikaz tehnične delitve dela na Slovenskem. Zajete so bile ravno skupine delavcev v združenem delu zunaj neposredne materialne in nematerialne proizvodnje. Skupno število delavcev v administrativno-strokovnih in razvojno-strokovnih dejavnostih je v začetku osemdesetih let znašalo okoli 140.000 od skupno okrog 800.000 zaposlenih v združenem delu ali približno 17,5 odstotka vseh zaposlenih. Ti delavci združujejo delo znotraj temeljnih organizacij združenega dela, v enovitih organizacijah združenega dela, v delovnih skupnostih organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih, družbenopolitičnih skupno-

stih, družbenopolitičnih organizacijah, poslovnih skupnostih ipd. Njihova skupna značilnost je, da se ukvarjajo z zbiranjem in ustvarjanjem informacij, njihovo obdelavo in izkazovanjem za potrebe uravnavanja že potekajoče proizvodnje in potrebe samoupravnega odločanja o razvojnih vprašanjih, odnosih in nalogah.

Razvoj v svetu kaže, da delež tovrstnih del z višjo stopnjo razvoja narašča in celo začne presegati število zaposlenih v neposredni proizvodnji, zlasti kmetijski in industrijski proizvodnji. Tržna konkurenčnost in osvoboditev ljudi od neposrednega težaškega in enoličnega dela terjata nenehno povečevanje proizvodnosti dela, modernizacijo proizvodnih orodij ter proizvodnih in upravljalnih sistemov. Zato bo tudi pri nas neogibno vse bolj naraščalo število ljudi, ki bodo zunaj neposredne proizvodnje s svojim delom zagotavljali povečevanje učinka delavcev v neposredni proizvodnji. S tega vidika predstavljajo tako imenovane administrativno-strokovne dejavnosti in razvojno-strokovne dejavnosti družbeno potrebno delo, ki povečuje produktivnost celokupnega družbenega dela in omogoča ljudem, da obvladujejo razvoj skupnosti. S tem pa je podan tudi kriterij produktivnega dela. Administrativno in razvojno-strokovno delo, ki ne vodi k omenjenim ciljem, je neproduktivno, tisto pa, ki delovnim ljudem pomaga dosegati navedene cilje, se uvršča v produktivno delo.

Razvojno-strokovno delo uvrščamo v tisto produktivno delo, ki delovnim ljudem omogoča dolgoročno ekonomsko varnost in samoupravne odnose na osnovi vzpostavljanja nove proizvodnje. Funkcionalno spada v razvojno-strokovno delo predvsem naslednje skupine del in nalog:

- organiziranje nosilcev interesov, da skupno opredeljujejo svoje razvojne cilje in sprejemajo razvojne odločitve,
- organiziranje izvedbe združevanja dela in sredstev ter oblikovanje, organiziranje in izpeljevanje razvojnih projektov,
- izvajanje prognostičnih razvojnih analiz,
- izvajanje uporabnih in razvojnih raziskav v inoacijskem procesu,
- opravljanje znanstveno-raziskovalne dejavnosti in visokega izobraževanja za vzgajanje raziskovalno usposobljenih strokovnjakov in vzdrževanje pretoka znanja iz tujine,
- množična inovacijska dejavnost delovnih ljudi.

Navedena opredelitev se v osnovi ujema s 403. členom zakona o združenem delu.

Ocenjujemo, da v SR Sloveniji v začetku osemdesetih let opravlja pretežno razvojno delo okoli 10.000 ljudi, od tega registriranih raziskovalcev okoli 4200, od česar nekaj preko tisoč neposredno v OZD. Tovrstna dela občasno opravljajo tudi skupine v administrativno-strokovnih službah, zlasti del poslovnih delavcev, ko se ukvarjajo z oblikovanjem in izvajanjem razvojnih projektov, in skupine v neposredni proizvodnji, zlasti inovatorji.

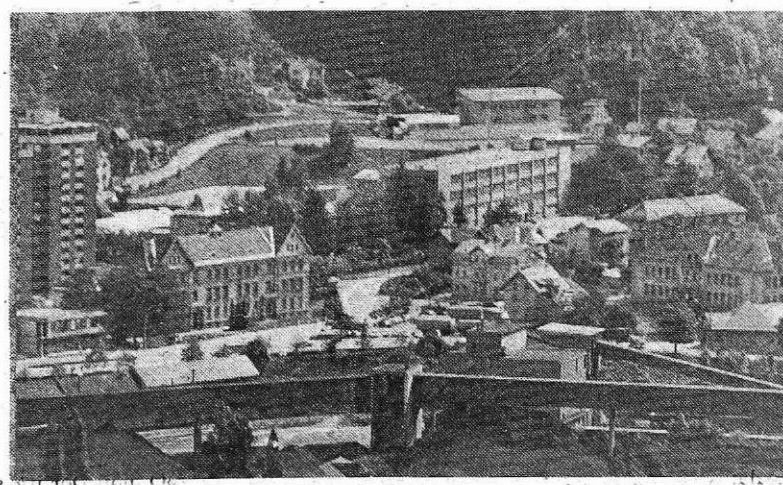
Med administrativno-strokovna dela štejemo predvsem naslednje značilne skupine rutinskih del in nalog: plansko-analitična dela, personalne zadeve, knjigovodstvo, evidenca in statistika, pripravljanje in obdelava gradiva pravno-strokovne narave; administrativna dela (sprejemanje in odpravljanje pošte, delovni protokol, stenografsko, stroje-pisno, arhivsko in podobno delo); splošne zadeve, varovanje objektov, vzdrževanje in varovanje prostorov itd. Mednje štejemo tudi tista vodstvena in vodilna dela, ki služijo uravnavanju že potekajoče proizvodnje. Navedena opredelitev je skladna s 400. členom zakona o združenem delu.

Ocenjujemo, da se v začetku osemdesetih let s tovrstnimi deli in nalogami v SR Sloveniji pretežno ukvarja okoli 130.000 ljudi, ali okrog trinajstkrat več kot z razvojno-strokovnimi deli.

Razpoložljivi podatki (podatki so zaokroženi) za obdobje od leta 1978 do leta 1982 kažejo, da se je skupno število vseh zaposlenih v SR Sloveniji povečalo od 754.000 leta 1978 na 809.000 leta 1982 ali za okoli 55.000 oseb. Število zaposlenih z razvojno-strokovnimi deli se je povečalo od okoli 10.000 na okoli 12.000 ljudi ali za 2000 oseb. Število zaposlenih z administrativno-strokovnimi posli pa se je povečalo od 128.000 ljudi leta 1978 na okoli 147.000 v letu 1982 ali za 19.000. Žal ne razpolagamo z oceno, za koliko se je med njimi povečalo število delavcev, ki opravljajo administrativna dela v ožjem pomenu besede.

Primerjava z razvitimi deželami Evrope pokaže, da znaša delež zaposlenih v razvoju okoli 4 % vseh zaposlenih, do leta 2000 pa načrtujejo njihov delež na 8 % vseh. Pri nas pa sedaj znaša ta delež le 1,5 % vseh zaposlenih, delež administrativno-strokovnih delavcev pa okoli 18 %. Obratno v razvitih deželah v tehnologijah, kot so računalništvo, industrijska avtomatizacija, informatika, biotehnologija itd., že sedaj delež zaposlenih v razvojnih funkcijami dosega do 40 % vseh delavcev, administrativno-strokovna dela pa opravlja, na primer, v istih podjetjih le 12 % delavcev. V teh deželah je že jasno opaziti težnjo, da se število delavcev na razvojnih funkcijah absolutno hitreje povečuje od števila administrativno-strokovnih delavcev in jih že začenja postopoma presegati v skupnem številu. Takšna rast ima podlago v 2—3 % deležu družbenega proizvoda, ki ga razvite dežele namenajo za znanstveno-raziskovalno in razvojno dejavnost (vključno z vojaškimi raziskavami) in v več kot 1 % družbenega proizvoda za visoko šolstvo. V SR Sloveniji pa so skupna vlaganja v znanstveno-raziskovalno in razvojno dejavnost leta 1982 znašala okoli 1,5 % družbenega proizvoda, v visoko šolstvo pa 0,8 %.

(Poročevalec skupščin SRS in SFRJ 18/X.)

Del Jesenic s ptičje perspektive (foto L. Kučina)

OB 22. JULIJU — DNEVU VSTAJE IZVIRI LJUDSKEGA UPORA

Čeprav Slovenci slavimo dan vstaje v spomin na prve partizanske strele na okupatorjevega sodelavca 22. julija 1941. leta pod Smarno goro, se upor proti nacifašizmu ni začel šele tistega dne, ampak že prej. Kmalu po kapitulaciji jugoslovanske vojske aprila 1941. leta je centralni komite Komunistične partije Slovenije izdal proglas slovenskemu narodu in vojakom nemške, italijanske in madžarske narodnosti. V tem proglasu je med drugim zapisano:

»Slovenci smo z drugimi narodi vred doživeli najhujšo nesrečo, ki lahko zadene narod. Slovenski narod je prišel pod oblast treh imperalistov. Zaslužnjen je in razkosan, kakor se nikoli v zgodovini. Tisoči aretiranih Slovencev, pretepanje in mučenje, preganjanje slovenskih ljudi, odpuščanje iz služb, zaprte tovarne, brezobzirne revizije, ropanje narodnega premoženja, oderuške zamene denarja za marke in lire, naraščajoče splošno pomanjkanje življenjskih potrebščin, začetek brezobzirnega in barbarskega raznarodovanja slovenskega naroda — to so samo prvi začetki divjanja imperialističnih barbarov nad slovenskim narodom.

Zgodilo se je to, pred čemer smo komunisti že dolgo svarili. Na našo zemljo je stopila tučeva imperialistična peta, ki so ji utrlj pot protiljudski režimi s svojo protiljudsko in hkrati protinacionalno politiko...

Slovenci!

Težki jarem tujih osvajalcev ni zlomil in ne more zlomiti vaše volje do borbe za svoje nacionalne in socialne pravice. Motijo se zatiralci in tlačitelji slovenskega naroda, če mislijo, da bodo zmogli z lažjo in demagogično zaslepit slovenske delovne množice in prikriti pred njimi svoje zločinske naklepe nad slovenskim narodom. Vsak dan okupacije, vsako novo nasilje krepi borbeno voljo ljudskih množic. Ni sile, še manj laži in demagogije, ki bi kratkotrajno zgradbo nasilja nemških in italijanskih okupatorjev mogla ohraniti pred borbenim gnevom slovenskega ljudstva.

Da bi bila borba uspešnejša, se mora združiti vse slovensko ljudstvo v skupno narodno fronto proti imperialističnim okupatorjem in zatiralcem. V to skupno osvobodilno borbo poziva Komunistična partija Slovenije tudi vse primorske in koroške Slovence, ki že dvajset let ječe pod jarmom tujih imperialistov...

K temu proglasu je treba dodati, da se je po navodilu CK KPJ že leta 1940 osnovala pri CK KPS vojaška komisija, ki je organizirala in vodila partijsko delo v vojski. Komunisti so se skupno z rodoljubnimi oficirji borili proti rastoči nevarnosti fašistične agresije in vedno bolj aktivni peti koloni. Ob napadu fašističnih držav na Jugoslavijo je partija organizirala množičen odhod prostovoljcev v vojsko. Starejši še pomnijo, koliko okrašenih vagonov fantov in moč iz jeseniške in radovljiske občine je tedaj šlo prostovoljno v vojsko, pripravljenih do smrti braniti domovino.

Ob hitrem razsulu jugoslovanske kraljeve vojske je bilo razočaranje res hudo, toda partijske organizacije so takoj spodbudile zavedne ljudi, da so začeli zbirati orožje in strelivo, ki ga je odvrгла stara jugoslovanska vojska. Fantje so po zapuščenih bunkerjih in rovih iskali orožje od Ratač, Kranjske gore, Hrušice, v okolici Žirovnice, kjer je bilo več utrjenih obrambnih bunkerjev, pa v okolici Bohinja, Bleda in Radovljice. Orožje so vlekli celo iz Save.

Že v prvem programu Protiimperialistične fronte slovenskega naroda, kakor se je prva dva meseca po okupaciji imenovala politično gibanje, je med drugim zapisano, »da je osvoboditev slovenskega naroda mogoča samo na ruševinah imperalizma. Kdor je za osvoboditev slovenskega naroda, ta se mora boriti proti nemško-italijanskemu imperalizmu...

Ob napadu Nemčije na Sovjetsko zvezo, 22. junija 1941. leta, pa je centralni komite KPS v proglasu sporočil slovenskemu ljudstvu: »Zahrbtno in podlo, brez vojne napovedi, so v nedeljo, 22. junija, nemški imperialistični zločinci napadli edino deželo, ki je sredi barbarskega, razdiralnega divjanja najreakcionarnejših sil imperalizma še visoko držala zastavo miru, svobode, kulture, človečnosti in blagostanja — našo bratsko Zvezo sovjetskih socialističnih republik — ki so se mu pridružili finški belogardejci, romunski generali in italijanski fašisti — se je od prvega dne obrnil proti tem razbojnikom samim, postal je začetek konca njihovega nasilnega gospodstva nad Evropo...

Mnogi menijo, da so prvi partizani živeli brez pravil ponašanja. Toda še za časa neposrednih priprav za vsta-

jo je glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet poslalo vsem vodilnim organizatorjem in aktivistom na terenu partizanski zakon, ki v sedemnajstih členih določa, kdo je lahko partizan, dolžnosti in pravice partizanov, partizansko prisego, zastavo, pozdrav, partizansko sodišče in kazni.

Prvi člen tega zakona pravi, da so partizanski oddelki sestavljeni iz prostovoljcev-partizanov, ki se hočejo zvesto in vztrajno, z orožjem v roki, boriti za velike osvobodilne cilje slovenskega naroda.

Drugi člen določa, da v partizanske oddelke lahko vstopa vsak, ne glede na politično in versko prepričanje ali nacionalno pripadnost.

V tretjem členu je določeno, da vršenje partizanskih dolžnosti traja do popolne zmage osvobodilne borbe slovenskega naroda. Samo bolezen ali smrt lahko osvobodijo partizana njegove revolucionarne partizanske dolžnosti. Pri vstopu v partizanski oddelke položi partizan prisego.

Peti člen določa pravice in dolžnosti partizanov:

»Partizan mora imeti čvrst značaj, iskren mora biti nasproti poveljniku in tovarišem, globoko vdan osvobodilni stvari slovenskega naroda in delavnega ljudstva, potrpežljiv ter poln samoočlovečanja v vsakdanjih naporih, biti mora hraber, iniciativen, hladnokrven, odločen v borbi s sovražnikom, skromen, nesebičen in tovariški v razmerju do svojih bojnih tovarišev.

Disciplina je glavna partizanska dolžnost, brez nje ni mogoče uresničiti nobenega dejanja. Naložena povelja se morajo takoj in brezpogojno izvršiti...

Partizanski pozdrav je stisnjena pest desne roke, dvignjena k ščitu pokrivala z vzklikom »voj« ter z odzdravom »za svobodo«.

Spomladi leta 1942 je ta pozdrav zamenjal nov: Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Iz prvih Jeseničanov, ki so odšli v gozd na klic partije, ali so morali zapustiti dom zaradi nasilja, so se poleg 1941 formirale tri skupine partizanov. Ena je bila v Mirči, druga na Mežakli in tretja v hribčku nad Koroško Belo. Iz teh skupin je bila ustanovljena Jeseniška, kasneje Cankarjeva četa. Člani okrožnega komiteja in vojni revolucionarnega komiteja so si uredili bivanje v naravni votlini, 150 metrov od Cimpkove hiše na Potokih. Tam je odprtina pod pečino, z vseh strani obdana s skalami, pred vhodom v votlino pa je rastle gosto drevje.

Bohinjski komunist Jože Ažman iz Nomnja se je s še dvema sodelavcema umaknil v gozd nad vasjo, iz Radovljice, Ljubnega in Otoč pa so šli na Jelovico in ustanovili Jelovško četo.

O množičnem odhodu Jeseničanov v partizane govori tudi ukaz poveljnika nemškega orožništva pri šefu civilne uprave za zasedeno ozemlje Koroške in Kranjske z dne 3. julija 1941. S to listino je bilo 181 rezervnemu policijskemu bataljonu ukazano, da mora prečesati hribe in gozdove nad Jesenicami in Dovjim.

Poveljnik radovljiskega orožniškega okrožja je poročal štabu na Bled, da se je »komunistično rovarjenje začelo zadnje dni julija z napisno akcijo na Bledu...«

In naprej:

Za zatiranje komunističnega rovarjenja smo pritegnili v borbo policijski bataljon, oddelke vojske, SS-orožja in letalstva. Pri izvidniškem obhodu, ki ga je oddelek teh sil izvršil istega dne na področju Jelovice, je prišlo do oboroženega spopada. Pri tem so komunisti imeli pet mrtvih. Padel je en policist, drugi je bil ranjen.

Zdi se, da je odporna sila komunistov, ki se zadržujejo v gozdu, že zlomljena. Iz radovljiskega okrožja je pobegnilo okrog 200 oseb. Največ ljudi je pobegnilo z Jesenic in okolice...

Zaradi dejavnosti partizanov je načelnik civilne uprave na Bledu Kutschera 28. julija 1941 ukazal, da je prepovedano zapustiti hišo od desete ure zvečer do četrte ure jutraj. Kdor bo v tem času zaloten zunaj hiše in se na poziv varostnih organov ne bo ustavil, bo takoj ustreljen.

Policijska ura za gostilne in kavarne je bila ob devetih zvečer, tudi kino dvorane so morale biti zaprte ob tej uri. Izmeno delavcev v tovarnah so morali prilagoditi tako, da v prepovedanem času nikomur ni bilo treba zapuščati hiše ali dela v tovarni.

Med vojno so policijsko uro še večkrat menjali, jo ukinjali in spet uvajali, a vse skupaj ni nič zaleglo. V gozdovih je bilo vedno več partizanov, v Begunjah pa več zapornikov, aktivistov OF.

Nemci in domači vohuni so se jezili tudi na pse, posebno na vasi in še posebej na samotnih kmetijah. Psi so z laježem opozorili gospodarja in vse v hiši, da se nekdo motovili okoli hiše. Vohuni so poročali, da psi na partizane sploh ne lajajo, ker jih gospodarji ob napovedani uri prihoda zapro v hlev ali klet, ali pa so psi že tako dobro poznali nekatere partizane, da so jim celo brez laježa pritekli naproti.

To je le nekaj spominov na čas pred 43 leti, ko je bila ustava malega slovenskega naroda postavljena na kocko.

Jože Vidic

HRUŠICA PRAZNUJE SVOJ KRAJEVNI PRAZNIK

V spomin na ustreljene talce Hruščani praznujejo 27. julija svoj krajevni praznik. Na ta dan pred 42. leti so streljali fašističnih vojakov na Belem polju pokosili 46 mladih življenj. V smrt so omahnili očetje, možje in sinovi. Ta dan bo ostal nepozaben vsem, ki so okusili okupatorjev teror.

V spomin na ustreljene talce, padle borce in umrle v taboriščih, organizacije in društva krajevnega skupnosti Hrušica vsako leto pripravijo program praznovanja. Rekreativnega tekmovanja se udeležijo stari in mladi. Letos bodo pričeli praznovati že v soboto, 21. julija. Ob 8. uri se bodo pomerile ekipe v malem nogometu in ekipe v balinanju. Ob 18. uri bo slavnostna seja organizacij in društev. S seje bo delegacija odnesla venec k spomeniku na Belem polju. V nedeljo, 22. julija, na dan vstaje slovenskega naroda, bo pohod krajanov do kurirske postojanke G-28. V torek in sredo, 24. in 25. julija, bo pred domom od 15. do 19. ure tekmovanje v streljanju z zračno puško, ob 20. uri pa podelitev priznanj in odlikovanj najbolj zaslužnim krajanom. V četrtek, 26. julija, se bodo pred domom pomerili gasilci v svojih spretnostih, v katerih bodo prikazali svojo pripravljenost za reševanje družbenega in zasebnega premoženja. V petek, 27. julija, na dan obletnice, bo žalna komemoracija na grobovih v Begunjah. Odhod avtobusa bo ob 16.30 s hruščanske avtobusne postaje. Za zaključek praznovanja bo dramska skupina DPD Svoboda 28. julija ob 19. uri uprizorila igro »Dve vedri vode«.

Vodstva organizacij in društev čestitajo krajanom za krajevni in slo-

venski praznik, hkrati pa želijo, da bi se praznovanja s tekmovanji in obiskom grobov udeležili čim bolj množično.

INTENZIVNO VKLJUČEVANJE V DRUŽBENO SAMOZAŠČITO IN POŽARNO VARNOST

Sekretariat za notranje zadeve občine Jesenice je 26. junija sklical razgovor o splošni in požarni varnosti v jeseniški občini. Predstavniki različnih služb in poklicne gasilske in reševalne enote Železarne so poročali o stanju na tem področju v občini.

Število kaznivih dejanj se je v lanskem letu povečalo, v prvem polletju letošnjega leta se je sicer zmanjšalo, vrednostno pa je kljub temu večje. Prevladujejo tatvine, precej je bilo tudi gozdnih požarov, za katere sumimo, da so bili podtaknjeni.

Ugotovili so tudi, da je družbeno premoženje ponekod premalo zavarovano, da nekateri subjekti še nimajo načrtov varovanja, da prijavno-odjavna služba ni zadovoljiva, kar otežkoča zasledovanje storilcev.

Poročevalci so havalnoče predstavnike krajevnih skupnosti, planin-

Letošnje hladno vreme je povzročilo, da se rože po oknih, balkonih in vrtovih doslej niso še tako lepo razrasle kot prejšnja leta. Upamo, da bo v preostanku julija in v avgustu ugodnejše vreme za njihovo rast, da nam bodo polepsale naše okolje. Člani komisije za varstvo okolja TD Jesenice ocenjujejo urejenost na našem področju že od spomladi, občinska komisija pa bo ocenjevala naselja v občini konec julija in v začetku avgusta. Najlepše področje Jesenic je spominski park na Plavžu, v sramoto pa nam je žal uničen park pod Mirco. Na sliki: rože na vrtu Eme Ficko, Udarca pot 6 na Javorniku (Tekst in foto: B. Blenkuš)

ZVEZA KOMUNISTOV MORA DELOVATI MOBILIZACIJSKO IN AKCIJSKO

Predsedstvo centralnega komiteja ZKJ je sprejelo predlog sklepov 13. seje centralnega komiteja o izpolnjevanju vloge ZKJ in krepitvi njene idejne in akcijske enotnosti, kot izhodišče za razpravo v organizacijah in organih zveze komunistov ter za začetek široke družbenopolitične akcije.

V predlogu sklepov 13. seje CK ZKJ zasledimo tudi naslednje ugotovitve. »Čas, v katerem živimo in naloge, ki jih opravljamo, zahtevajo prepričljivo delovanje med ljudstvom, ustvarjalnost in disciplino pri izvajanju politike, ki sistematično, demokratično in vztrajno spreminja našo temeljno programsko usmeritev v živo stvarnost.«

Menim, da je v razpravah o razvoju in izpolnjevanju vodilne vloge zveze komunistov in krepitvi njene idejne in akcijske enotnosti v ospredju predvsem vprašanje:

- odnos in položaj zveze komunistov do drugih subjektivnih sil,
- značaj, struktura in sistem zvez in odnosov,
- način uresničevanja družbene vloge in zgodovinske vloge delavskega razreda.

Tudi v predlogu sklepov 13. seje centralnega komiteja ZKJ je poudarjena mobilizacijska vloga zveze komunistov, kar pomeni, da se je potrebno dosledno boriti za uresničevanje zgodovinskih ciljev delavskega razreda, ki so zapisani v programu ZKJ in so tudi dovolj znani. Poleg tega si mora zveza komunistov prizadevati za uresničevanje sklepov 12. kongresa ZKJ, ki postavljajo v ospredje predvsem naslednje naloge:

- razvoj socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v materialnem in socialnem družbenem razvoju,
- razvoj političnega sistema socialističnega samoupravljanja,
- uresničevanje politike ekonomske stabilizacije,
- socialistična samoupravna preobrazba vzgoje in izobraževanja, kulture in telesne kulture in
- idejnopolitično, organizacijsko in kadrovsko usposabljanje in delovanje zveze komunistov.

Prav ti cilji in naloge v razvoju naše socialistične samoupravne družbe so in morajo biti spodbuda za vsestransko razvijanje mobilizacijske

vloge in sposobnosti zveze komunistov. Razvijanje mobilizacijske vloge in sposobnosti pa pomeni aktivno učinkovito in ustvarjalno delovanje vseh članov zveze komunistov. Seveda se lahko zastavi vprašanje, kako uresničevati mobilizacijsko vlogo zveze komunistov ne samo pri uresničevanju ciljev, ampak tudi pri reševanju aktualnih vprašanj v razvoju naše socialistične samoupravne družbe.

Zdi se mi, da bi morali razvojne naloge družbe in uresničevanje vloge in nalog ZKJ operacionalizirati tako, da bi pri tem jasno in korektno opredelili:

- na kakšen način naj se zveza komunistov bori za reševanje aktualnih vprašanj in usmerjanja razvoja naše družbe,
- kako naj se anganžira zveza komunistov,
- kaj je potrebno storiti, da bodo obvladani resnični vzroki problemov in uresničene razvojne naloge naše družbe in ZKJ,
- kdo mora opraviti posamezne naloge, na kakšen način in v kakšnem času.

Takšen pristop pri uresničevanju mobilizacijske vloge bi morale razviti predvsem organizacije zveze komunistov v svojih delovnih in življenjskih okoljih, kot tudi organi zveze komunistov. S tem bi lažje dosegli angažiranje vseh članov zveze komunistov in povečali učinkovitost in ustvarjalnost akcij zveze komunistov. Tako pa se preveč pogosto dogaja, da na sejah in sestankih organizacij ZKS sprejemajo le sklepne ugotovitve, ne da bi razdelili naloge posameznikom ali skupinam članov ZKS in hkrati tudi določili, kje, kako, na kakšen način in v katerem času je potrebno naloge opraviti. Takšen način dela omogoča ugotavljanje konkretne in osebne odgovornosti članov zveze komunistov. To kar je napisano, ni nič novega, vendar pa so doslej v organizacijah ZKS odločno premalo storili za uresničevanje teh spoznanj, ki so bila v zvezi komunistov že uveljavljena.

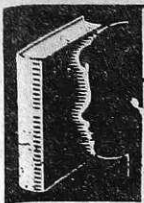
Za uresničevanje mobilizacijske vloge zveze komunistov morajo komunisti razvijati in uveljaviti takšne sposobnosti in lastnosti, kot so npr.: samoiniciativnost, disciplina, samostojnost, kreativnost, borbenost, odgovornost, odločnost, sposobnost kritičnega presojanja in boja mnenj ter aktivnega političnega delovanja. Le to lahko omogoči, da bo zveza komunistov bolj mobilna in akcijsko uspešna.

Uresničevanje mobilizacijske vloge in sposobnosti zveze komunistov torej pomeni ustvarjalno in aktivno angažiranje članov zveze komunistov kot tudi vseh drugih subjektov v naši socialistični samoupravni družbi pri uresničevanju zastavljenih nalog in ciljev.

Zdi se mi, da bi morali na sedanji stopnji razvoja uresničevanja in izpolnjevanja vodilne vloge zveze komunistov predvsem negovati mobilizacijsko vlogo, moč in sposobnost ter akcijsko naravnost zveze komunistov.

B. B.

Srečko Krč

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Raymond Chandler: **Nikoli več na svidenje**. Drž. založba Slovenije 1983. (Labirint)

Na ta roman me je opozoril eden izmed starih zvestih bralcev. Rekel je, da je v njem nekaj zelo posrečenih misli in opazanj, mislim pa, da mu je bil roman tudi sicer všeč.

Ugledna oprema zbirke Labirint bo morda pomagala razbliniti moralistične in ideološke predsodke, ki jih nekateri gojijo do detektivk, še več bodo pripomogli spremeni eseji, ki izpričujejo predvsem resen pristop do »zabavne« književnosti. Zdi se pa, da v tej točki naš sistem vrednoti nikoli ne bo tak, kot je v angloskih deželah, kjer so te reči, kot se zdi, v temelju drugače razporejene. Ko so južnoafriški pisatelj Gordimerjevo — avtorico novel, po katerih je bila posneta nanizanka, ki smo jo pred kratkim gledali na TV — vprašali, kaj je zanj pri pisanju najbolj bistveno, je poudarila zabavni moment. Kako presenetljivo, če pomislimo, kako kruto resne, pretresljive in tudi »resnične« so njene zgodbe.

Tudi roman **Nikoli več na svidenje** lahko pravično vrednotimo le tedaj, če upoštevamo omenjene kulturne razlike. Marsikaj v tej **trdi detektivki** je za las podobno katerikoli pogrešni akcijski uspešnici. Zgodi se, da gre junaku za kožo tako kot kakemu Old Shatterhandu, — in enako kot v romanih K. Maya pride tudi tu do neverjetnega preobrata. V nekaterih rečeh se pisatelj povsem podreja zahtevam zabave — v tem primeru detektivske — zvrsti, s tem pa tudi tipično deški psihologiji in morali.

Chandler je očitno zavestno sprejel določene konvencije in se jim podredil, hkrati pa si je v teh okvirih »privoščil svobodo, da je napisal dober roman. Marsikateri »resni« pisatelj ne premore tako sočnega in tako osebnega sloga, ni zmožen priklicati v življenje tako posrečenih oseb. Po drugi strani pa je ta roman spet nevsipljivo družbenokritičen.

Junak in hkrati pripovedovalec zgodbe je tu (in v drugih delih istega avtorja) privatni detektiv Philip Marlowe. Mož si pridobi bralčeve simpatije že s tem, da po svoje ureja pravico, toliko bolj smo na njegovi strani potem, ko preračunamo v naš denar dolarje, ki jih ima na tekočem računu: ne dosti več kot kdo med nami. Pri tem pa kar naprej zavrača možnosti ekstra zaslužkov, ki se mu ponujajo. Odklanja pa jih zato, ker ni na prodaj. V svojem svetu je torej nekakšna izjema, — ne da bi se to tako posebej poudarjalo.

O osrednjem liku Chandlerjeve detektivke še tole: svoji stranki ostane zvest (je ne izda) tudi takrat, ko je na policiji podvržen »tretji stopnji« zasliševanja. Ta privatni detektiv torej korenito (z dejanjem) zanika kapitalistični zakon vrednosti. Res je: ta stranka mu je prijatelj, skoraj — prijatelj: nekdo, ki bi mu lahko postal prijatelj. Sicer se pa zdi, da sploh ne prevzame primera, če ni prepričan v klijentovo poštenost. V vsem romanu ta privatni detektiv ne sprejme niti enega primera. In vendar vseskozi deluje: deluje predvsem kot človek, ne kot nekdo, ki je plačan.

Zamisli se velja nad tem — in prav tu se razodeva skrita pretanjenost Chandlerjevega pripovednega mojstrstva —: pred nami je brezmadežno čisti junak, heroj in svetnik v isti osebi. Nekdo bi rekel »za posizit«, še zlasti, če pomislimo da ta brezmadežna belina sama sebe tako slika. Bralcu bi se morala upreti že črnobela zasnova, da ne govorimo o junakovih (t. j. pripovedovalčevih) samohvali.

Ob branju pa tega sploh ne občutimo. To je tisto, da Marlowe govori samo o dogodkih in dejanjih, o lastnih postopkih, ne pa tudi o svojih čustvenih ali drugačnih pobudah. Na zunaj se nam kaže kot malce čudaki, malce cinični godrnjač, po malem človekomrзец. Zdi se, da boleha za vsesplošno nezaupljivostjo do drugih. Do sogovornikov, ki so do njega pogosto strpni, je nepričakovano nasršen, včasih tudi nesramen. Veliko si upa v občejanju z drugimi — s tistimi, ki imajo moč in mu to tudi lahko dokažejo. Prav torej: starogrški likovniki so upodabljali idealno telesno lepoto. Tu pa imamo junaka, ki je na znotraj popoln, idealen.

Če naš realistični čut za stvarnost take ideale zavrača, se morajo torej na sceni pojaviti v primerni preobleki.

Motivov, ki določajo Marlowovo ravnanje, ne poznamo. To kajpak sodi k tehniki detektivke, da se nam bo šele na koncu to in ono razjasnilo. Malce nam gre na živce, ko Marlowe zavrača dobrine tega sveta: zdaj se odreče tisočdolarskemu honorarju, zdaj spet ljubezenski noči z lepo in bogato žensko. Privoščili bi mu to in ono. Kdo ve, ali ta in oni izmed bralcev na dnu srca ne začuti, da je ta nerodnej pravzaprav utelešena ideja?

Marlowe je na zunaj čudak, slutimo pa, da bo na koncu imel svoj prav. Kar zadeva moralno romana, je niti ne izreče on sam, to je prepričano policaju, ki je izjemoma poštenjak:

»Ni poštenega načina, s katerim bi si človek zaslužil sto milijonov dolarjev.« Kako se bo bralac opredelil do te malce naivne sodbe? Številka je za naše predstave le malce previsoka, sicer pa ...

M. H.

RAZSTAVA UMETNIŠKE KERAMIKE MARIJE ORTHABER V RADOVLJICI

V galeriji Šivčeva hiša Radovljica je do 31. julija odprta vsak dan, razen ob ponedeljkih, od 10. do 12. in 16. do 18. ure razstava umetniške keramike **MARIJE ORTHABER**, Tržačanke, živeče v Ljubljani.

Keramika je skupno ime za izdelke, oblikovane v mehki glini, ki s sušenjem ali žganjem otrdi. Kot umetniška zvrst je v človeški zgodovini najstarejša in sodi v obdobje zgodnjega neolita. Tudi v Sloveniji segajo arheološke najdbe keramike v ta čas.

V svojih začetkih so izdelke iz keramike oblikovale ženske in do danes je glina ostala tisto »pragradivo«, po katerem pogosto segajo ženske roke, čeprav keramika že zdavnaj ni več samo ženska domena. Skozi večstoletno zgodovino je keramika ohranila svojo specifičnost, ki se kljub sorodnosti s kiparstvom loči od njega ne le po svoji namembnosti (prvotni izdelki iz gline so bile preprosto oblikovane uporabne posode), temveč tudi po svoji izraznosti: dekorativnost, igrivost, domaćnost, intimnost so nekatere lastnosti, ki odlikujejo keramiko, pa naj gre za uporaben ali »samo« okrasen predmet.

Marija Orthaber si je v dobrih treh desetletjih ustvarjanja v keramiki in z udeležbami na jugoslovanških in številnih tujih, tudi najuglednejših tovrstnih razstavah, pridobila eno vodilnih mest med slovenskimi oblikovalci keramike, kar dokazujejo tudi nagrade in priznanja, ki jih je za svoje delo prejela.

Razstava v Šivčevi hiši pomeni drobno retrospektivo v keramičarčin opus, ki kaže pestrost njenega ustvarjanja, hkrati pa razstavljena dela jasno kažejo njeno primarno težnjo po kiparjenju. Posebno razmerje med kiparstvom kot izrazno umetnostjo in keramiko, ki jo označuje predvsem dekorativnost, je specifičnost njenih izdelkov: sam estetsko oblikovan uporaben predmet Marije Orthaber največkrat ne zadovolji, skoraj redno se mu pridružujejo tudi želje po vsebinski obogatitvi objekta. Predmet njenega upodabljanja je predvsem figura, pa naj

gre za ženski lik, za upodobitev moškega, otroka ali živali, šele na drugem mestu so posode.

Ustvarja v polni plastiki, za pogled od vseh strani ali v globokem ozirom na plitvem reliefu, ki se učinkovito povezuje s steno, z arhitekturo. Uporablja razmeroma preproste glazure, ki nimajo samo krasilnih nalog, temveč strophujejo po potrebi intimnost ali monumentalnost upodobitev, oziroma jim dajejo enkrat tradicionalni, drugič zopet modernejši izraz.

Ženski liki so polni gracioznosti, po eni strani življenjsko prepričljivi, po drugi pa na poseben način odmaknjeni. Pogosto jih avtorica postavlja v ritmične skupine, ki učinkujejo kot v plesu zaustavljen zbor. Rafinirano razmerje med izraznostjo in uporabnostjo predstavljajo žene-vaze. Lik moškega se javlja kot samostojna moška figura (sv. Anton Puščavnik), kot družinski poglavar (Družina) ali pa tudi njega najdemo duhovito preoblikovanega v možasteklenico (Odličniki v starinskih oblačilih). Otroke upodablja v očetovem ali materinem naročju ali ob njih, živali pa so primerki čiste igrivosti in izjemne živahnosti.

Motivno pestrost spremlja tudi slogovna raznolikost. V ženskih figurah je viden razpon od zlahtnega realizma (Pomenek) do »v naravi najdenega kamna« (ženski-pingvin). Nasproti eleganci ženskih oblik, ki jo podpira tudi glazura, stopnjuje v upodobitvah mož njihovo moškost groba obdelava površine, ki daje tem stvaritvam slikovito razgibanost.

Skupine so Mariji Orthaber posebnost. Od v ambientu združenih polnoplastično oblikovanih figur preide v oblikovanje globokih reliefov (Družina) in nazadnje ustvari statične, monumentalne, dekorativne skupine, ki se javljajo kot skupinska plastika v prostoru ali kot okras stene, lahko pa žive tudi same zase kot samostojni »kubusi« — figure.

K oblikovanju posod se je Marija Orthaber obrnila predvsem potem, ko je zadostila svojim kiparskim težnjam. Tu spoznavamo glazirane vaze z vključitvijo duhovite dekorativne risbe moškega oziroma ženske, povsem pa se otrese figuralike v vazah, katerih obliko povzema po starih črnilnikih, s spreminjanjem višin in ravnin izhodiščne forme, z obdelavo strukture površine sten ter z dvobarvno glazuro pa jim daje izjemno moderen videz.

Marija Orthaber črpa ideje za svoje ustvarjanje iz opazovanja življenja, iz folklorne preteklosti naših narodov in Sredozemlja in oblikovalne keramične tradicije. Razpon od igrive pripovednosti v realističnem slogu do geometrijsko poenostavljenih kubusov in do skoraj abstraktnih form v figuraliki, pa do posod, ki v razporeditvi v skupine namigujejo na antropomorfe forme, ne jemlje, kvečjemu dodaja njenim drobnim stvaritvam nemalo pristno človeških in umetniških razsežnosti. Iz slehernega dela veje duh domačnosti, sleherni predmet nas privlači in obenem vzpodbuja obiskovalca, da bi si z njim obogatil dom.

Najbolj polno in najbolj samoniklo se avtoričina kreativnost izraža v upodobitvah ženskih likov, ki simbolizirajo njeno željo po lepem, izbranem in mičnem.

Maruša Avguštin

OB RAZSTAVI MIRNE PAVLOVEC NA JESENICAH

V petek, 13. julija, so v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprli samostojno razstavo slik slikarke **MIRNE PAVLOVEC** iz Škofje Loke. Krajsji recital sta ob otvoritvi izvedla pianistka **Beti DEMŠAR** in trobentač **Franci RICHTER**, o slikarkini ustvarjalnosti pa je spregovoril likovni kritik **Andrej PAVLOVEC**, ki je takole ocenil njeno jeseniško razstavo:

Na pričujoči razstavi Mirne Pavlovec bi bil nepotreben trud, ko bi sledili večji ali manjši dorečenosti izpovedovanja od slike do slike. Niso izbrane glede na čas nastajanja (vse so nastale v zadnjem času, nekatere celo tik pred razstavo), kar v tem primeru niti ni pomembno. Pomembnejše je, da so na razstavi prikazane slike, ki kažejo na neko dvojnost v slikarskih dosežkih. Na ogled so postavljena študijska dela, v katerih so izraženi napori za obvladovanje tehnične plasti slikarstva, v njih so iskanja pravilne razporeditve mas in kompozicije. Predvsem pa so izraz pogledov na tisto plat slikarskega snovanja, s katerim je mogoče enakovredno ponazoriti materijo barve in izraziti realno materijo predmeta (roža, vaze, draperija). Te slike samo predstavljajo le zapis vtisa, ki ga slikar dobi ob predmetu, so še najbolj približane težnji po »naturalistični odslikavi« predmeta in so temelj, iz katerega je možno graditi lastno slikarsko vizijo.

Druga vrsta slik predstavlja tisto slikarsko zavzetost, s katero je možno dopolnjevati in prevrednotiti skice in osnutke ter prvotne zamisli, ki jim je treba odvzeti že omenjeno hotenje naslikati snovni zunanji videz. Ta ne zadostuje več, ker mu ob bok postavlja še novo komponento: izpovedno težnjo po ekspresivnem preoblikovanju. In tu smo sedaj na poti pravega iskanja ideje in slikarstva, ki je pravzaprav do skrajnosti osiromašena likovna vsebina predmeta in predvsem njegove zgolj zunanje optične pojavnosti. Toda tudi v teh slikah Mirne Pavlovec je osnovno, prodiranje v likovno poustvarjalni svet, dvojen: ob tihožitjih se sprašujemo, odkod prihaja neopisljiva iluzija neke nove resničnosti, ki že zopet ni »resnična« in ji vendar ne

moremo pridati vzdevka »nadresnična«. Motivno je vendar vezana na kar se da prepričljivo snovno podobo sveta, predmeta, katerega odslikava je na podobi povsem neke drugje.

Slikarka namreč nikoli ne opušta predmetnosti motiva in ne zahaja v razlaganje njegovih sestavnih delov, ampak ga s kleno risbo (tudi z vgrviranimi obrisi) in z grobimi potezami čopiča sintetizira v vizijo, ki celotnemu značaju likovnega prizora doda še razsežnosti širšega pomena. Tudi sam slikarski postopek je nekoliko brutalen in značilen zanj s svojimi širokimi potezami čopiča, ki se ne prekrivajo in dopuščajo tudi pod-slikavi spregovoriti s svojo lastno slikarsko govorico. Ta je predvsem bogata v skali odtenkov znotraj obsega ene barve. Morda je to še najbolj opazno v slikah iz tako imenovanega belega opusa, ki je sicer značajska povsem identično z ostalimi slikami, naslikanimi v odtenkih morda rjave ali druge barve. Povsod dosega prav z minimalno barvitostjo a z nakopičenostjo odtenkov slikarsko prepričljive učinke.

Proces slikarskega dozorevanja je tesno povezan z njenim odločnim upiranjem vsemu lažnemu in okusu širokega občinstva prilagojenemu delu. Slikarsko samosvoja se skuša osvoboditi vseh konvencionalnih norm v slikarskem procesu, ki je poln do skrajnosti z osebnostjo prepojenih oblik, samotnih predmetov ateljeja, preoblikovanj sopkov in njen pogled ni čisto nič drugačen, če se zazre v pokrajino. Poglobljena v svoje delo, da bi mu z maksimalno angažiranostjo omogočila življenjsko svežino in slikarsko verodostojnost, osvobojena drobnjarskega pogleda na svet in na umetnost, je neposredno in samostojno našla pot do zanimive in žive oblike realizma.

DNEVI GLASBE NA BLEDU

Na Bledu so v začetku letošnje glavne turistične sezone uživali v vrhunski glasbi. Tako je v dneh od 10. do 15. julija Inštitut za razvoj medkulturnih odnosov skozi umetnost, ki ima svoj sedež v Ženevi, v sodelovanju s Festivalom Ljubljana pripravil številne koncerte vrhunske glasbe. Pobudo za to enkratno doživetje je dal naš rojak, po rodu Kranjčan in Blejčan, Miha Pogačnik.

Za koncerte so izbrali prikupne blejske ambience, kot so cerkvico na otoku, kjer je bilo izvajanje virtuoza Mihe Pogačnika enkratno doživetje — posebej je njegov nastop v temi, pa prostorno farno cerkev, Festivalno dvorano, za violinsko šolo pa so uporabili galerijo v Vili Bled.

Na festivalu, ki jih ta inštitut prireja po vsem svetu, so nastopali poleg naših domačih umetnikov: Miha Pogačnika, Igorja Ozima, Slovenske harmonije, Zagrebškega godalnega kvarteta, orglar Leo Krämer, pianist Einer Steen Nøkleberg in Evritmično gledališče iz Münchna. Ob tem moramo omeniti še šolo prof. Igorja Ozima — sedaj živečega v Kölnu, ki je na Bled privabil številne ljubitelje glasbe, moral pa je del svojega časa posvetiti še šoli v Ljubljani. Številni tuji obiskovalci, katerih je prišlo na Bled od 500 do 600, da bi uživali v teh koncertih, so domačinom pripovedo-

vali, kako ponosni smo lahko na takšne glasbene virtuoze, kot jih ima naš majhen slovenski narod. Tu so posebej mislili na Miha Pogačnika in Igorja Ozima, ki sta znana po vsem glasbenem svetu.

Poslušalci, ki jih je ta festival privabil na Bled, so vsak dan napolnili cerkvico na otoku, prostorno farno cerkev in Festivalno dvorano. Takšno navdušenje se pri nas le redko doživlja. Seveda so te prireditve obiskali tudi drugi gostje, ki so na Bledu, pa tudi domačini — le karto je bilo težko dobiti zaradi velikega zanimanja.

Poleg koncertov so bila številna strokovna predavanja o glasbi — tudi ta so bila vedno dobro obiskana, pa skupna kosila zaradi boljšega spoznavanja obiskovalcev med seboj — saj je bil to eden od ciljev tega festivala — spoznavanje ljudi med seboj preko glasbe.

Bled takšnega glasbenega festivala, na katerem bi sodelovali obiskovalci iz vseh delov sveta, še ni doživel in prav bi bilo, da bi že sedaj razmišljali, kako v bodoče. Posebna prednost tega festivala je v tem, da privablja goste, ki so za Bled res zanimivi, razen tega pa za festival ni bilo potrebno nič odšteti!

Prireditelji oziroma organizatorji teh festivalov imajo izdelan program za leto 1985. Nastopali bodo v Novi Zelandiji, v Franciji, Braziliji, Norveški, Miha Pogačnik pa upa da se bodo za nekaj dni ustavili tudi na Bledu, in nato odpotovali v Budimpešto. Težko je najti termine za posamezna mesta, saj je zanimanja za te festivale povsod veliko, pravi glavni organizator Miha Pogačnik.

Seveda se bodo morali na Bledu le malo bolj pripraviti, saj je bilo nekaj pomanjkljivosti, tudi takšnih, ki jih sicer ne bi smelo biti v letovišču, kot je Bled. Tudi o klimatskih napravah v Festivalni dvorani bo treba razmišljati, ker je bilo v vročini težko tako izvajalcem kot poslušalcem.

Na Bledu upajo, da bodo tudi v prihodnjem letu lahko pozdravili številne ljubitelje glasbe — mogoče tudi kot svoje goste, saj se jim je Bled vsekakor prikupil.

Božo Benedik

TUDI GLASBENE PRIREDITVE ZA PESTREJŠO TURISTIČNO PONUDBO

Letošnjemu poletnemu utripu v jeseniški in radovljiški občini dajejo poseben ton glasbene prireditve, ki so namenjene predvsem ljubiteljem resne glasbe.

Poletne glasbene večere v Vrbi je preteklo soboto, 14. julija, začela skupina Gameraith Consord iz Gradca, ki je predstavila glasbo z originalnimi baročnimi instrumenti. Izvajalci so bili navdušeni nad ambience in dobro akustiko v Markovi cerkvi, kjer se bo v juliju in avgustu zvrstilo še več kvalitetnih koncertov.

Sobotni otvoritveni koncert v Vrbi je bil izredno dobro obiskan, več kot 100 poslušalcev je izredno pozorno spremljalo izvajalce, ki so resnično predstavili bogat program renesančne in baročne glasbe. Poletna glasbena srečanja v Vrbi pa nameravajo izkoristiti še za pestrejšo turistično ponudbo. Organizatorji se dogovarjajo s turističnimi delavci na Bledu, da bi tudi gostje in obiskovalci tega nekega najbolj znanega turističnega središča prišli na koncerte v Vrbo. Pripravljajo jim celo nekaj prijetnih presenečenj, in sicer ogled Prešernove rojstne hiše in drugih znamenitosti Vrbe, sprehod čez polja do Finžgarjeve rojstne hiše. Tam jim bodo ponudili pravi gorenjski prigrizek,

ogledali si bodo lahko Finžgarjevo rojstno hišo, prikazali pa jim bodo tkanje na statvah, potem pa se bodo tudi sami lahko preiskusili v tej spretnosti. Poletna glasbena srečanja v Vrbi bodo nadaljevali v petek, 20. julija, ko bo nastopila čembalistka Lucy Hallman Russell. Koncert bo kot običajno v Markovi cerkvi s pričetkom ob 20. uri.

V graščini v Radovljici pa v tem tednu poteka tretja poletna akademija za staro glasbo, ki poleg študija in izpopolnjevanja obsega tudi privlačne koncerte, ki so vsak večer ob 20. uri. Danes, v četrtek, 19. julija, se bo predstavil ansambel kljunastih flavt iz Radovljice, jutri, 20. julija, bo koncert komornega zbora Loka iz Škofje Loke, v soboto, 21. julija, pa se bodo predstavili še študentje tretje poletne akademije za staro glasbo iz Radovljice. Vsi koncerti so namenjeni ljubiteljem glasbe iz Radovljice in okolice in seveda tudi vsem turistom, ki v teh dneh preživljajo dopustniške dneve v Radovljici in okoliških krajih.

J. R.

ROŽE V OPUŠČENEM KORITU, NOVE KLÓPI NA RAZGLEDNI POTI, SMETIŠČE ČAKA NA RODOVITNO ZEMLJO

Na seji upravnega odbora Turističnega društva Jesenice, ki je bila 14. junija, so predlagali, da se očisti opuščeno korito ob Kosovi graščini, da se ob Razgledni poti postavi več klópi in da se naj na opuščem smetišču poravnava še preostale smeti.

Pri samoupravnih komunalni skupnosti in Kovinarju so za vse predloge imeli izreden posluž, saj so dela izvršili v manj kot mesecu dni. Tako je smetišče poravnano in čaka, da se bo nanj pričela dovažati rodovitna zemlja, okrog korita je počiščeno, v njem pa rastejo rože, na Razgledni poti so postavili pet zeleno pobarvanih klópi, do katerih so naredili tudi stezice.

Pri Turističnem društvu Jesenice so s takim sodelovanjem zelo zadovoljni. Še bolj pa bodo zadovoljni prebivalci Jesenic, ki so to predlagali oziroma želeli. Naloga vseh pa je tudi, da vse te in druge pridobitve varujejo.

B. B.

»OSEBE BREZ UGLEDA«

Kako bi se počutili, če bi vas proglasili za »osebo brez ugleda«, če bi vam ljudje 15 ali več let govorili, da ste »navaden parazit«, »delomrznež«, »eden od trotoev, ki jih je treba iztrebiti«, »protidružbeni element«, »super nevaren element«, da nekaj pišete, delate, razmišljate, študirate, vprašujete samo zato, »ker se vam ne ljubi delati« ... Kaj bi storili — bi se tožarili? Kako bi to prenašali? Kako bi to vplivalo na vaše delo, na vaše odnose do okolja, na odnose v družini? Če ne bi bilo nikogar, ki bi rekel, da je tako etiketiranje neokusno, nekulturno, primitivno ...?

Sam moram, žal, to nekako prenašati. Zato sem toliko bolj občutljiv na oznako, uporabljeno v poročilu postaje milice Jesenice za lansko leto (glej sedmo, aprilsko številko »Delegata«), za ljudi, ki žive v neurejenih socialnih razmerah, češ, da so to »socialno neurejene osebe«, z dodatnim pojasnilom v oklepaju »osebe brez ugleda«.

Kdo ima pravico dati nekemu občanu tako žaljivo, rasistično, diskriminacijsko oznako, proti kateri nihče izmed prisotnih na zasedanju skupščine ni protestiral (pa tudi ne proti oznaki »nižji sloje«) — in to pod poglavjem »Varstvo ustavne ureditve« — če smo v ustavo zapisali, da je »zajamčena nedotakljivost integritete človekove osebnosti, osebnega in družinskega življenja in drugih pravic osebnosti« (216. člen ustave SRS) in da je »zajamčeno spoštovanje človekove osebnosti in človekovega dostojanstva v kazenskem in v vsakem drugem postopku« (219. člen).

Kdo se more v družbi, ki naj bi bila zgled neke humane ureditve, strinjati z delitvijo ljudi na ugledne osebe, manj ugledne in osebe brez ugleda? Na delitev, ki se upira slehernemu zdravemu razumu, ki nas spominja na neke najbolj mračnjske ideologije ...? Čemu je treba človeku, ki se je že tako znašel na socialnem dnu, ki se ugreza v blato življenja, ki je bolj kot kdorkoli potreben pomoči, vsaj dobre, prijazne, spodbudne besede, ki bi mu vrnila občutek lastne vrednosti, osebnega dostojanstva, samospoštovanja in s tem občutek samozavesti, da še ni do konca propadel, dati tak sramoten žig, ki nas spominja na židovska geta in črnske četrti pod najbolj nečloveškimi režimi?

Postavimo se v vlogo človeka, ki mora živeti s tem sramotnim žigom na obrazu? Kako naj ta človek vzpostavi odnose sodelovanja z okoljem, ki ga ne priznava za človeka, ki nanj s prstom kaže kot na ničvrednega? Čemu bi si — s tem sramotnim javnim žigom na obrazu — prizadeval za dober vtis v okolju, ki te je že obdodilo in zavrglo kot človeka, ki ti je s tem, ko ti oporeka pravico do osebnega dostojanstva, samospoštovanja, občutka lastne vrednosti, vzelo tisto najmanj, kar bi te lahko vezalo na to skupnost in ti pustilo samo javno izpričan prezir in zaničevanje. V okolju, ki pohiti z obsodbo, preden je sploh poskušal razumeti, da si samo človek, kot vsak drug, z določenimi slabostmi, napakami, zmotami in zablodami. V okolju, ki se niti ne poskuša vprašati po razmerah in vzgibih, ki so te porinile v blato, kaj šele, da bi poskušalo tudi v tebi odkriti ali celo priznati vsaj neko majhno človeško vrlino, majhno vez, ki pa daje slutiti, da še nisi čisto izgubljen za to skupnost, da te okolje še ni čisto in povsem ekskomuniciralo, kot v svetopisemski legendi Bog hudobnega Kajna, ker je iz zavisti ubil svojega dobrega brata Abela (Po Frommu ta zgodba kaže, da je izobčenje, zavrženost, ekskomunikacija iz skupnosti, najhujša kazen za človeka — da zato Kajn za umor ni bil kaznovan s smrtjo, temveč s hujšo kaznijo, z osamo, duševnimi mukami). Zakaj se ne bi, ko ti okolje, institucija da vedeti, da nisi vreden drugega kot zaničevanja, sprijaznil s tem izničenjem kot s svojo usodo. Zakaj se, ko te okolje, iščočega utehe v pijači, »ki utopi vse skrbi, v potrtih prsih ubi« (ker nisi drugače kos svojim življenjskim stiskam), proglasi za pijanca, ne bi do konca zapil?

Seveda se človek, ki ima v sebi količjak samospoštovanja, ponosa, občutka lastne vrednosti, s takšnim izhodom ne more sprijazniti, pa naj bo breme pritiskov s strani življenjskega in delovnega okolja in institucij še tako neznošno ali celo nevzdržno. Vsakdo bi moral, že zato, da ohrani v sebi trohico samospoštovanja, ponosa, navkljub zaničevanju, ki ga kaže okolje, skleniti z župančičem: »Predaj se vetru, naj gre kamor hoče, naj se srce navriska in najoče — a ko je najvišji dan, mornar izmeri dalje in nebeško stran«.

Žaljiva oznaka »osebe brez ugleda« se je v poročilu postaje milice našla na konkretno osebo; saj navaja število verbalnih političnih prekrškov in omenja, da je »struktura storilcev razmeroma pestrá, od običajno duševno prizadete osebe, socialno neurejenih oseb (oseb brez ugleda), našega zdomca, do intelektual-

cev«. Gre torej za osebe, ki jih je možno identificirati po imenu in priimku, in to — povedano brez neke umišljene uglajenosti, po domače — kot ničvredneže.

Ne bo odveč, če se ob tem premišljujemo spomnimo besed Jožeta Horvata, izrečenih na zagrebškem »Posvetu o idejnem boju na področju kulture in ustvarjalnosti«, 23. maja letos, s katrimi opozarja na svoje izkušnje političnega komisarja v NOB: »Pogostokrat smo zajeli sovražnikove vojake. Ne morem pozabiti, koliko volje in potrpljenja smo jaz, pa tudi drugi politični komisarji, pokazali, ko smo prepričevali oboroženega sovražnika, ki je še malo poprej streljal na nas, da se ne nahaja na pravi strani. Še zlasti pri domobranskih in njim podobnih enotah. V grozljivem vojnem krču smo zmogli toliko moči, da vedno znova, na human način, pojasnjujemo ujetim domobrancem, na čigavi strani se bore, dokazovali smo jim, da so bedni sluge okupatorja in jim vztrajno pojasnjevali, kje je pravzaprav njihovo mesto v osvobodilni borbi. Na ta način smo slabši sovražnika in mnoge njegove vojake pritegnili v naše vrste.« (NIN, 3. junija 1984)

Razpisniška potrošniška gonja (ki je bolj kot na delu temeljila na tuji akumulaciji in administrativno-inflacijskem prerazdeljevanju vrednosti) je vzpostavila ugled kot kult materialnega statusa in funkcionalne moči in privilegijev ter v obliki zavisti, prezira, zaničevanja in odtujenosti vsekala hude brazgotine v naše medsebojne odnose, vrgla pa je tudi senco pozabe na take svetle tradicije NOB, kot jih omenja Horvat.

Čas bi bil, da bi se te brazgotine zarasle, da bi vzpostavili odnose medsebojnega sodelovanja in spoštovanja (tudi kot merilo, kriterij ugleda). Marni enotnost in sodelovanje tudi eden od pogojev za stabilizacijo? Toda kako bo sodeloval s človekom, ki ti daje vedeti, da si zanj »oseba brez ugleda«, tretjerazredni občan, brezupen primer, manjvredna rasa ... s človekom, ki nikdar ni poskušal razumeti tvojih stisk in težav, tvoje drugačnosti?

Toda če človek pokaže svoj odnos do tebe, pa čeprav ni pripravljen na razumevanje in pogovor, je bolj »pošteno«, kot če te napada zahrbtno in ti podtika grehe, ki jih nisi zagrešil. Pred zahrbtnostjo ni obrambe! In ta nemoč, če ne veš, od kod se širijo umazane govornice, podtikanja in obrekovanja, človeka najbolj prizadene in obremenjuje, jemlje mu voljo, izčrpa mu energijo, usmerja mu misli, skratka, obsede te, da niti delati ne moreš tako, kot bi moral in kot bi rad. Samo znanec ob vrčku pivca lahko potožiš (ki pa ti lahko verjame, ali pa ne), kaj in zakaj imajo prazaprav »te kreature« nekaj proti tebi ...

Vse to pišem iz lastnih izkušenj. Tudi sam sem namreč »oseba brez ugleda«, »navaden parazit«, »delomrznež«, »lenuh«, »trot, ki ga je treba iztrebiti«, »ki noče delati«, »ki se je dvajset let učil, pa nič ne zna«, »največji pijanec v Mojstrani«, »protidružbeni element«, »super nevaren element« itd. Kako naj s takimi ljudmi, ki mi pojejo takšne pesmi hvalnice po lokalih, po zborih vaščanov in drugod, tudi po občinskih forumih, vzpostavljam odnose sodelovanja in jim ploskam, kako naj spoštujem tiste, ki takšne ljudi kadrujejo na odgovorne družbene funkcije? ...

Popolnoma nič ne moreš storiti! Lahko samo trpiš, se čudiš (zato te proglase še za čudaka) in premišljuješ, zakaj se ljudje sploh vtikajo v tvoje zasebno življenje (kar je protustavno), ko pa se leta in leta trudiš, kako bi najbolje usklajeval svoje študijske in kasnejše delovne obveznosti z dolžnostjo do svojih invalidnih (in sedaj že tudi pokojnih) staršev, zakaj jih moti, če si na svoj način skušaš zagotoviti bolj gotov kruh, kot ga daje zemlja (saj na primeru staršev vidiš, kako je kmetovalec, če postane invalid, odvisen od usmiljenja drugih, na svojem pa, kako si izpostavljen žalitvam, čeprav jim zdravja ne moreš vrniti ne ti, ne najboljši dohtarji).

Kako se ne bi čutil tem, že večkrat navedenim žaljivim vzdevkom, katerih namen ni le politična, temveč tudi človeška diskvalifikacija, če so bili, na primer, rezultati mojega študijskega dela (študija kot dela) vseskozi odmevni in so se tudi potrjevali v praksi. — Mar bi sicer postal

urednik študentskega lista »Tribuna«, sodelavec (honorarni sicer) »Komunista«, član uredništva in novinar (honorarni) »Mladine« ...? Mar bi sicer bil izvoljen v predsedstvo republiške konference ZSMS in tam tudi profesionalno zadožen za idejno delo in kulturo? Bi me mar Beno Župančič zaposlil kot svojega »šefa kabineta« na MK SZDL Ljubljana ali pa morda Mitja Gorjup kot novinarja v notranjepolitični redakciji »Dela«? Bi mi mar objavljali daljša kritična razmišljanja v Teoriji in praksi, Problemih, Komunistu, ali pa pesmi v Prostoru in času, če bi bilo to le brezvredno blago? Zakaj se je zdelo vredno znanemu pesniku Tomažu Šalamunu v polemični opombi v svojem intervjuju »Mladini« (3. junij 1969) omenjati, da bo »Božidar Lakota moral pripeljati svojo mojstransko mladino v Ljubljano na veselico, ker so vse dobrice popadle v marmelade«? Bi me mar Majda Vrhovčak, sekretarka konference za družbeno aktivnost žensk Slovenije, kar tako dvakrat (24. 3. 1972 in 16. 6. 1972) vabila k sodelovanju na posvet, ki ga je pripravljala zvezna konferenca za družbeno aktivnost žensk, če se ne bi dokazal s svojim delom, med drugim tudi takole: »Pri zbiranju gradiva za ta posvet smo opozorili na serijo vaših prispevkov v »Komunistu« in prispevke poslali organizatorjem posveta. Na zvezni konferenci pa so menili, da se ne bi bilo prav »kititi s tujim perjem«, ali biti za vašega posrednika in so nas pooblastili, naj vas poprosimo za neposredno sodelovanje v razpravi na tem posvetu, ki bo predvidoma v naslednjih dveh, treh mesecih.« Bi me mar družboslovec svetovnega ugleda, kot je dr. Anton Trstenjak, kar štirikrat (glej strani 130, 131, 132 in 139) citiral v svojem razmišljanju »Stranpota sodobne mladine«, objavljenem v Koledarju Prešernove družbe za leto 1971 (strani 117 do 139), če bi bil »trot, ki je dvajset let študiral, pa ničesar ne zna in ga je treba le iztrebiti« ...

Čemu — če ne zato, ker primitivizem, nekultura ne poznata meja — se moram takole opravičevati in pojasnjevati dobro znana dejstva tistim, ki me blatijo in spravljajo ob dobro ime? Tistim, ki so v svoji omejenosti, zavisti in škodoželjnosti z eno besedo pripravljeni zanikati in izničiti vse, kar je na človeku pozitivnega. Kot Heglova branjevka, ki užaljena zaradi pripombe nakupovalke, da prodja smrdljiva jajca, na njej in na njeni celotni žlahti ne vidi nič dobrega, čeprav je niti ne pozna.

To, da nas neko okolje, neka institucija, nekaj vplivnih funkcionarjev proglasi za »osebe brez ugleda«, ker mislimo s svojo glavo in živimo po svoji pameti, ali pa da nas mogoče zaradi posamezne napake, zmote, značajske poteze, toliko časa obrekujejo tam, kjer nismo prisotni in se torej ne moremo braniti, da nas spravijo ob dobro ime, lahko doleti vsakogar od nas. (Že Goebels je vedel, da laž, če jo dovolj dolgo ponavljaš, postane resnica.) In ne moreš si pomagati. To ni sodni postopek, v katerem je, če si po nedolžnem obsojen, možno doseči rehabilitacijo (pa tudi v sodnem primeru je težko, kot nam kažejo izkušnje s povojnimi ljubljanskimi »dahavskimi procesi«) — tu madež ostane. Nekritična primitivna javnost v primeru, ko se kršijo družbene norme, zahteva žrtve, ne glede, ali je tisti, ki je za žrtev določen, kriv ali ne. Važen je kult, obredna žrtev, s katero dosežeš tako kot najbolj primitivna ljudstva pomiritev med člani skupnosti, spravo s svetom, notranje očiščenje posameznika. Ravna se po pravilu: »Naj visi Pedro!« pa naj bo Pedro kriv ali ne. Pomembno je, da kri »grešnega kolza« spere grehe s članov skupnosti, ki jih tako očiščene znova integrira, poveže v skupnost.

Toda zdi se, na žalost, da se mora človek s tem enostavno sprijazniti. Da razumevanje lahko najdeš le med sebi enakimi »osebam brez ugleda« (že Aristotel je trdil, da je prijateljstvo možno le med enakimi). Ali v najboljšem primeru, da se prepričuješ, da bo mogoče kdaj drugače, da ne kaže vreči puško v koruzo, da se je treba boriti proti zlobi, primitivizmu, omejenosti, ozkosti, za bolj kulturne medsebojne odnose (ki so edinole lahko temelj sodelovanja, in s tem samoupravljanja, socializma), da je ime! Marx prav, ko je zahteval, da je treba »spremeniti vse odnose, v katerih je človek ponižano, zasluženo in zavrženo bitje« (MEID, I. zvezek, stran 201).

K odnosom sodelovanja, k izgradnji trdne in humane človeške skupnosti vodi samo pot razumevanja in spoštovanja druge osebe — razumevanje slabosti in priznavanje tistega, kar je v človeku dobrega, pozitivnega.

Vsekakor nasilje (duševno ali fizično) ni tista prava pot. In zato se je

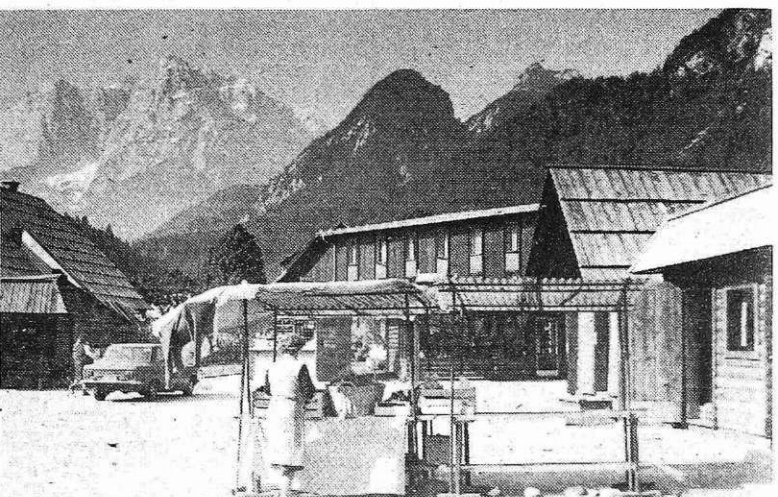
proti njemu treba boriti, v kakršni koli obliki se že pojavlja. Vedno in povsod. Kajti vse več je znakov, da centri moči, sovprege vplivnih posameznikov, lahko zlorabljajo tudi znanost in stroko za zavarovanje svojih privilegijev, za manipuliranje z ljudmi. Dosežki psihologije, psihofarmacije, psihiatrije, bioinženirirga, informatike, komunikacijskih medijev, policijska izvedenost (opisana, na primer v Torkarjevi knjigi »Umiranje na obroke«) lahko služi restavriranju elementov fašistično-stalinistične družbe in ustvarjanju realne podlage za mračno, nezaželeno orwelovsko-huxleyevsko vizijo sveta manipulacije in zastraševanja.

Morebitni očitki, da gre tu za privatno obračunavanje, bi pomenil le neodgovorno zapiranje oči pred banalnimi dejstvom, da če posameznik, ki se ponaša v okviru norm, ni svoboden, tudi družba ni svobodna in se ne more razvijati v »asociacijo svobodnih proizvajalcev«. Naloga vsa-

kega posameznika in organiziranih posameznikov torej je, da opozarja na pojave nasilja, da ga preprečuje in se mu zoprtavlja v kakršni koli obliki in kjerkoli se že pojavlja. Zastrah človek, človek, ki se boji, ne more biti samoupravljalec. Enako velja tudi za tretjerazredne občane, za »osebe brez ugleda«, saj je njihovo mnenje že vnaprej diskvalificirano, vsaka njihova kritična beseda, četudi upravičena, pa označena za zlonamerno.

S tem ne nameravam zagovarjati storilcev verbalnih političnih deliktov (saj jih niti ne poznam) — zdelo pa se mi je potrebno opozoriti, da je tudi tako označevanje svojevrstni delikt, včasih tudi s težkimi dolgoročnimi posledicami za posameznika (arkisioznost, inducirana frustracija, paranoja, agresivnost, obstruktivnost ...), odvisno pač od njegove občutljivosti in razmer.

Božidar Lakota

Sredi Kranjske gore v jutranjih urah (foto B. Blenkuš)

POSVETOVANJE O PRAZNOVANJH KRAJEVNIH PRAZNIKOV

V okviru praznovanja krajevnega praznika jeseniške krajeve skupnosti Sava so pripravili zanimivo posvetovanje: Vsebinska in oblike praznovanja krajevnih praznikov. Ob tem seveda velja takoj poudariti, da gre za zares aktualno pobudo predstavnikov sveta in družbenopolitičnih organizacij ter krajevnih skupnosti, saj se prav ob praznovanjih pojavljajo različna mnenja, stališča in tudi kritične pripombe.

Ob dokaj dobri udeležbi, manjkali so sicer predstavniki nekaterih krajevnih skupnosti iz jeseniške občine, so v prijetnem in nevezanem pogovoru predstavili svoje izkušnje pri organiziranju krajevnih praznikov, opozorili so na nekatere probleme, ni pa manjkalo tudi nekaterih pobud in predlogov.

Kot je bilo med drugim slišati, so krajevni prazniki v jeseniški občini organizirani zelo različno, ponekod pripravijo le osrednjo proslavo, drugod pa praznovanje traja tudi 14 in več dni. Krajevene skupnosti, ki imajo praznik v poletnih mesecih (krajevene skupnosti na Plavžu, Sava in delno tudi Javornik-Koroška Bela), se srečujejo s problemi, ker v času dopustov in počitnic težko dobijo ljudi za organizacijo in izvajalce kulturnega programa.

Krajevni prazniki se skorajda povsod praznujejo v spomin na pomembne dogodke iz NOB oziroma naše revolucionarne preteklosti. Organizacija in izvedba praznikov so več ali manj izdelani, to delo opravljajo organizacijski odbori oziroma sveti krajevene skupnosti in družbene politične organizacije. Žal so programi marsikje stereotipni, niso več privlačni za krajane, zato so tudi slabše obiskani. V zadnjih letih se ponekod pojavljajo novi pristopi in nove oblike, ki jih krajani sprejemajo z zadovoljstvom. Kot so poudarili na posvetovanju, so prazniki organizirani za vse krajane, da skupaj obudijo spomine na dogodke iz naše revolucionarne preteklosti, da se takrat predstavi aktivnost in dejavnost kraja, posameznih društev in organizacij. Krajevni praznik ni zgolj sam sebi namen, proslava za funkcionarje, temveč prireditev za slehernega krajana. Tudi obiski prireditev in proslav so še zelo različni, ponekod se v velikem številu udeležujejo vseh proslav, ponekod pa, kot že rečeno, le funkcionarji, pa še ti ne vedno v polnem številu.

Včasih je vsakoletni standardni program težko menjati, dodajati kaj novega, še posebno tam, kjer praznik pripravljajo eni in isti ljudje. Včasih zmanjka idej, zgodi pa se tudi, da o tem premalo razmišljamo.

Tako bi, na primer, praznovanje lahko popestrili tudi z ogledom delovnih organizacij, ki so na območju krajevnih skupnosti. Obrat, način dela in druge zanimivosti bi si verjetno radi ogledali tudi svojci zaposlenih. Tudi osrednjo proslavo z govorom in kulturnim programom je verjetno moč pripraviti tako, da zveni nekoliko drugače.

V pogovoru so tudi opozorili, da se je pri organizaciji praznikov treba obnašati tudi stabilizacijsko. Poseben problem je tudi v tem, ker vse krajevene skupnosti pripravijo krajevene praznika nimajo niti v finančnem načrtu, tako da potem na druge načine iščejo vire financiranja. Zavzeli so se tudi, da se v prihodnje dogovarjajo z izvajalci kulturnega programa prek Zveze kulturnih organizacij Jesenice. Pred prazniki bo v prihodnje potrebno tudi več sodelovanja s komunalnim podjetjem Kovinar, glede čiščenja okolice pred praznikom in zaradi obešanja zastav.

V razgovoru so še poudarili željo po tesnejšem sodelovanju in tudi koordiniranju proslav krajevnih praznikov v posameznih krajevnih skupnostih, dali so pobudo, da tudi občinska konferenca SZDL Jesenice pripravi analizo o praznovanjih krajevnih praznikov ter prav tako pripravi razgovor na to temo. Še več mnenj in pobud ter koristnih nasvetov bi lahko zapisali, pa naj zaključimo z bistveno ugotovitvijo, da je razgovor dosegel namen. In če smo v tem sestavku že zapisali mnenja, kako bi bilo praznovanje krajevnih praznikov lahko vsebinsko bogatejše, pestrejše in bolj razgibano, potem so predstavniki krajevnih skupnosti Sava s to posrečeno zamisljo dali precej odgovorov na to vprašanje. Zelim le, da ne bo ostalo le pri teh pobudah in da bo praznovanju krajevnih praznikov namenjenih več programskih razmišljanj. Pripravljalci tega posvetovanja, predstavniki sveta in družbenopolitičnih organizacij KS SAVA, so tudi obljubili, da bodo o pomembnejših sklepih in stališčih razgovora obvestili vse Krajevene skupnosti v jeseniški občini.

J. R.

POČITNIŠKE DEJAVNOSTI ZA OTROKE

Komisija za varstvo otrok in družine pri občinski zvezi prijateljev mladine Jesenice obvešča, da bodo počitniške dejavnosti za otroke z območja Jesenic potekale od 16. julija dalje do konca počitnic, vsak dan razen ob sobotah in nedeljah.

Vse otroke pričakujemo na športnem igrišču v Podmežakli. Zbor bo vsakokrat med 9. in 10. uro dopoldne. Za izlete se bomo dogovorili sproti glede na število prijavljenih in glede na vremenske razmere. Za prevoz (v poštevid pridejo samo bližnji kraji Jesenic) bo treba plačati, sicer pa je udeležba brezplačna.

Starši, pošljite svoje otroke na igrišče, kjer bodo varovani!

Osnovna šola Polde Stražišar Jesenice — komisija za delovna razmerja, razpisuje dela in naloge:

- učitelja tehničnega in likovnega pouka — za določen čas od 1. septembra do 31. decembra 1984 (nadomeščanje delavke, ki je na porodniškem dopustu),
- specialnega pedagoga za razredni pouk (za določen čas za naslednje šolsko leto).

Pogoji: višja ali visoka izobrazba ustrezne smeri. Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v desetih dneh po objavi razpisa.

Občinska zveza smučarskih organizacij Jesenice, Ledarska 4, razpisuje prosta dela in naloge smučarski trener za vodenje občinske selekcije v alpskem smučanju.

Pogoji:
— visoka ali višja šola za telesno kulturo — smer alpsko smučanje,
— tri leta delovnih izkušenj.
Kandidati naj v 15 dneh oddajo pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratek opis dosedanjega dela v smučarskem sportu.

CENTER SREDNJEGA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA JESENICE

razpisuje naslednja prosta dela in naloge:

1. učitelj fizike — za določen čas,
2. učitelj nemškega in angleškega jezika — za določen čas,
3. učitelj kemije — za nadomeščanje delavke v času porodniškega dopusta,
4. učitelj metalurških in strojnih predmetov — za določen čas.

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom o združenem delu in zakonom o usmerjenem izobraževanju, imeti visoko izobrazbo ustrezne smeri; pod ad 4. metalurg ali strojnik in dve leti delovnih izkušenj.

Delovno razmerje bomo sklenili od 1. septembra 1984 dalje. Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v 15 dneh od objave razpisa na naslov: Svet Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice, C. bratov Rupar 2, Jesenice.

Kandidati bodo pisno obveščeni v 15 dneh po sprejemu sklepa sveta CSUI.

INTEGRAL — DO SAP Ljubljana TOZD Medkrajevni potniški promet, delavnice in turizem Jesenice — komisija za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge RAČUNOVODJE

Pogoji: srednja šola ekonomske smeri in tri leta delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Kandidate vabimo, da pisne vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v roku osmih dni na naslov: INTEGRAL, TOZD Medkrajevni potniški promet, delavnice in turizem Jesenice, Titova 67. Za navedeno delo traja poskusno delo v skladu z določili samoupravnih aktov.

Kandidate bomo obvestili o izbiri v 15 dneh po poteku roka za zbiranje prijav.

ZAHVALA

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje se najtopleje zahvaljujem, da mi je omogočil brezplačno bivanje v domu Železarne v Biogradu.

Rino Pleteršek

ZAHVALA

Izvršnemu odboru TOZD Hladna Valjarna Jesenice se za brezplačno bivanje v Biogradu najlepše zahvaljujem, celotnemu kolektivu pa želim še veliko uspehov in sreče pri delu.

Jože Gaser

ZAHVALA

Vsem sodelavcem druge izmene livne jame SM jeklarne — TOZD Jeklarne, se lepo zahvaljujem za darilo ob odhodu v pokoj.

Želim jim še veliko delovnih uspehov in medsebojnega razumevanja, predvsem pa zdravja.

Viktor Renko

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Jeklarne se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezn.

Posebno zahvalo izrekam najžejjim sodelavcem elektro peči, ki so mi finančno pomagali in dvakrat podarili bencinske bone, da sem se ob vikendih lahko iz Ljubljane vozil domov na okrevanje.

Hvala vsem za pozornost in obiske v bolnici in na domu.

Vsem sodelavcem želim še veliko uspehov in uspeha pri delu.

Joža Solar

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 21. julija, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:
ROŽKA — sam. trgovina na Plavžu, Titova 79 in
DELIKATESA — Kašta 3 na Kor. Beli, V. Svetina 8/a.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu juliju je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna v Radovljici.

REŠITEV KRIZANKE IZ 27. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

Žarko Petan, energetika, znak, laten, Oslo, Emil, nova obvoznica, petit, orka, Na, Baleari, nart, CP, Omar, Ari, Tao, alt, Komarov, Ivan, NSU, ar, Osim, rž, komik, Anana, pola, Konfucij, trot, Pia, RAI, Enn, inserent, Zdravka, otreski, OA, Raa.

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame, babice, prababice in tete

KAROLINE PRAPROTNIK

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in vsem znancem, ki so nam v teh težkih trenutkih kakorkoli pomagali in z nami sočustvovali.

Posebno se zahvaljujem Jaku Klinarju za tople poslovilne besede in tovarišici Jožici za pomoč ob zadnjih urah slovesa.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage, zlate mame in žene

MARIJE KOSMAČ

se vsem, ki ste sočustvovali z nami, najlepše zahvaljujem. Posebno zahvalo smo dolžni dr. Končevi za zdravljenje ter družinama Perat in Pavlin, ki sta nam v najkritičnejših trenutkih priskočili na pomoč.

Zahvaljujem se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, Centru za socialno delo Jesenice, izvoznemu oddelku Železarne Jesenice, poslovalnici Kompas Korensko sedlo in sostanovalcem bloka C. revolucije 8, ki so našo mamo zasuli s cvetjem ter predstavniku ZB NOV KS Cirila Tavčarja za venec in poslovilni govor ob odprtem grobu.

Vsem skupaj še enkrat najlepša hvala.

Neutolažljivi mož Tone, sin Vojko in hčerka Albinca z možem.

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

20. julija, angl. barv. srhljivka VAMPIRJEVE LJUBIMKE ob 17. in 19. uri; ob 21. uri premiera hongkon. barv. karate filma LEOPARDOVI KREMLJI.

21. julija, hongkon. barv. karate film LEOPARDOVI KREMLJI ob 17. in 19. uri

22. julija, nem. barv. erot. komedija PATRICIA ob 17. in 19. uri. Film ni primeren za otroke!

23. julija, amer. barv. fant. srhljivka MRTVI IN POKOPANI ob 17. in 19. uri.

24. julija, amer. barv. komedija JERRY ISČE DELO ob 17. in 19. uri.

25. julija, zaprto.

KINO PLAVŽ

20. julija, nem. barv. erot. komedija PATRICIA ob 18. in 20. uri. Film ni primeren za otroke!

21. julija, nem. barv. erot. komedija PATRICIA ob 18. in 20. uri. Film ni primeren za otroke!

22. julija, hongkon. barv. karate film LEOPARDOVI KREMLJI ob 16. in 18. uri, ob 20. uri nem. barv. erot. film RESNIČNE ZGODBE 4. del. Film ni primeren za otroke!

23. julija, amer. barv. fant. film METEOR ob 18. in 20. uri.

24. julija, zaprto.

25. julija, revija premierskih filmov za leto 1985: amer. barv. glasb. film JEZUS KRISTUS — SUPER ZVEZDA ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

22. julija, hongkon. barv. karate film ZMAJEVA IGRA SMRTI II. del ob 20. uri.

25. julija, amer. barv. thriller NOČNI MORILEC ob 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

20. julija, amer. barv. komedija JERRY ISČE DELO ob 18. uri.

21. julija, špan. barv. erot. film UČENKE MADAME OLGE ob 20. uri. Film ni primeren za otroke!

24. julija, amer. barv. biograf. film

ZGODBA O JAQUELINI KENNEDY ob 20. uri.

RAZSTAVNI SALON DOLIK

V dneh od 14. do 25. julija je odprta razstava tihozitij in krajin Mirne PAVLOVEC, akademske slikarke iz Škofje Loke.

Razstava je odprta vsak dan, razen nedelj in praznikov ter sobot popoldan od 9. do 11. ure in od 16. ure do 18.30.

RAZPIS ŠTIPENDIJ

CENTER SREDNJEGA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA JESENICE

razpisuje za šolsko leto 1984/85

— dve kadrovske štipendiji za poklic kalupar-livar — stopnja IV.

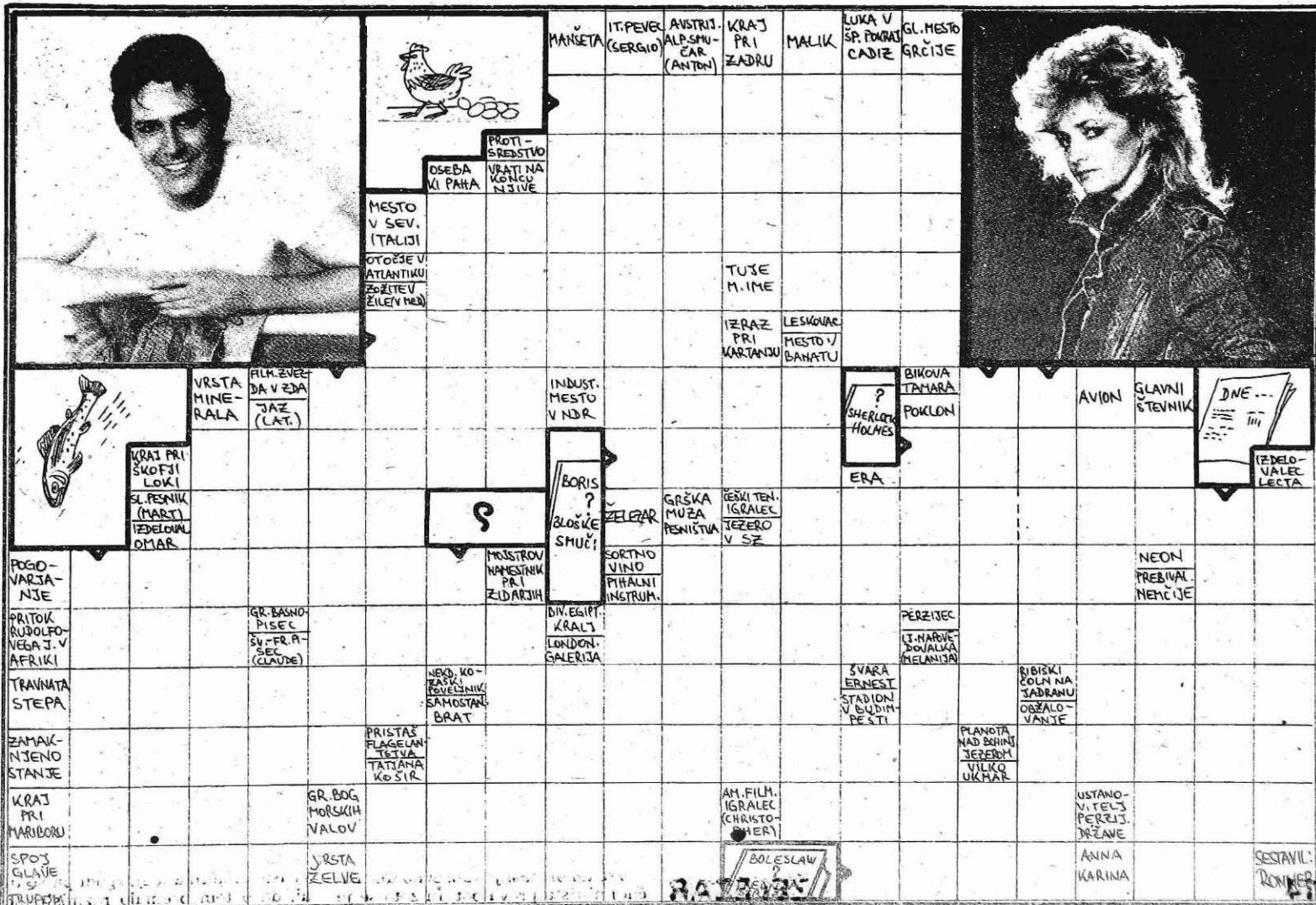
Kandidati naj za štipendijo zaprosijo na posebnem obrazcu DZS 8.40 »Vloga za uveljavljanje socialnovarstvenih pravic«, ki ga kupijo v knjižarni.

Osebnih dohodki, ki so navedeni v vlogi, morajo biti izračunani za leto 1983. Priložena morata biti overovljen prepis ali fotokopija zadnjega šolskega spričevala in potrdilo o vpisu v šolo.

Vloge za podelitev štipendij sprejemamo do 31. avgusta 1984 na naslov: Center srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice, C. bratov Rupar 2, Jesenice.

Kopališče na Ukovi v teh dneh (foto B. Blenkuš)

OB OTVORITVI TRIGLAVSKE PLANINSKE ZBIRKE 4. AVGUSTA

V Mojstrani se že vneto pripravljajo na pomembno planinsko slavo. V soboto, 4. avgusta, bodo v okviru praznovanja občinskega praznika v stavbi Sonje Marinkovič odprli Triglavsko planinsko zbirko. To bo še en pomemben uspeh marljivih in prizadevnih planinskih delavcev v jeseniški občini, ki skorajda ne poznajo počitka.

Vsestransko društveno dejavnost, skrb za številne postojanke, gradnja novih in drugo bo sedaj zaokrožila še omenjena zbirka, ki bo predstavljala del bogate planinske zbirke, ki jo je območje. Ni naključje, da bo zbirka prav v Mojstrani, na izhodišču številnih planinskih tur na Triglav in druge vrhove Julijskih Alp.

Kar so bile še lani sanje članov odbora Triglavске planinske zbirke pri Planinskem društvu Dovje-Mojstrana, v letošnjih poletnih mesecih postaja resničnost. Prostor je bil skoraj neresljivi problem, ki je jemal voljo in pogum največjim planinskim zanesenjakom v kraju. V akciji za pridobitev ustreznih prostorov se je večkrat omenjala tudi stavba Sonje Marinkovič, ki je last hotela Triglav iz Mojstrane. Pogled na razpadajočo stavbo je tudi največje optimiste odvrčal od zamisli, da bi stavbo začeli preurejati. Nekaj resnejših razgovorov, tudi na občinskem nivoju, pa je bilo končno povod, da so se odločili in začeli stavbo adaptirati. Začela se je zelo obsežna in težka naloga ob skupnem sodelovanju hotela Triglav, Planinskega društva Dovje-Mojstrana, Skupščine občine Jesenice, Kulturne skupnosti Jesenice in drugih, ki so ponudili pomoč in sodelovanje. Dogovorili so se, da bo planinsko društvo dobilo prostore v najem, hotel Triglav pa bo uredil okrepčevalnico.

Pogled na stavbo v teh dneh jeseni vsakogar, saj je popolnoma spremenila podobo. Glavna gradbeniška dela so opravili delavci Gradbenice, številna manjša dela pa opravljajo člani odbora Triglavске muzejske zbirke pod vodstvom neutrudnega Avgusta Delavca. Stavba je praktično popolnoma obnovljena v notranjosti in zunanost, vključno s streho. V teh dneh hitijo še z zadnjimi deli: pleskajo, dokončujejo pode, začeli pa so tudi že nameščati panoje za razstavljeno gradivo. Letos bodo najprej postavili zbirko v prvem nadstropju v štirih sobah. V prihodnje bodo zbirko še razširjali, saj imajo na razpolago še en prostor v pritličju ter več prostorov v drugem nadstropju.

Člani odbora Triglavске muzejske zbirke že več let vneto zbirajo gradivo, ki so ga doslej predstavili že na nekaterih razstavah v jeseniški občini in drugih krajih na Gorenjskem. Precej gradiva so jim leta 1969 odstopili jeseniški planinci. Gradivo so jim odstopili tudi v Gorenjskem muzeju v Kranju, katerega strokovni delavci pomagajo pri postavitvi zbirke. Letos bodo najprej planinski in drugi javnosti predstavili zgodovino planinstva in gornišstva na Triglavu in v okolici od prvih začetkov do konca prve svetovne vojne. V načrtu imajo še ureditev zbirke v obdobju med obema vojnama in novejšo planinsko zgodovino. Z zbiranjem materiala še vedno nadaljujejo in ob tem tudi prosijo vse iskrene prijatelje, da jim pomagajo in odstopijo vredne predmete, ki sedaj morda propadajo na podstrešjih in drugih mestih. Prav tako je v teh dneh dobrodošla tudi pomoč vseh ostalih članov planinskega društva in krajanov, da bi bila stavba in zbirka do začetka avgusta zares povsem na red. Nadaljujejo tudi z urejanjem okolice, prostore, kjer bo zbirka, bo

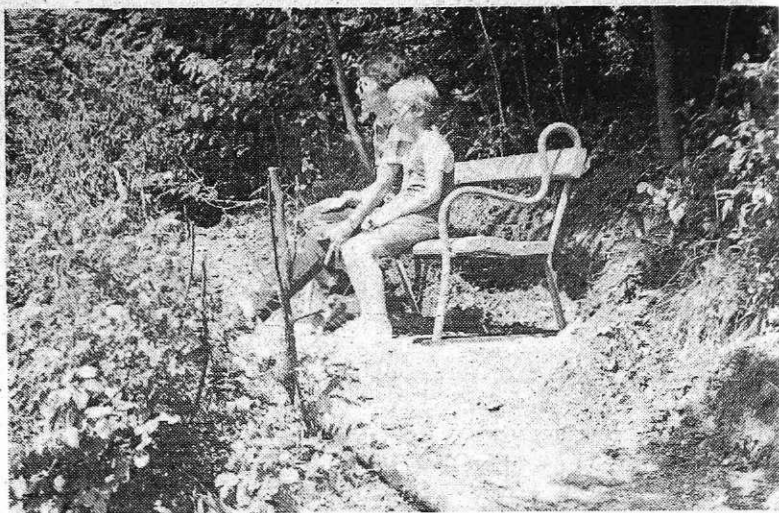
treba še očistiti, skratka dela je še vedno dovolj na vsakem koraku.

Triglavska planinska zbirka v Mojstrani bo stalno odprta, predvsem pa v poletnih mesecih, ko si jo bodo z zanimanjem ogledali številni planinci, ki bodo odhajali naprej na vrhove Julijskih Alp in sam oči Triglav, ali občasni obiskovalci in izletniki. Prav ob ogledu številnih dokumentov, fotografij in drugih ek-

spnatov bodo odkrili in spoznali delce bogate zgodovine razvoja planinstva, prve neustrašne junake in osvajalce gora.

Člani Planinskega društva Dovje-Mojstrana bodo v počastitev letošnjega občinskega praznika pripravili tudi razstavo likovnih del udeležencev letošnje četrte slikarske kolonije Vrata '84, ki bo v osnovni šoli 16. december Mojstrana. Tako bodo letos pripravili v Mojstrani kar dva pomembna dogodka, ki sta brez dvoma odraz velike prizadevnosti in vneme planinskih delavcev v tej krajevni skupnosti.

J. R.

Počitek na Razgledni poti (foto B. Blenkuš)

OB 88-LETNICI GRADITELJA STARIH JESENIC

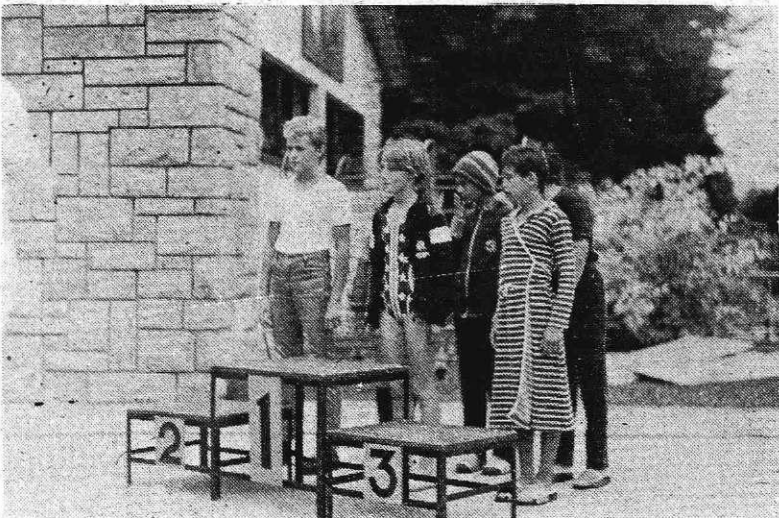
V četrtek, 12. julija, je na Jesenicah praznoval svoj 88. rojstni dan Miloš REGOVEC, upokojeni višji gradbeni tehnik. Rodil se je štiri leta pred koncem prejšnjega stoletja v Lokah pri Mengšu. Ko je bil star dve leti, so se s starši preselili na Jesenice, kjer je oče Miha dobil zaposlitev v takratni Kranjski industrijski družbi. V šoli se je pridno učil. Po končani meščanski šoli je šel na višjo obrtno gradbeno šolo v Gradec in na Dunaj. Ob začetku prve svetovne vojne je bil zrel za vojake, vendar ga je železnica, kjer je delal, »fajala«, kot so takrat rekli, če je bil kdo vojašine oproščen zaradi pomembnosti svojega poklica oziroma posebne strokovnosti.

Ljudje, ki se ga spominjajo iz tistih časov, vedo povedati, da je bil natančen in pošten. Po prepričanju je bil narodnjak, Sokol. Kot zavednega Slovenca so ga Nemci kmalu po okupaciji vzeli na piko. Najprej so ga hoteli izseliti, a ker so ga potrebovali na gradbiščih, je ostal na Jesenicah pod nadzorstvom. Vzeli so mu vse osebne dokumente, da nikamor ni mogel. Dokumentov in spričeval ni nikoli več dobil. Svobodo je pričakal z olajšanjem. S svojim znanjem je pomagal pri obnovi in izgradnji Jesenic. Do leta 1963, ko je bil upokojen, je bil zaposlen na občini, kjer je bil odgovoren za komunalno področje.

Za turistično dejavnost se je zanimal od rane mladosti. Tudi po vojni je bil vseskozi član turističnega društva, kjer je nekaj časa deloval tudi v upravnem odboru. Delo je delno opustil, ko ga je pričela mučiti bolezen. Čeprav je bolj šibkega zdravja, se kljub visoki starosti še za vse zana. Ko so ga obiskali predstavniki turističnega društva in mu čestitali k življenjskemu prazniku, je izrazil željo, naj bi vsem prebivalcem priporočili, da se v čim večjem številu vključijo v to koristno dejavnost in s tem pripomorejo k polepsanju in nadaljnjem napredku Jesenic.

B. B.

V pričakovanju podelitev odličij za 100 m hrbtno z leve: Renata Redmak — Titovo Velenje, Saša Robič — Radovljica in Neža Rebolj — Triglav Kranj (foto Robič)

REPUBLIŠKO PIONIRSKO PRVENSTVO V PLAVANJU

V soboto in nedeljo, 14. in 15. julija, so pionirji nastopili na republiškem prvenstvu. V Radovljici so tekmovali najmlajši do 10. leta starosti (pionirji B), v Kranju ostali do 12. leta starosti (pionirji A) in v Krškem starejši pionirji do 14. leta starosti.

Številčno je bilo tekmovanje v Radovljici s 96 nastopajočimi najšibkejšimi, vendar v poprečju kvalitetno, saj so bili poleg treh republiških rekordov doseženi boljši rezultati kot v Krškem. Neizkušnost in tekmovalna mrzlica sta botrovala diskvalifikacijam nastopajočih, predvsem pri najmlajših (Radovljica 18 diskvalifikacij, Kranj 10, Krško 7). Plavalci Radovljice so se dobro borili in dosegli ekipno tretje mesto.

Po dosežkih je bilo najmočnejše tekmovalstvo v Kranju, kjer sta štafeta pionirjev Triglava v disciplini 4x10 m kravl in Ivan Nemec, prav tako Triglav Kranj, v disciplini 100 m prsno dosegla nove državne rekorde, ostali nastopajoči pa še štiri republiške rekorde.

Rezultati pionirjev jeseniške in radovljiske občine:

PIONIRJI B: Anže Novak (Jesenice) — 21. na 100 m hrbtno in 29. na 100 m kravl; Miha Potočnik — 2. na 200 m mešano, 3. na 100 m kravl in 400 m kravl, 4. na 100 m hrtno, 100 m prsno, 200 m hrtno in 1500 m kravl, 5. na 200 m kravl in 7. s štafeto 4x100 mešano (skupaj z Gregom Vogelnikom, Stašem Adamom in Matjažem Gumzejem), Grega Vogelnik — 24. na 100 prsno in 29. na 200 m prsno.

PIONIRKE B: Mojca Jazbec (Jesenice) — 7. na 100 m prsno in 11. na 100 m kravl; Saša Robič — 1. na 100 in 200 m hrtno, 2. v štafeti 4x100 mešano (skupaj z Mojco Krmpotič, Katko Zadravec in Petro Grahovec), 3. na 100, 400, 800 m kravl, v štafeti 4x100 kravl (ista postava kot 4x100 mešano), in 200 m mešano, 4. na 200 m kravl in 5. na 200 m delfin, Mojca Krmpotič — 2. na 100 in 200 m prsno, 16. v 100 m hrtno ter 18. na 200 m hrtno in 200 m mešano; Katka Zadravec — 3. na 100 in 200 m prsno, 8. na 200 m delfin in 200 m hrtno, 13. na 100 m hrtno in 200 m mešano, 14. na 100 m delfin; Petra

Grahovec — 6. na 100 m prsno, 8. na 200 m prsno, 10. na 200 m hrtno, 14. na 100 m hrtno in 200 m mešano, 15. 100 m delfin in 100 m kravl.

Leto dni mlajše v isti konkurenci: Petra Dvoršak — 13. 200 m prsno in 16. 100 m prsno; Barbara Eržen — 14. 100 in 200 m prsno; Nataša Artiček 22. 200 m prsno in 25. 100 m prsno.

Dve leti mlajše v isti konkurenci: Nina Sekanovič — 4. 100 m prsno in 7. 200 m prsno.

M. R.

DAJMO INDUSTRIJI ODPADNE SUROVINE

TOZD DINOS Jesenice, ki ima svoje nove povečane prostore med železniško kurilnico in levim bregom Save, je pravzaprav edini zbiralec in odkupovalec sekundarnih surovin.

Že vsa leta odkupujejo staro železo, katerega slabše vrste plačajo od 3 do 33,3 din za kg, težko železo pa po 7 din za kg. Baker je po 100, aluminij po 90, litina pa po 11 dinarjev. Odkupijo zelo veliko odpadnega papirja. Časopisni papir je po 5,5 din, slabši odpadni papir pa po 3,3 din za kg. Odkupujejo tudi dotrajane akumulatorje, ki jih plačujejo po 15 din za kg, izrabljene avtomobilske in druge gume pa po 1 din za kg.

Odkupujejo tudi belo tehniko in dotrajane avtomobile. V dogovoru z nabavno službo Železarne šasije av-

tomobilov dovažajo kar cele, ker jih v pripravi vložka za jeklaro lahko razrežejo z novimi škarkami. Za šasije odštejejo 4,1 din za kilogram, torej se za »fička« dobi okrog 600 do 800 din. Izdelke bele tehnike stisnejo v lastni stiskalnici RIKO Ribnica TIP S 12 s takšno močjo, da odpade ves neuporaben in za vložek v jeklarni škodljiv emajl.

Vodja TOZD DINOS je povedal, da imajo kar dovolj dela, in da prebivalci jeseniške in radovljiske občine k njim kar pridno dovažajo vse vrste odpadnih surovin. To je koristno tudi za varovanje okolja in lepši izgled, saj so z divjih odlagališč zaradi urejenega odkupa zginili dotrajani avtomobili, motorna kolesa in izdelki bele tehnike. Zaradi možnosti odkupa so se pojavili številni zbiralci. Dinos pa odpadne surovine po ustrezni pripravi odda industriji kot sekundarne surovine.

B. B.

NA NEKDANJEM SMETIŠČU NOVE ZELENE POVRŠINE

Smetišče med železniško koroško progo in Savo na Zgornjem Plavžu je včasih, posebno popoldne in ponoči, če je pihal zahodnik, zasmrajalo velik del Jesenic. Pogosto je prihajalo od samozigov, ki jih niso mogli pravzaprav nikoli do konca pogasiti. Duh je bil sila zoprni, saj je gorelo vsega: od papirja, do cunj, kosti in drugega.

Lansko jesen so uknili to smetišče. Dokler ne bo urejeno novo smetišče na pobočju Mežakle, smeti vozijo v velike jame ob Savi na Hrušici, kjer jih sproti prekrivajo z zemljo. Na ta način bodo pridobili nove obdelovalne površine ali travnike.

Odgovorni v občinski komunalni in kmetijsko zemljiški skupnosti so poskrbeli tudi za ureditev opuščene smetišča. Prav te dni so vse smeti z buldožerjem in nakladačem poravnali in pripravili tako, da bodo na to izravnanu nekdanje smetišče navozilo rodovitno zemljo z Belškega polja, ko bodo tu pričeli z delom za novo jeklaro. Na opuščem smetišču bo tako pridobljenih približno dva hektara novih obdelovalnih površin, ki jih bo Turistično društvo Jesenice,

ki se ukvarja s tem, razdelilo med nove in tiste vrtičkarje, ki so si pred Zvagnovim mostom na divje uredili vrtičke in jih zelo neestetsko ogradili, kar zelo kvari izgled. Te divje vrtičkarje bodo morali odstraniti, ker bo za Savo speljana cesta, med novo cesto in železnico pa bodo zrasla nova skladišča Universalas.

Takšen program bo torej pripomagal, da bo to zanemarejeno območje zahodno od Jesenic dobilo lepšo podobo ne samo za občane tega območja, ampak tudi za tiste, ki ob prihodu skozi železniški karavanski predor prvič zagledajo Jugoslavijo, oziroma jo bodo videli, ko se bodo pripeljali skozi bodoči cestni predor skozi Karavanke.

B. B.

TENIŠKI TURNIR NA BLEDU

Na igriščih v Zaki se v letošnjih poletnih mesecih vrstijo teniški turnirji, ki jih organizirajo pri HTP Bled — TOZD Turizem in rekreacija. Prejšnjo soboto je bil turnir, ki je obenem veljal tudi kot kvalifikacije za republiško prvenstvo v tenisu, ki bo prihodnjo soboto v Rogški Slatini.

Na blejskem turnirju, ki je bil tokrat pod pokroviteljstvom Kvarner Expressa, je nastopilo 26 igralcev. Zaradi mraka turnirja niso mogli odigrati do konca, finalista Por iz Kranja in Zielhofer — Branik Maribor, sta se dogovorila, da bosta srečanje do konca odigrala v okviru republiškega prvenstva. Tretji je bil Požar — Branik Maribor, četrti Rožer — Nova Gorica, Gaser iz Radovljice pa je izpadel v četrtfinalu.

Naslednji teniški turnir v Zaki bo v soboto, 21. julija, s pričetkom ob 8.30. Tokrat bo turnir za pokal Bleda, pokrovitelj pa bo Turistično društvo Bled. Prijave bodo sprejemali do 8. ure v Zaki, prej pa tudi po telefonu šte. 77-689. Vabijo ljubitelje tenisa, da se turnirja udeležijo in da to prijetno poletno rekreacijo izkoristijo tudi v ostalih dnevih dopusta oziroma počitnic.

J. R.

NOVA OGRAJA ZA ŽIVINO OB DRŽAVNI MEJI V KARAVANKAH

Vsako leto se v poletnih mesecih visoko v Karavankah pase živina. Na območju pašnih skupnosti Dovje, Hrušica in Planina pod Golico se letos pase 220 glav živine. Pašniki so prav do državne meje s sosednjo Avstrijo, in sicer od Podkleka do Dovške babe. Na sosednji strani Karavank pa živino pasejo kmetje s Koroške.

Že nekaj časa se pojavljajo problemi, ker živina uhaja z ene na drugo stran meje, poleg tega pa je na nekaterih mestih prehod za živino tudi nevaren. Na željo kmetov z avstrijske Koroške so se odločili, da letos postavijo ograjo prav ob meji v dolžini 2560 metrov na območju od Podkleka do Dovške babe. S Hrušice so s helikopterjem prenesli material, in sicer stebre in žico za ograjo, v soboto in nedeljo, 14. in 15. julija, pa so izvedli udarniško akcijo, katere še je udeležilo okoli 40 članov pašnih

skupnosti Dovje, Hrušica in Planina pod Golico ter kmetov z avstrijske Koroške. Čeprav je bila na tem območju v soboto megla in je pihal močan veter, so marljivo delali in skorajda postavili vso ograjo, le nekaj jo je ostalo za nedeljo. Del ograje so speljali tudi na avstrijski strani, in sicer kot koridor na mestu, kjer ni vode za živino na jugoslovanski strani. Tudi ta problem so rešili v soglasju s kmeti avstrijske Koroške.

J. Rabič